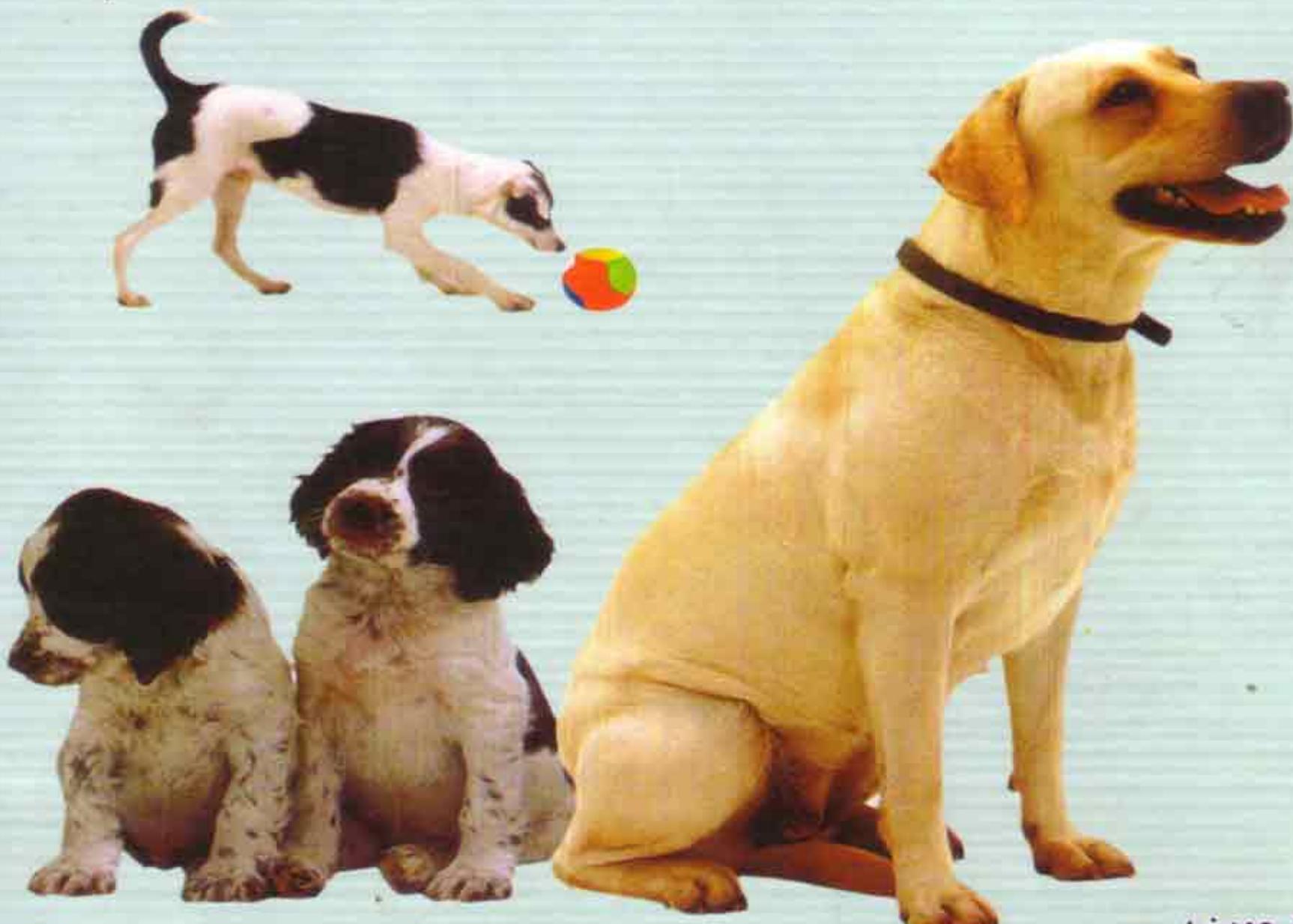

راهنمای

بهداشت، نگهداری و تربیت

کاغ

مترجمین :

دکتر مهدی مرجانی (D.V.M-PHD)
(متخصص جراحی دامپزشکی)

استادیار بخش جراحی دانشکده دامپزشکی دانشگاه آزاد واحد کرج
دکتر دانیال طباطبایی خاتم بخش (D.V.M)

فهرست مطالب

مقدمه

۱

فصل اول: ناحیه سر

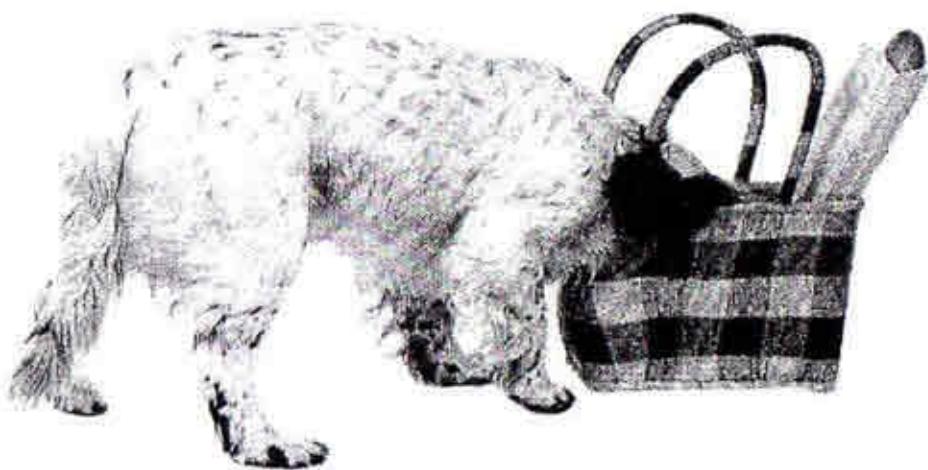
۲	تورم ملتحمه
۴	زخم‌های قرنیه
۵	کاتاراکت یا آب مو وارید
۶	حالت چشم گیلاسی و خشکی چشم
۸	مراقبت از دندان‌ها
۱۰	مشکلات دندانی
۱۱	تومورها
۱۲	مشکلات گوش
۱۴	بیماری دیستمپر
۱۶	سرفه‌های ناشی از ازدحام سگ‌ها

فصل دوم: دستگاه گوارش

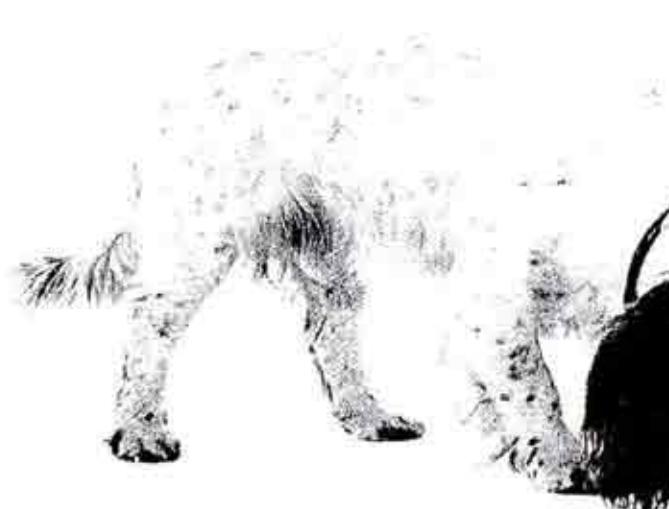
۱۸	جیره غذایی بالانس و متعادل
۲۰	استفراغ
۲۲	اسهال
۲۴	بیوست
۲۵	نفخ
۲۶	آلرژی‌های غذایی
۲۷	اسکوتینگ (خارش ناحیه مقعد)
۲۸	چاقی
۳۰	کرم‌های روده
۳۲	اختلالات پانکراس

فصل سوم: پوست و مو

۳۴	مراقبت مناسب
۳۶	کک‌ها
۳۸	جرب
۴۰	خشکی پوست
۴۱	شپشن
۴۲	کنه
۴۴	گرانولومای ناشی از لیسیدن
۴۶	آلرژی‌ها
۴۸	عفونت‌های باکتریایی

۵۱	تومورهای پوستی
۵۲	مشکلات ناحیه پنجه
۵۴	مشکلات ناحیه بین الگشتان
۵۵	فصل چهارم: بیماری‌های سیستمیک
.....
۵۶	رعایت بهداشت و مراقبت از سگ
۵۸	بیماری‌های قلبی عروقی
۶۰	اختلالات غدد درون ریز
۶۲	بیماری‌های کلیوی
۶۳	بی اختیاری ادرار
۶۴	بیماری‌ها و مشکلات مربوط به تولیدمثل
۶۸	صرع
۶۹	فصل پنجم: مشکلات رفتاری
.....
۷۰	تعلیم و تربیت
۷۲	رفتارهای مخرب
۷۴	خانگی کردن حیوان
۷۶	اضطراب ناشی از تنها بی
۷۸	خشونت
۸۰	دزدی و مخفی کردن وسایل منزل
۸۲	پارس کردن
۸۳	فصل ششم: کمک‌های اولیه
.....
۸۴	موارد خطرآفرین در منزل
۸۶	چوک
۸۷	تشنج
۸۸	سوختگی‌ها (ناشی از بخار و مایعات داغ)
۸۹	خطراتی که در طول تعطیلات برای سگ‌ها اتفاق می‌افتد
۹۰	جراحات و خونریزی‌ها
۹۲	گازگرفتن
۹۴	تصادف با اتومبیل
۹۶	شکستگی‌های استخوانی
۹۸	خطرات فصل زمستان
۹۹	کرم‌زادگی
۱۰۰	موارد اورژانس
۱۰۲	گزش و گازگرفتن

مقدمه

از زمان‌های بسیار قدیم انسان به ارزش سگ پی برده و براساس نیازهای گوناگون سعی در نگهداری آن نموده است. این مخلوق الهی در موارد بسیار زیاد مانند نگهبانی، راهنمایی افراد نابینا، یافتن افراد در زیر آوار و نجات آن‌ها در زمان وقوع زلزله، اهداف نظامی، مدلی جهت تحقیقات پزشکی و زمینه‌های بسیار دیگر به یاری بشر شتافت و نقش خود را به عنوان سمبول وفاداری انجام داده است.

براساس جدیدترین بررسی‌ها امروزه می‌توان سگ‌هایی تربیت کرد که قبل از وقوع حملات صرع در انسان آن را تشخیص داده و انسان را وادار به نشستن قبل از وقوع صرع کنند و بدین صورت از بروز حوادث حاصله از افتادن انسان‌ها در زمان بروز صرع جلوگیری نمایند.

در این کتاب سعی بر معرفی بیماری‌های رایج در سگ می‌باشد و از ذکر اصطلاحات علمی و بیان کلمات و جملات ثقلی خودداری شده تا خواننده ضمن مطالعه توانایی شناخت بیماری، علائم آن و آشنایی با روش‌های درمانی توسط دکتر دامپزشک را داشته باشد. علاوه بر آن این کتاب می‌تواند برای همکاران دامپزشک، دانشجویان عزیز دامپزشکی و کلیه رسته‌های بهداشتی و آموزشی و پژوهشی که به نوعی با سگ در ارتباط بوده و با آن کار می‌کنند مفید باشد. حتی در صفحه اول کتاب برای همکاران دامپزشک پاراگرافی تنظیم شده تا با ذکر فصل و صفحه کتاب صاحبان بیماران خود را راهنمایی و هدایت نمایند.

توجه به نکات بهداشتی و رعایت آن‌ها سبب جلوگیری از بروز بیماری‌های خطرناک مانند هاری، لپتوسپیروز، کیست هیداتیک و دیگر بیماری‌های مشترک خواهد شد و با واکسیناسیون به موقع و توجه به توصیه‌های دامپزشکی در چک‌آپ‌های ۶ ماهه نگرانی نخواهید داشت.

نکته جالب و قابل توجه در این کتاب استفاده از روش‌های طب سنتی و گیاهان دارویی می‌باشد که در کنار تجویزهای دامپزشکی و نظارت دکتر دامپزشک نقش کمک‌کننده دارد و

ضمون مشورت با دکتر دامپزشک می‌توان در موارد اختصاصی از تجویزهای گیاهی و سنتی بهره جست.

متأسفانه کمتر به جنبه‌های رفتاری و روانی حیوانات در کشور ما توجه می‌شود و چون یکی از اصول اولیه تربیت صحیح سگ‌ها آشنایی با جنبه‌های روانی و نحوه برخورد با آن‌ها می‌باشد در این کتاب در فصل جداگانه‌ای مسائل و مشکلات رفتاری بیان و راه حل‌هایی جهت مقابله با آن‌ها ارائه شده است.

باید توجه داشت که توصیه‌های بهداشتی ذکر شده در این کتاب مکمل و راهنمایی برای توصیه‌های دامپزشکی است و به هیچ وجه نمی‌تواند نقش درمانی بدون مشاوره با دکتر دامپزشک را داشته باشد. لذا ضمن مطالعه مطالب باید حتماً برای کنترل و درمان بیماری‌ها به دکتر دامپزشک مراجعه نموده و صرفاً با مشاهده علائم و شناخت بیماری از مژمن و حاد شدن بیماری جلوگیری نمایید. علاوه بر آن در کنار نگهداری و مراقبت از سگ و توجه به نکات بهداشتی لازم است ضوابطی را که برخاسته از فرهنگ ملی و مذهبی ماست رعایت نموده و ضمن نگهداری و بهره‌گیری از سگ موارد فوق الذکر را مدنظر قرار دهید.

این کتاب مشتمل بر ۶ فصل مجزا به صورت زیر می‌باشد:

- ۱- ناحیه سر
- ۲- دستگاه گوارشی
- ۳- پوست و مو
- ۴- بیماری‌های سیستمیک
- ۵- مشکلات رفتاری
- ۶- کمک‌های اولیه

امید است حاصل این تلاش گامی مثبت در جهت بالا بردن اطلاعات عمومی افراد جامعه و شناخت آن‌ها از روش‌های بهداشت، نگهداری و تربیت سگ باشد و آن‌ها را در حل مشکلات و جوابگویی به سوالات هدایت نماید. بر خود واجب می‌دانیم از تمامی عزیزان مخصوصاً انتشارات پرتو واقعه (دکتر نیکخواه) تشکر و قدردانی نماییم.

- دکتر مهدی مرجانی (D.V.M-Ph.D)

استادیار دانشگاه

متخصص بخش جراحی دانشکده دامپزشکی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

- دکتر دانیال طبایی خاتم بخش (D.V.M)

استاد ۱۳۸۲

فصل اول

ناحیه سر (THE HEAD)

اکثر نشانی‌ها و علائم بیماری‌ها ابتدا در ناحیه سر و صورت مشاهده می‌شوند. ترشحات غیرطبیعی چشم و تراوشتات بینی نیز از دیگر علائم برخی از بیماری‌ها هستند. علاوه بر آن تغییر در میزان اشتها، نحوه غذا خوردن و رفتار حیوان نشان دهنده وجود مشکل و بیماری در نواحی مختلف بدن می‌باشد. بیماری‌های عفونی از طریق عطسه، سرفه، تماس مستقیم حیوان با بیماران دیگر و یا از طریق ظروف آب و غذای آلوده منتقل می‌شوند. در انتقال آلودگی تماس با مدفوع، استفراغ و وسایل آلوده نیز نقش مهمی دارند.

توله سگ‌ها به واسطه عدم

ایمنی کافی در برابر

بیماری‌ها، بیشتر مستعد

عوارض گوناگون هستند.

لذا توصیه می‌شود افرادی

که اقدام به نگهداری

توله‌های جدید در کار

سگ‌های مسن می‌کنند

برای حفظ سلامتی توله‌ها

حتیماً با دکتر دامپزشک

مشورت نمایند.

تورم ملتحمه (CONJUMCTIVITIS)

چشم سالم و طبیعی حالتی شفاف، روشن، درخشان و عاری از ترشحات دارد. قرمز شدن چشم حیوان یکی از علائم اولیه مشکلات و بیماری‌های چشمی است که برای درمان در ساده‌ترین حالت از قطره‌های چشمی استفاده می‌شود. ولی برای جراحات شدید و مشکلات اورژانسی نیاز به اقدامات جراحی روی چشم می‌باشد.

یکی از علل عمدۀ عوارض چشمی التهاب شدید غشاء داخلی سطح پلک‌های می‌باشد که سبب قرمزی، تورم، خارش و آبریزش از چشم خواهد شد. با توجه به حساسیت شدید چشم در برابر بیماری‌ها لازم است صاحب حیوان به بیماری‌های چشمی توجه خاص نماید و مشکلات چشمی را جدی گرفته و در رابطه با درمان آن‌ها با دامپزشک هماهنگی نماید.

علل بیماری:

- قرمزی و التهاب اطراف چشم
- ترشحات آبکی یا موکوسی
- شکل در کنار چشم
- خارش
- پلک زدن زیاد
- ترشح زیاد اشک

علل بیماری:

● حساسیت به گردگیاهان، تماس با گرد و غبار هوا و مکان‌های الوده، قارچ‌ها و دیگر عوامل میکروبی علل بروز التهاب ملتحمه می‌باشند.

● عقوت‌های باکتریایی اغلب سبب تولید ترشحات غلیظ زرد یا سبز رنگ از گوشه چشم می‌شوند.

● عوامل مستعدکننده ژنتیکی نیز از علل التهاب ملتحمه می‌باشند. مثلًا انتروپیپون (Entropion) یا برگشتگی پلک‌ها به سمت داخل و اکتروپیپون (Ectropion) یا برگشتگی پلک‌ها به سمت خارج از علل مستعدکننده می‌باشند. در زمان بروز انتروپیپون قرار گرفتن بخشی از بافت خارجی پلک روی سطح کره چشم سبب تحریک، سوزش و خارش می‌شود و در نهایت سبب ایجاد زخم در ناحیه خواهد شد. این حالت در سگ‌های جوان و مخصوصاً تا سن ۶ ماهگی بیشتر دیده می‌شود. شدت عوارض حاصله از اکتروپیپون کمتر است و بیشتر در نژادهای مثل بلود هوند (Blood hound) دیده می‌شود. در زمان بروز اکتروپیپون غشاء داخلی پلک که به صورت طبیعی در زیر پلک پنهان می‌باشد در سطح بیرونی قرار می‌گیرد. این بافت خلیف و حساس در زمان تماس با عوامل عقوتی و گرد و خاک بازهای شدید

سگ‌های با پلک‌های بزرگ (مالندززاد show) بیشتر در جهات اکتروپیپون می‌شوند

- دیستیشیازیس (Distichiasis) یک حالت ارثی است که به واسطه وجود یک ردیف مژه اضافه در حاشیه پلک ایجاد می‌شود و اکثر آن در نژادهای کوچک مانند کوکر اسپانیل و پی کی نز مشاهده می‌گردد. مژه‌های اضافی با سطح داخل کره چشم تماس یافته و سبب تخریش در ناحیه و ایجاد عوارض گوناگونی می‌شوند. عموماً جراحی و برداشت مژه‌های اضافی تنها راه درمان این بیماری می‌باشد.
- فرو رفتن اجسام خارجی مانند براده‌های زبر یا ذرات خشن گیاهان و گرده‌های آن‌ها در چشم نیز می‌تواند سبب اشکالات جدی شود که این حالت در سگ‌های شکاری و آن‌هایی که در علفزارها و خارج از محیط منزل نگهداری می‌شوند بیشتر مشاهده می‌شود. این سگ‌ها مخصوصاً به اکتروپیون بیشتر مبتلا می‌شوند.
- التهاب ملتحمه در سگ‌های مبتلا به کاتاراکت با ویروس دیستمیر هم بیشتر دیده می‌شود.
- به علت وجود علل متعددی که برای مشکلات چشمی وجود دارد و حساس بودن چشم در برابر بیماری‌ها بهتر است با دکتر دامپزشک مشورت نمایید. توصیه می‌شود چشم‌های سگ را مرتب تمیز نموده و درمان‌های توصیه شده توسط دامپزشک را به دقت انجام دهید.

توجه:
تایید اجازه داد در زمان حرکت اتومبیل، حیوان سر خود را از پسجهره خارج نماید چون این کار صمن وجود خطرات گوناگون، شанс ابتلا به تورم ملتحمه را تبیز افزایش می‌دهد. احتمال وقوع التهاب ملتحمه زمانی که حیوان در معرض ذرات گرد و غبار بائست و یا اجسام خارجی با فشار وارد سطح کره چشم شوند افزایش می‌یابد و این حالت بیشتر در زمان حرکت اتومبیل مشاهده شده و می‌تواند سبب بروز مشکلات جدی در حیوان شود.

نژادهای کوچک مانند پی کی نز
بیشتر مستعد مشکلات چشمی هستند

درمان‌های کیاهی:

در مورد کاهش قرمزی و خارش چشم می‌توان از ۲-۳ نفره آب خوار هم می‌توان چای تهیه شده از برگ تمشک استفاده کرد یا یک ۳-۴ بار در روز در چشم چنانید تا سبب تسخیین قطره روغن گبد ماهی را ۳-۴ بار در روز به گار برد و حساسیت و آرزوی شود.

زخم‌های قرنیه (CORNEAL ULCERS)

سایش لایه سطحی قرنیه را زخم قرنیه گویند. برای ایجاد این زخم‌ها دلایل گوناگونی وجود دارد و جزو سومین مشکلات شایع چشمی در سگ‌ها هستند. خراش و سایش سطح قرنیه و اجسام خارجی مانند دانه و گرده گیاهان و علف‌ها که در زیر پلک سوم حیوان جایگزین می‌شوند از علل مستعد کننده بیماری هستند. علاوه بر آن بازی‌های خشن بین حیوانات مخصوصاً توله‌ها نیز می‌تواند به صورت اتفاقی سبب ایجاد جراحت در قرنیه شود. حساس شدن قرنیه به برخی از شامپوها یا وارد شدن مو به داخل چشم

در زمان حمام کردن نیز سبب مشکل خواهند شد. لذا توصیه می‌شود

قبل از حمام کردن از پمادهای چشمی برای مراقبت از سطح قرنیه

استفاده شود. برخی از خصوصیات خاص ژنتیکی مانند چرخش مژه‌ها به طرف داخل چشم و انترورپیون (برگشت پلک به طرف داخل) نیز سبب آسیب به قرنیه می‌شوند. در برخی از نژادهای خاص مثلاً برایکیو سفال که دارای بینی به داخل فرو رفته و چشم‌های بزرگ و گرد هستند نیز به علت عدم پلک زدن مناسب زخم در قرنیه ایجاد می‌شود. علائم بیماری شامل لوچی و انحراف کره چشم، تراوش زیاد اشک، قرمزی و تورم در چشم می‌باشد. به علت رشته‌های فراوان عصبی در چشم در این موارد حیوان از درد شدید رنج می‌برد.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

- توسط نوارهای مخصوص و استریل رنگی ابتدا دامپزشک اقدام به رنگ‌آمیزی ناحیه مجرروح نموده که در این حالت به رنگ سبز روشن درمی‌آید و سپس دامپزشک درمان‌های اختصاصی را در این مورد انجام می‌دهد. عموماً با اتخاذ روش‌های درمانی مناسب و به موقع زخم‌های سطحی پس از گذشت ۳-۵ روز بهبود می‌یابند. درمان عمومی شامل تجویز آنتی‌بیوتیک‌های موضعی چشمی می‌باشد تا از گسترش عفونت‌های باکتریایی جلوگیری نماید. برای بررسی وضعیت زخم و کنترل التیام چند روز پس از درمان، دکتر دامپزشک مجدداً توسط نوارهای مخصوص سطح قرنیه را رنگی و مشخص نموده و از دندان لکیام مطلع می‌شود. در صورت عدم مراقبت کافی و درمان به موقع امکان گسترش عفونت، سوراخ شدن قرنیه و حتی کوری حیوان وجود خواهد داشت.

کاتاراکت یا آب مروارید (CATARACTS)

کاتاراکت بیشتر در سگ‌ها مبتداول است. عدسی در پشت مردمک قرار دارد و کاملاً شفاف می‌باشد که وظیفه آن تمرکز نور روی شبکیه است تا در نهایت تصاویر به مرکز بینایی در مغز منتقل شوند. در صورت فساد سلول‌های عدسی و کدورت عدسی کاتاراکت ایجاد می‌شود و در این حالت، بینایی دچار اختلال شده و حیوان کور خواهد شد.

علائم بیماری:
<ul style="list-style-type: none"> ● تغییر در رنگ یک یا هر دو چشم و تبدیل شدن به رنگ سفید یا آبی مایل به خاکستری.

خاص و در سن جوانی (Guvenile) که بیشتر در نژادهایی مانند کوکر اسپانیل (Cocker Spaniel)، پودل (Poodle)، سیبرین هاسکی (Siberian husky) دیده می‌شود، همگی از علل بیماری هستند.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

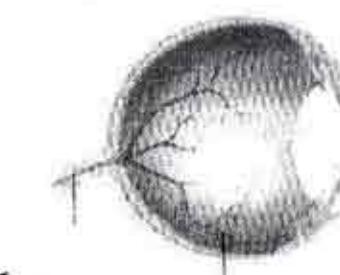
- لازم است پس از معاینه هرچه زودتر عمل جراحی کاتاراکت انجام شود تا سبب کمک به حفظ سلامت چشم و درمان بیماری حیوان شود. با استفاده از امواج صوتی با فرکانس بالا عدسی را تخریب می‌کنند که به نام روش Phacoemulsification^{*} نامیده می‌شود. سپس به کمک یک دستگاه مکنده قطعات عدسی را خارج می‌کنند که میزان موفقیت با انجام این روش بیش از ۹۰٪ بوده و بینایی حیوانی حفظ می‌شود.
- قبل از اقدام به جراحی، دامپزشک توسط الکترورینوگرام (ERG) وضعيت چشم را ارزیابی می‌کند. در رابطه با مشکلات ژنتیکی چشمی مانند آتروفی پیشرونده شبکیه (PRA = Progressive retinal atrophy) بنابر پیشنهاد دامپزشک بهتر است حیوان عقیم شود و از جفت‌گیری آن ممانعت به عمل آید تا بیماری در توله‌ها مشاهده نشود.

تکنیکی برای جراحی کاتاراکت با روش لرزش‌های حاصله از فرکانس بالای اوواترasonde و خرد ترین عدسی چشم می‌باشد که سپس برای حفظ فشار داخل اتفاق قدری جسم ماء‌مانع مخدوش می‌وارد آن فضایی کنند و با ساکشن قطعات عدسی را خارج کرده و در نهایت لنز داخل چشمی به جای عدسی قبایل قرار می‌گیرد.

علل بیماری:

- التهاب چشم در اثر ضربه یا عوامل عفونی
- بیماری دیابت
- کاتاراکتها یی که به واسطه پیری (Geriatric) ایجاد می‌شود.
- کاتاراکتها یی وابسته به نژادهای

عنيیه

عصب
بینایی کره چشم
مردمک

توجه:

کاتاراکت جوانان که در سن پایین اتفاق می‌افتد قابل درمان بسوده و می‌توان به کمک قطره‌های کورتیزون (cortisone) لنز را شفاف کرده و بینایی را به حالت اولیه بازگردانید. ولی در نوع غیرقابل درمان کاتاراکت بواسطه آسیب‌های غیرقابل برگشت به عدسی امکان درمان وجود ندارد. کاتاراکت جوانان در نژادهای خاصی دیده می‌شود.

حالت چشم گیلاسی و خشکی چشم (CHERRY EYE AND DRY EYE)

بعضی از سگ‌ها مستعد برخی از بیماری‌های چشمی هستند که یک نمونه از آن پرولاپس غده اشکی پلک سوم می‌باشد و به عبارت دیگر یک نوع هیپرترووفی و رشد غده‌ای است و چون از گوشه داخلی چشم یک توده کروی و متمایل به صورتی رنگ بیرون می‌زند و تقریباً به اندازه یک گیلاس کوچک است بدین نام خوانده می‌شود.

خشکی چشم نیز در اثر کمبود یا فقدان ترشح اشک ایجاد می‌شود و در اصطلاح چشم‌پزشکی = KCS = Keratoconjunctivitis نامیده می‌شود.

چشم گیلاسی:

- سگ و گربه علاوه بر پلک بالا و پایین دارای پلک سومی هم هستند که از زاویه داخلی چشم منشاء می‌گیرد و مانند برف پاک کن شیشه اتومبیل عمل نموده و در محافظت از چشم نقش مهمی دارد. علاوه بر آن این پلک دارای غده‌ای است که حدود ۳۰٪ اشک را برای بخش قدامی چشم و قرنیه تولید و از آن‌ها محافظت می‌نماید. در زمان بروز بیماری در غده مذکور حالت چشم گیلاسی اتفاق می‌افتد.

- هنوز در مورد علت اصلی بروز این حالت اختلاف عقیده وجود دارد ولی برخی از متخصصین عقیده دارند که این مشکل زمینه ژنتیکی داشته و در برخی از نژادها مانند کوکر اسپانیل، بیگل (Beagle)، بولداغ (Bulldog) و پیکی نز بیشتر از بقیه نژادها دیده می‌شود ولی در برخی از نژادهای دیگر مانند Blood hound، Great dane و Basset hound هم این بیماری بیشتر دیده می‌شود البته بروز ضربه به چشم نیز می‌تواند یکی از علل مستعد کننده این بیماری باشد که در مورد آن بین محققین بحث است.

- در سگ‌های مبتلا به این بیماری غده اشکی پلک سوم به صورت قرمزنگ و مشابه تکه‌ای گوشت که شبیه گیلاس کوچکی است نمایان می‌شود و از زاویه داخلی چشم قابل مشاهده است که به طرف خارج برگشته است. ممکن است پس از گذشت مدتی چشم دیگر نیز به این حالت مبتلا شود که بیشتر در سگ‌های کمتر از یک سال سن این حالت دیده می‌شود. با بروز این بیماری ترشحات شفاف و موکوسی همراه با قرمزی و تورم چشم مشاهده می‌شود.

- برای درمان بیماری با عمل جراحی غده به محل طبیعی بازگردانیده می‌شود که غده عملکرد طبیعی خود و تولید اشک را به عهده داشته و از خشکی چشم جلوگیری می‌شود.

- درمان‌های دیگر شامل برداشت غده با عمل جراحی است ولی در این حالت اشک به میزان کافی ترشح نشده و چشم مستعد خشکی و عوارض بعدی خواهد شد. گاهی با گذشت زمان و پس از ۲-۳ هفته بیماری خود به خود بگبود می‌یابد ولی در برخی موارد هم منجر به عفونت‌های شدید خواهد شد. برای درمان و اطلاع از وضعیت عمل بهتر است با دامپزشک متخصص در این موارد مشورت نمایید.

خشک چشم:

● ترشح اشک برای حفظ سلامتی چشم و قرنیه لازم و ضروری می‌باشد، چون تغذیه و اکسیژن رسانی قرنیه توسط اشک انجام می‌شود. فقدان لایه محافظ اشک سبب بروز عوارض جدی و شدید خواهد شد و خشکی چشم را به دنبال دارد. از عوارض عمده خشکی چشم، زخم قرنیه و رسوب مواد رنگی در آن ناحیه می‌باشد که سبب کاهش میزان بینایی و یا در نهایت کوری خواهد شد. سگ‌های مبتلا به خشکی چشم، پلک‌ها را بسته و مرتب چشم خود را تنگ می‌کنند که این حالت مانند زمانی است که ما در روزهای طوفانی با پلک‌های نیمه بسته چشم خود را در برابر باد و طوفان محافظت می‌کنیم. برای بررسی و تشخیص این بیماری از روشهای اختصاصی که توسط آن در مدت یک دقیقه میزان اشک تولید شده اندازه‌گیری می‌شود، استفاده می‌گردد. علل متعددی سبب ایجاد خشکی در چشم می‌شوند که شامل کم کاری غده تیروئید، عفونت عدد اشکی به واسطه ویروس دیستمپر و بیماری‌های سیستم ایمنی (مانند سرطان) می‌باشند.

● برای درمان از آنتی‌بیوتیک‌های موضعی و داروهای ضد التهاب جهت کنترل عفونت‌های ثانویه باکتریایی چشم می‌توان استفاده نمود. قطره‌های اشک مصنوعی نیز سبب لغزنده‌سازی سطح قرنیه خشک شده می‌شوند.

● در صورت عدم پاسخ به درمان‌های اولیه، روش جراحی توصیه می‌شود که در این روش از ترشحات غده بزاقی پاروتید (PDT = Parotid duct transposition)^۱ درمان خشکی چشم استفاده می‌شود.

● در صورت انجام درمان مناسب و به موقع پیش آگهی در مورد بیماری خشکی چشم خوب است ولی در صورت عدم درمان مناسب سبب زخم‌های شدید قرنیه، عفونت‌های باکتریایی و در نهایت کوری خواهند شد.

۱- در این روش جراحی مجرای غده پاراتیروئید را تغییر مسیر می‌دهند و به بخش پایینی ملتجمه منتقل می‌کنند تا ترشحات این غده سبب جلوگیری از خشکی چشم شود.

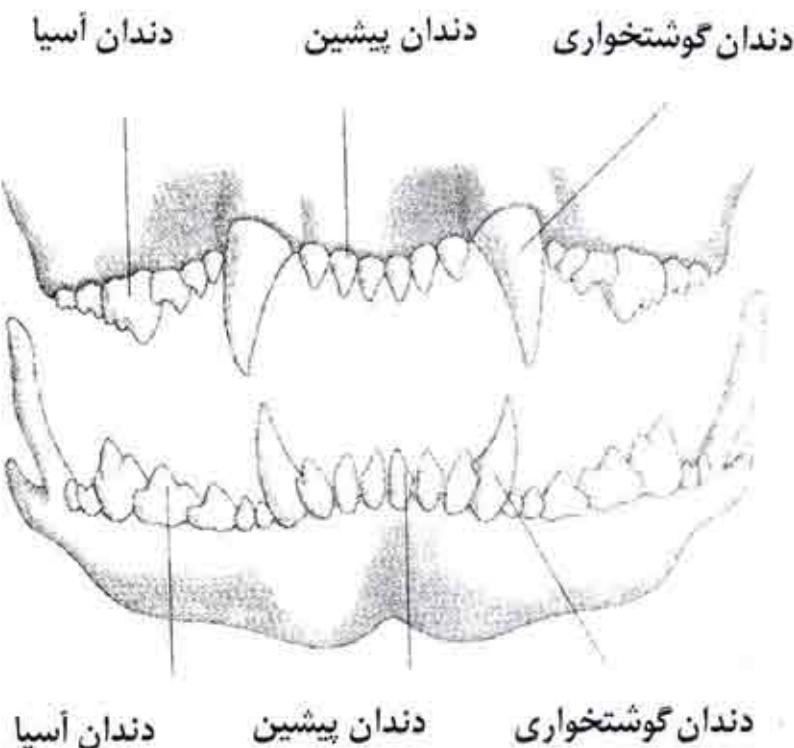
مراقبت از دندان‌ها (DENTAL CARE)

در زمان تولد، توله‌ها فاقد دندان هستند و ظهور دندان‌های شیری بعد از یک ماهگی، یعنی زمانی که سگ جوان شروع به خوردن غذاهای جامد می‌کند آغاز می‌شود. تعداد دندان‌های شیری مجموعاً ۲۸ عدد می‌باشد که در سن ۶-۴ ماهگی دندان‌های دائمی جایگزین آن‌ها خواهند شد. در زمان رشد و بیرون آمدن دندان‌ها از لثه، حیوان بسیار ناراحت و عصبی است و به واسطه خارش لثه‌ها ممکن است با گاز گرفتن و جویدن وسایل منزل به آن‌ها آسیب برساند ولی در صورتی که اسباب بازی مناسب برای جویدن در اختیار حیوان باشد به وسایل منزل و لباس شما کمتر آسیب می‌رساند. سگ‌های بالغ دارای ۴۲ دندان دائمی هستند و دندان‌های دائمی جایگزین و رشد مجدد ندارند و در اثر بیماری‌ها ممکن است به آن‌ها آسیب وارد شود، لذا باید مراقبت لازم از دندان‌های حیوان به عمل آید.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- چون در سگ‌ها نیز مانند انسان، ترکیب باکتری‌ها با بzac و ذرات غذایی سبب ایجاد پلاک‌ها و رسوبات دندانی می‌شود لذا لازم است از دندان‌های حیوان مراقبت مناسب به عمل آید. پلاک‌های دندانی در فضای خالی بین دندان و لثه تجمع یافته و پس از ترکیب با نمک‌های کلسیم رسوبات دندانی (Tartar) را می‌سازند که به آن‌ها کالکولوس (Calculus) نیز گفته می‌شود. باکتری‌ها، پلاک‌های دندانی و رسوبات سبب تحریک و تورم لثه می‌شوند که در نهایت بیماری التهاب لثه یا ژنترویت (Gingivitis) را سبب می‌شوند.
- مراقبت از دندان‌های سگ‌های نژاد کوچک سخت‌تر است چون آن‌ها نسبت به نژادهای بزرگ‌تر، بیشتر در معرض بیماری‌های دندانی هستند و یکی از دلایل این حالت بزرگ‌تر بودن حجم دندان سگ‌های کوچک نسبت به اندازه دهان آن‌ها است. این حالت سبب فشرده‌گی بیشتر دندان‌ها و امکان نفوذ و تجمع مواد غذایی و باکتری‌ها بین دندان‌ها می‌شود و به آن‌ها آسیب جدی وارد می‌سازد.
- برای پیشگیری و مراقبت از دندان‌های سگ بهتر است مسواک زدن دندان‌ها از زمان تولگی شروع شود و به صورت مستمر ادامه یابد. برای مسواک زدن لازم است سطح دندان سگ به مدت ۳۰ ثانیه در تماس با خمیر دندان مخصوص باشد و مسواک به دندان‌ها زده شود و در مورد سگ‌های شرور برای تشویق حیوان به مسواک زدن می‌توان روی مسواک را با کمی آب مرغ یا گوشت آغشته نمود.
- استفاده از برخی از رژیم‌های غذایی آماده و استاندارد هم در جلوگیری از بوی بد دهان و بیماری‌های دندان و لثه مفید است ولی بهتر است حیوان را به غذای داخل منزل عادت داد و برای جلوگیری از مشکلات دندانی فرمول غذایی جیره حیوان شامل ۲۰٪ گوشت و تخم مرغ برای تأمین پروتئین ۶٪ سبزیجات پخته شده تازه و ۲۰٪ سبزیجات تازه خرد شده به صورت خام باشد.

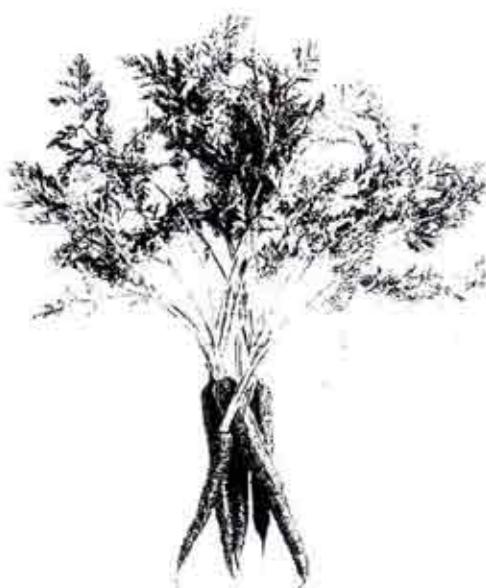
بهتر است به صورت مرتب دندان‌ها و لثه سگ را از نظر وجود مشکلات دندانی بررسی نمایید

توجه:
در برخی از نژادهای بدون مو مانند سگ مکزیکی بدون مو، تریر آمریکایی بدون مو و سگ‌های چیتی کاکل دار ۹۰٪ دندان‌های آن‌ها در سن ۲-۳ سالگی می‌ریزد.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

- برای جرم‌گیری دندان‌ها و تمیز کردن سطوح دندانی از جرم‌گیرهای اولتراسونیک استفاده می‌شود و دکتر دامپزشک با این وسائل به راحتی جرم‌ها و رسوبات را از روی سطح دندان جدا می‌کند. برای تمیز کردن سطح زیرین بافت لثه می‌توان از جرم‌گیرهای دستی (Scaler) و مناسب این کار استفاده نمود.
- بعد از جرم‌گیری، دندان‌ها پولیش می‌شوند و برای محافظت بیشتر سطح دندان‌ها از فلوراید استفاده می‌شود.
- در معاینه کلی دندان‌ها توسط دامپزشک، دندان‌های لق شده شیری خارج و آبشهای احتمالی چرکی در ناحیه دندان‌ها درمان می‌شوند.

درمان‌های گیاهی:

برای سگ‌ها مساواک‌های مختلف براساس نوع بزاق و دندان آن‌ها وجود دارد ولی در اکثر موارد هویج خام مانند یک مساواک برای سگ عمل می‌کند و سبب جلوگیری از ایجاد رسوبات و پلاک‌های دندانی می‌شود.

هویج خام به جلوگیری از بروز جرم دندان کمک می‌کند

مشکلات دندانی (DENTAL PROBLEMS)

یکی از مراجعات عمدی به کلینیک‌های دامپزشکی برای درمان سگ‌ها در رابطه با مشکلات دندانی می‌باشد. حداقل ۸۵٪ سگ‌ها و گربه‌های بیش از ۲ سال به بیماری‌های دهان و دندان (Periodontal) مبتلا می‌شوند. این موارد معمولاً بدون درمان رها می‌شوند. هرچند امروزه مشخص شده است که برخی از بیماری‌های دندانی منشاء بیماری‌های قلبی هستند. رشد و افزایش باکتری‌های موجود در دهان هم سبب افزایش ابتلاء به بیماری‌های کبد و کلیه می‌شود. خوشبختانه تمام مشکلات و عوارض دندانی قابل درمان می‌باشد و در صورت مراقبت مناسب می‌توان از بروز مشکلات بعدی جلوگیری نمود.

علل بیماری:

- یوئی بد دهان و تنفس بدبو
- لثه‌های قرمز و متورم
- دندان‌های بدرنگ و تغییر رنگ یافته.

علل بیماری:

- در بروز و شدت بیماری‌های لثه، مواردی چون نژاد، سن، رژیم غذایی، وضعیت سلامتی حیوان مؤثرند. در صورتی که سگ شما به سختی غذا می‌خورد، شیوه جویدن غذاش تغییر کرده است، به صورت خود پنجه می‌زند و میلی به غذا ندارد ممکن است از مشکلات دندانی رنج ببرد. به دنبال عفونت‌های دهان و دندان افسردگی و بی‌حالی نیز دیده می‌شود.

- در صورت عدم درمان ژنترویت باکتری‌ها در فضای بین دندان و لثه رشد کرده و ناحیه عفونی و چرکی می‌شود که در نهایت دندان از لثه و استخوان فک جدا و لق می‌شود. این عارضه غیرقابل درمان است. برای جلوگیری از تشدید بیماری‌های دندان و لثه توصیه می‌شود دندان‌ها مرتبًا تمیز شوند و مساواک زده شود و جرم‌گیری انجام گیرد.

- در صورت تشدید عفونت‌های دهان و دندان، باکتری‌ها وارد جریان خون شده و در کل بدن منتشر می‌شوند که در این حالت عوارض بیماری در کبد، قلب و کلیه‌ها ظاهر خواهد شد. در صورت عدم درمان، لثه تحلیل رفته و دندان‌ها خواهند افتاد.

- سگ‌ها به ندرت دچار کرم‌خوردگی و سوراخ شدن ناحیه دندان می‌شوند و در صورت کرم‌خوردگی این حالت بیشتر در ریشه دندان اتفاق می‌افتد که منجر به ایجاد آبسه ریشه می‌شود. در زمان بروز این حالت حذف دندان و کشیدن آن ضروری است. برخی از متخصصین دامپزشکی اقدام به عمل روت کانال (Root Canal)، تهیه روکش روی مینا (Cap) و جفت کردن (Braces) دندان می‌کنند.

درمان‌های کیاهی:

مالش روغن موجود در کپسول‌های ویتامین E روی التهاب لثه خواهد شد.
لثه به صورت روزانه هم سبب کمک به کاهش

محل بروز برخی از جراحات ممکن است با گذشت زمان و تحریکات عصبی سرطانی شود

تومورها (CANCERS)

سگ‌ها در ناحیه سر، به تومورهای مختلفی مبتلا می‌شوند ولی ایجاد تومور در ناحیه دهان بیشتر رایج است. تزادهایی با رنگدانه‌های تیره مانند کوکر اسپانیل سیاه و چاوه‌چاو (Chow Chow) بیشتر مستعد ملانوما (Melanoma) که یک نوع تومور بدخیم با رنگدانه‌های سیاه رنگ است می‌باشند. از علائم ملانوما تورم در اطراف دندان‌های به ظاهر طبیعی است. میزان تومورهای مجاري بینی و سینوس‌ها حدود ۲٪ از کل تومورهای موجود در سگ‌ها می‌باشد. ارتباط بروز سرطان و تومورهای تنفسی با استنشاق مواد شیمیایی و سرطان‌زا مانند علف‌کش‌ها و آفت‌کش‌ها هنوز قطعی نیست. کوکر اسپانیل‌ها در زمان ابتلا به عفونت‌های مزمن گوش گاهی دچار کارسینوما (Carcinoma) که یک نوع تومور بدخیم از بافت همبند یا سلول‌های اپیتلیال است می‌شوند که این حالت در غدد تولیدکننده موم در گوش اتفاق می‌افتد.

توجه:

رشد ناگهانی لثه می‌تواند به واسطه توموری شدن آن که تحت عنوان اپولیس (Epulis) یا تومور فیبروز لثه است، باشد. عدم درمان اپولیس و رشد زیاد از حد تومور در ناحیه لثه سبب ایجاد بیماری تریگر (Trigger) خواهد شد. با تجمع مواد غذایی در فضای بین تومور و دندان، پاکتری‌ها در ناحیه رشد نموده و سبب عوارض بعدی می‌شوند.

آنچه شما و دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

- لازم است به صورت مرتب دندان‌ها مسواک زده شوند و در زمان مسواک شدن بررسی شوند و در صورت وجود هر نوع عارضه در ناحیه یا رشد تومور و بافت اضافی در دهان فوراً به دامپزشک اطلاع داده شود.
- در مورد تومورهای موجود در بینی گاهی با رادیوتراپی و شیمی‌درمانی می‌توان زمان مرگ حیوان را تا ۱/۵ سال به تعویق انداخت ولی در نهایت این تومورها سبب مرگ حیوان خواهند شد.
- برای پیشگیری از سرطان‌ها و تومورهای پوست، بینی و دهان می‌توان حیوان را کمتر در معرض نور ماوراء بنشن و تماس با خورشید قرار داد.

مشکلات گوش (EAR PROBLEMS)

سطح داخل گوش به صورت طبیعی نرم و دارای مقدار کمی ترشحات موم مانند است. برخی از بیماری‌ها سبب تحریک، التهاب و عفونت گوش‌ها می‌شوند. در صورت عدم درمان بیماری‌های گوش، مشکلات پیچیده‌تری مانند عفونت گوش داخلی، کاهش حس شنوایی، تولید هماتوم و پاره شدن عروق خونی در بخش آویزان گوش و التهاب مغزی ایجاد می‌شود. بیشتر سگ‌ها با علائمی مانند خاراندن، تکان دادن و یا کج نگه داشتن سر خود به ما می‌فهمانند که گوش آن‌ها مشکل دارد.

عوارض و بیماری‌های مربوط به گوش بیشتر در نژادهایی با گوش‌های سست و آویزان و همراه با کanal گوش تنگ و باریک مشاهده می‌شود. علاوه بر آن سگ‌هایی که در تماس با محیط‌های گرم و مرتبط بوده یا در آب شنا می‌کنند بیشتر در معرض ابتلا به بیماری‌های گوش هستند. دامپزشکان اغلب برای بیان عوارض این‌گونه نژادها اصطلاحاتی مانند گوش کوکری (Swimmers ears) و گوش شناگران (Cooker ears) را به کار می‌برند.

علائم بیماری

- تحریک شدید گوش
- استئتمام بُوی بد از ناحیه گوش
- خروج ترشحات از گوش.

علل بیماری:

- جرب‌های گوش عمده‌ترین عامل مشکلات گوش در گربه و توله سگ‌ها هستند. جرب‌ها با وجود موهای نازک و ظرفی که روی بدن خود دارند سبب تحریک گوش حیوان شده و حیوان اقدام به خاراندن و چنگ زدن گوش خود یا مالیدن آن به اطراف می‌کند. این جرب‌ها تمام طول زندگی خود را در داخل گوش حیوان طی می‌کنند و می‌توانند به سایر توله‌ها و سگ‌های دیگر هم منتقل شوند، لذا در صورت تشخیص آن‌ها باید همه حیوانات در تماس با هم درمان شوند.
- واکنش آرژیک به گرده‌گیاهان، قارچ‌ها، علف‌ها و کک‌ها نیز در سگ‌ها متداول است. در این حالت سگ‌ها علاوه بر خارش گوش، پاهایشان رانیز می‌لیسند چون با پنجه‌های خود به گوش می‌زنند. عفونت‌های گوش که به واسطه حساسیت‌ها و آرژی ایجاد می‌شود تا زمان عدم حذف عامل حساسیت‌زا سبب عود بیماری‌های گوش خواهند شد.
- کپک‌ها به صورت طبیعی و به میزان کم در داخل گوش زندگی می‌کنند، ولی در صورت رشد و افزایش تعداد آن‌ها سبب تولید ترشحات مومی و بدبویی در گوش خواهند شد. گوش‌های با کanal و مجرای عمیق که حداقل جریان و تبادل هوای دارند و تاریک نیز هستند محیط بسیار مناسبی را برای رشد کپک‌ها و عوارض گوشی ایجاد می‌کنند.
- به دنبال بروز هرگونه التهاب در گوش، عفونت‌های ثانویه حاصله از باکتری‌ها سبب ایجاد ترشحات چرکی بدبو و دردناک در ناحیه خواهند شد.
- تمیز کردن گوش به صورت خیلی خشن و ناراحت‌کننده و یا وارد شدن برخی از دانه‌ها یا خار و خاشاک علف‌ها نیز سبب درد و التهاب و عوارض گوش خواهد شد.

دکتر دامپزشک با استفاده از اتوسکوب گوش را معاينه نموده و توصيه‌های لازم را ارائه می‌نماید

نوجه:

در صورت وجود مشکل در گوش، حیوان با خاراندن و چنگ زدن به گوش و تکان دادن مرتب سر سبب آسیب به عروق لاله گوش و تورم در آن ناحیه می شود (Haematoma) که به نام هماتوم (Hematoma) نامیده می شود. برای درمان، دکتر دامپزشک باید با عمل جراحی لخته خون را خارج نماید. در مورد تومورهای در گوش و کانال آن نیز باید با دکتر دامپزشک مشورت شود و در برخی موارد عمل جراحی برای درمان ضروری می باشد.

آنچه شما و دامپزشک می توانید انجام دهید:

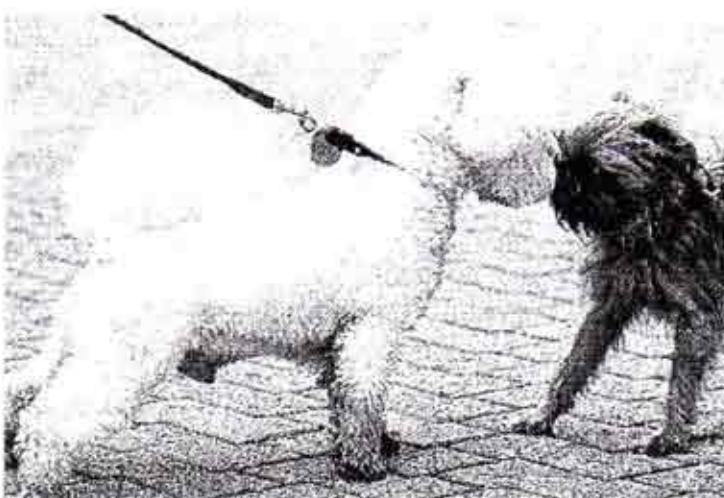
- دکتر دامپزشک جهت تشخیص علت اصلی بیماری مقداری از ترشحات موجود در گوش را با میکروسکوپ بررسی نموده و سپس براساس عامل اصلی، درمان را شروع می کند. در این روش گاهی با درمان های مکمل و ترکیبی از داروها، جربها و مخمرهای موجود در گوش را از بین می برند. علاوه بر آن در صورت نیاز، دامپزشک تست الرژی را برای تشخیص عامل حساسیت را انجام می دهد.
- برخی از شویندهای گوش هم که به صورت ترکیبی داخل منزل برای شستشوی گوش تهیه می شوند، مناسب هستند مثلاً می توانید از مقادیر مساوی آب و سرکه برای شستشو به صورت مخلوط استفاده نمایید، با وارد کردن مقداری از این محلول در کانال گوش و ماساژ دادن ناحیه به مدت ۵-۱۰ ثانیه و تخلیه ترشحات با گوش پاک کن ناحیه تمیز خواهد شد.
- با درمان عوارض و بیماری های گوش و حذف عقونت از ناحیه، بوی بد گوش و حالت بی قراری حیوان از بین خواهد رفت. پس از درمان بهتر است به صورت هفتگی و مرتب گوش سگ را تمیز نمایید. باید در نظر داشت که برای تمیز کردن گوش با گوش پاک کن لازم است نوک گوش پاک کن تا جایی که شما عمق را مشاهده می کنید وارد کانال گوش شود.
- باید در نظر داشت که سگ های با گوش بلند و افتاده بیشتر در معرض مشکلات و عوارض گوش هستند. چون تهويه کامل در کانال گوش صورت نمی گيرد لذا لازم است تمیز کردن مرتب گوش اين نوع سگ ها انجام شود.

سگ هایی که گوش های بیهوده و طویل دارند
بیشتر مستعد عوارض گوارشی هستند

(DISTEMPER) بیماری دیستمپر

بیماری دیستمپر یکی از بیماری‌های عفونت‌زای ویروسی با قدرت انتقال و انتشار وسیع می‌باشد. ویروس بیماری به ریه‌ها، مغز و طناب نخاعی حمله می‌کند. عامل بیماری در تمام نقاط دنیا و در هر جایی که سگ نگهداری می‌شود وجود دارد و میزان مرگ‌ومیر حاصله از آن در توله‌ها $80\%-85\%$ می‌رسد. ویروس عامل بیماری از طریق هوا، آب، مواد غذایی آلوده، ظرف غذای آلوده، ادرار و مدفوع بین بقیه سگ‌ها منتشر می‌شود. علاوه بر آن روباه و گرگ هم می‌توانند بیماری را منتقل نمایند.

واکسیناسیون تنها راه مؤثر برای جلوگیری از ابتلا به بیماری و بالا بردن سطح ایمنی نسبت به دیستمپر می‌باشد که لازم است با تزریق به موقع واکسن به صورت سالیانه حیوان را در برابر این بیماری بسیار مهلك و خطرناک ایمن نمود.

علائم بیماری:

- در شروع، بیماری مشابه سرماخوردگی شدید و همراه با تب (با درجه حرارت $39/5-40/5$ درجه سانتی گراد) می‌باشد.
- آبریزش از بینی و چشم‌ها با تسرشحات سبز مایل به زرد چربکی، سرفه، استفراغ، اسهال و کاهش وزن از دیگر علائم بیماری هستند.
- در مرحله نهایی و یا مزمن شدن بیماری عامل بیماری سیستم عصبی را تخریب خواهد کرد که بروز این حالت ممکن است یک ماه بعد از وقوع بیماری شد.
- در سگ‌هایی که درمان می‌شوند و زنده می‌مانند، به واسطه بروز آسیب‌های عصبی و مغزی ممکن است انقباضات عضلانی به صورت فرم عصبی برای همیشه و تا آخر عمر باقی بماند.

آنچه شما و دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

- در صورتی که درمان زود و به موقع بیماری انجام شود شанс زنده ماندن حیوان افزایش می‌یابد. چون برای درمان دیستمپر هیچ راهی وجود ندارد فقط از طریق درمان‌های حمایتی و جلوگیری از بروز بیماری‌های ثانویه می‌توان به حیوان کمک کرد. به علت عدم تکمیل سیستم ایمنی بدن در سن پایین توله‌ها و سگ‌های جوان بیشتر در معرض بیماری و ابتلا به آن هستند.
- به واسطه بروز اسهال و استفراغ شدید لازم است دامپزشک با تزریق داخل رگی مایعات ضروری را به بدن برساند. ولی پس از بهبود نسبی و قطع استفراغ می‌توان مایعات را از راه دهانی تجویز کرد. بهتر است از غذاهایی مانند آبغوشت سبزیجات یا مخلوط آب و عسل برای حیوان استفاده کرد.
- در صورت عدم وجود اسهال یا قطع آن می‌توان کم کم برای حیوان یک رژیم غذایی نرم و سبک را که مخلوطی از پوره سبزه‌می‌نی و گوشت مرغ له شده است در نظر گرفت و این غذارا در مقادیر کم $4-6$ مرتبه در روز به حیوان داد. درمان‌های حمایتی در مورد اسهال را که در فصل مربوطه همین کتاب بیان شده است می‌توان در نظر گرفت.
- در این بیماری به واسطه تأثیر ویروس، بالشتک‌های کف پا ضخیم شده و ترک‌دار می‌شوند که در حین حرکت حیوان تولید صدا و درد می‌کند، لذا با وجود این علائم اغلب اوقات دیستمپر را بیماری سخت شدن بالشتک‌های کف پا (Hard pad) می‌نامند.

نوجه:

در اثر ابتلاء به دیستمپر و درمان بیماری و بهبودی بعدی ممکن است برخی از تغییرات رفتاری در حیوان مشاهده شود. این تغییرات شامل ناهمانگی در راه رفتن و برداشتن گام‌های بلند و نامنظم است. علاوه بر آن بدن حیوان در راه رفتن بالا و پایین می‌رود. این حالات جدید پس از بهبود بیماری ظاهر می‌شود و بیشتر به علت عوارض عصبی بیماری دیستمپر می‌باشد.

● یکی از عوارض شدید و وخیم بیماری روی ناحیه مغز است که سبب بروز غش، انقباضات عضلات چشم و سر و قفل شدن فک‌ها می‌شود که با وجود این علائم سگ ناتوان و بی‌حال شدن و دچار حالات فلجی خواهد شد. با مشاهده این علائم شناس بسیار کمی برای زنده ماندن حیوان وجود دارد.

● در صورت بهبودی از بیماری همان‌طور که قبل از نیز گفته شد ممکن است حالات انقباضی ریتمیک و غیرقابل کنترل سر باقی بماند که این حالت، تا آخر عمر مشاهده خواهد شد.

● در مورد توله‌هایی که از بیماری دیستمپر بهبود می‌یابند، خرابی دندان‌ها و مشکلات دندانی بیشتر مشاهده می‌شود و در دندان‌ها گودافتادگی‌هایی مشاهده می‌شود که همراه با خال‌های قهوه‌ای رنگ است و موجب آسیب به پوشش سفید مینای دندان خواهد شد. در پوست نیز تاول‌های چرکی کوچکی ایجاد می‌شود که محل مشاهده این تاول‌ها بیشتر در ناحیه شکم بوده و با درمان مناسب و گذشت زمان این تاول‌ها از بین خواهند رفت.

واکسیناسیون سگ‌های جوان آنها را در برابر بیماری دیستمپر ایمن می‌کند

درمان‌های کیاهی:

چند نوبت در طول روز استفاده کرد. یک یا دو قطره روغن بادام هم برای نرم شدن ناحیه پلک‌ها و روی بینی حیوان مفید خواهد بود که می‌توان نواحی مذکور را با این روغن چرب کرد.

برای درمان عوارض چشمی دیستمپر می‌توان ۱۰ قاشق چایخوری اکلیل کوهی و ۵ قاشق چایخوری آویشن را که در یک لیتر آب به مدت ۱۵ دقیقه چوشانیده‌اند پس از سرد شدن در تمیز کردن چشم‌ها و بینی و حذف ترشحات آن‌ها به کار برد و

سرفه‌های ناشی از ازدحام سگ‌ها (KENNEL COUGH)

کنل کاف (Kennel Cough) یک بیماری شدیداً مسربی می‌باشد که از طریق هوا انتقال یافته و سیستم تنفسی سگ‌ها را مبتلا می‌کند، این بیماری به واسطه ترکیبی از عوامل باکتریایی یا ویروسی ایجاد می‌شود. علت نامگذاری بیماری به واسطه شیوع و انتشار سریع بیماری در مناطقی است که سگ‌ها در کنار یکدیگر و به صورت متراکم نگهداری می‌شوند. این مناطق بیشتر شامل محل‌های نگهداری شبانه‌روزی سگ‌ها، نمایشگاه‌های خرید و فروش سگ و موارد مشابه می‌باشند. بهترین راه جلوگیری و پیشگیری از بروز بیماری واکسیناسیون برعلیه بیماری می‌باشد. درصورتی که سگی در تماس زیاد با این مناطق متراکم می‌باشد لازم است دوبار در طول سال واکسیناسیون شود.

علائم بیماری:

- یکی از عمده‌ترین علائم، وجود سرفه‌های خشک و تک‌تک می‌باشد. گاهی به اشتباه تصور می‌شود که جسم خارجی در گلوی حیوان گیر کرده یا حیوان قصد استفراغ دارد. درصورتی که عامل بیماری چیز دیگری می‌باشد. گاهی سرفه‌ها همراه با حالت اوغ زدن و بروز حالاتی مشابه خفگی است.
- در لمس کردن ناحیه گلوی حیوان نیز سرفه کردن را خواهیم دید، برای جلوگیری از تحریک ناحیه گلو بهتر است در این موارد به جای استفاده از قلاudedهای دور گردن از نمونه‌های قلاuded دور کمر استفاده کرد تا به ناحیه گلو فشار وارد نشود.

آنجه شما و دامپزشک می‌توانند انجام دهید:

- برای تسکین سرفه و جلوگیری از بروز بیماری‌های ثانویه باکتریایی دامپزشک از داروهای مختلف استفاده می‌نماید. در اغلب موارد ممکن است بیماری پس از گذشت ۲-۳ هفته و با فاصله گرفتن حیوان از محل‌های تجمع سگ بهبود یابد ولی توصیه می‌شود برای درمان سریع تر از داروهای ضدسرفه تجویز شده از طرف دامپزشک استفاده شود.

درمان‌های گیاهی:

موادی که باعث دفع ترشحات و توقف ترشحات از ناحیه تنفسی می‌شوند و از ترکیبات گیاهی تهییه می‌گردند، مفید خواهند بود. می‌توان از نارون سرنگ به حیوان خورانید.

فصل ۲۹۵

دستگاه گوارش (THE DIGESTIVE SYSTEM)

اختلالات و بیماری‌های معده و روده‌ها در سگ علل متفاوتی دارند و عبارتند از خوردن اجسام خارجی، عفونت‌های باکتریایی و ویروسی، انگل‌های گوارشی مخصوصاً کرم‌های انگلی، انواع آرژی‌های گوارشی، بیماری‌های مرتبط با دیگر ارگان‌ها (مانند کلیه، کبد، پانکراس) و در نهایت دیابت.

علائم عمومی بیماری‌های گوارشی شامل اسهال، استفراغ، یبوست، کاهش میل به غذا و دردهای شکمی می‌باشند با مشاهده علائم اولیه مشکلات گوارشی برای درمان می‌توان رژیم غذایی را تغییر داد ولی در بیماری‌های مزمن که مدت طولانی از بروز آن‌ها می‌گذرد نیاز به زمان بیشتری برای مراقبت و بهبودی می‌باشد. توصیه می‌شود در طول روز حداقل دوبار به حیوان غذا داده شود و بررسی گردد که آیا غذایی که در

اختیار حیوان قرار گرفته، مصرف شده و یا باقی مانده است.

نباید به زور و یا اجبار به حیوان غذا داد. یکی از علائم بروز بیماری‌های گوارشی تغییر در میزان اشتها یا عملکرد دستگاه گوارش می‌باشد.

جیره غذایی بالانس و متعادل (A BALANCED DIET)

تغذیه خوب و مناسب برای سلامتی و بهداشت سگ لازم و ضروری است. مصرف غذاهای آماده و تجاری مناسب بوده و به راحتی در دسترس می‌باشند. ترکیبات غذاهای آماده به صورت بالانس شده و متعادل است و از نظر کنترل کیفیت نیز نکات لازم در مورد آن‌ها رعایت می‌شود. توصیه می‌شود به برگه راهنمای روی قوطی غذاهای آماده توجه شود تا از نظر ترکیبات غذایی مناسب با وضعیت و سن حیوان باشد. بهتر است براساس سن حیوان در مورد توله‌های در حال رشد از غذاهای مقوی و مناسب افزایش رشد استفاده شود و در مورد سگ‌های بالغ غذاهای با رژیم نگهدارنده انتخاب شود. در مورد غذاهای آماده گاهی در تبلیغات بررسی‌هایی که از نظر رشد و اثربخشی غذایی مناسب باشد تبلیغ می‌شود که شما می‌توانید از تأثیرپذیری آن‌ها مطلع شوید.

لازم است همه سگ‌ها حداقل دوبار در روز غذا بخورند و میزان و حجم غذا باید به گونه‌ای باشد که پس از گذشت ۲۰-۳۰ دقیقه تمام شود. در صورتی که حیوان در این مدت از غذا به صورت کامل استفاده نکند، بهتر است غذای باقیمانده یا اضافی از جلو سگ برداشته شود. برای تعیین میزان غذای مورد نیاز حیوان می‌توان با توجه به وزن و خصوصیات فیزیکی نیاز غذایی را محاسبه نمود.

توصیه می‌شود کمتر از ۵٪ حجم غذای اصلی را هویج رنده شده یا سبزیجات خرد شده دیگر تشکیل دهد. هرچند تهیه غذاهای خانگی نسبت به نوع تجاری و آماده، وقت‌گیر و سخت‌تر می‌باشد ولی مناسب‌تر و با ارزش‌تر است چون غذا به صورت تازه در اختیار حیوان قرار می‌گیرد. برای حفظ شادابی و سلامتی حیوان توصیه می‌شود از جوانه گیاهان در جیره غذایی استفاده شود.

نیازهای غذایی روزانه:

- کالری مورد نیاز حیوانات براساس سن، میزان فعالیت و متابولیسم متفاوت است. متوسط نیاز به کالری یک سگ بالغ کوچک (۱۱-۱۷ کیلوگرمی) بین ۹۰۰-۶۰۰ کالری و سگ بالغ با جثه متوسط (۲۵-۲۵ کیلوگرمی) بین ۱۵۰۰-۹۰۰ کالری و سگ بالغ با جثه بزرگ (۲۵-۳۸ کیلوگرمی) بین ۲۰۰۰-۱۵۰۰ واحد کالری می‌باشد.
- مصرف کربوهیدرات‌ها و مواد نشاسته‌ای به عنوان منبع اصلی انرژی برای سگ‌ها مناسب است، که جهت سهولت هضم و جذب در بدن توصیه می‌شود به صورت پخته شده مصرف شوند.
- چربی‌ها مواد غذایی با انرژی بالاتر نسبت به مواد نشاسته‌ای هستند. به علت عدم تولید برخی از اسیدهای چرب مانند اسید لینولئیک (Linoleic acid) توصیه می‌شود آن‌ها را به جیره غذایی سگ اضافه نمایند.
- نقش و عملکرد پروتئین‌ها در ساخت و ترمیم بافت عضلانی می‌باشد. لازم است تا برخی از ترکیبات پروتئین مثل آمینو اسیدها نیز به صورت اضافی در جیره غذایی وجود داشته باشد تا کمبود آن‌ها در بدن ظاهر نشود.
- سگ‌های بالغ حداقل نیاز به ۱۲ نوع پروتئین ضروری دارند. سگ عموماً قادر به تأمین ویتامین C مورد نیاز خود می‌باشد.
- نقش مواد معدنی در بدن برای رشد استخوان‌ها و طویل شدن آن‌ها و افزایش رشد لازم است. از طرف دیگر برای انجام برخی از مراحل متابولیکی در بدن (مثلًاً غده تیروئید) نیاز به مواد معدنی می‌باشد.

نوجه:

در زمان مصرف غذاهای آماده به بروشور و راهنمای روی بسته یا قوطی غذا توجه کنید تا از افزایش وزن و چاقی مفروط حیوان جلوگیری شود. غذاهای خشک جذابیت زیادی برای سگ‌ها نداشته و از نظر آن‌ها زیاد خوشمره نیستند ولی بر عکس غذاهای با منشاء گوشتی برای آن‌ها وسوسه‌انگیز هستند.

غذاهای خشک

غذاهای همراه با منشاء پروتئین

تنوع غذایی (TYPES OF FOOD)

● غذاهای کنسرو شده از نظر طعم و مزه برای سگ‌ها جذابیت زیادی دارند ولی متأسفانه ارزش غذایی آن‌ها کم است. غذاهای کنسرو شده درصد آب بالایی دارند (۶۰-۸۰٪) و به آن‌ها مقدار کمی مواد نگهدارنده افزوده می‌شود. برای تهیه و استریل کردن آن‌ها از درجه حرارت ۴۹ درجه سانتی‌گراد استفاده می‌شود تا در مدت یک سال سالم و بهداشتی باقی بمانند.

● غذاهای بسته‌بندی شده که به صورت خشک عرضه می‌گردند اقتصادی بوده و مصرف آن‌ها نسبتاً راحت است، ولی فقط می‌توان به مدت ۶ ماه آن‌ها را نگهداری کرد. این غذاها دارای مواد نگهدارنده و آنتی‌اکسیدان بیشتری نسبت به غذاهای کنسروی هستند تا از فساد چربی‌های موجود در آن‌ها جلوگیری شود. در زمان مصرف غذاهای خشک باید آب کافی در دسترس سگ باشد تا دچار کم‌آبی و مشکلات کلیوی نشود.

● غذاهای نیمه مرطوب تقریباً ۳۵٪ آب دارند و می‌توان آن‌ها را به مدت ۹ ماه نگهداری نمود. این غذاها دارای پروپیلن گلیکول (Propylene glycol) به عنوان منع کربوهیدراتی، آب و مواد نگهدارنده هستند و به آن‌ها مواد آنتی‌اکسیدان برای جلوگیری از فساد چربی‌های همراه اضافه می‌شود. در صورتی که این غذاها دارای موادی با منشاء قندی باشند برای سگ‌های مبتلا به دیابت توصیه نمی‌شوند.

● نمی‌توان هیچ غذایی را جایگزین جیره‌های بالاتس و متعادل کرد و نقش یک جیره بالاتس و مناسب در سلامتی و رشد حیوان خیلی مهم است ولی می‌توان از مکمل‌های غذایی برای رفع دیگر نیازهای غذایی حیوان استفاده نمود. نباید بیماری تورم مفاصل و یا مشکلاتی که همراه با افزایش سن ایجاد می‌شود (مانند ریزش مو و کاهش فعالیت عمومی) را به تنها یی به رژیم‌های غذایی نسبت داد. اکثر کمبودهای غذایی را می‌توان با افزودن مکمل‌های غذایی به جیره حیوان رفع نمود. تغذیه زیاد از حد و اضافی مواد غذایی سبب مشکلات گوارشی و بیماری برای سگ می‌شوند.

استفراغ (VOMITING)

نمی‌توان استفراغ کردن را همیشه یک نوع بیماری در نظر گرفت چون گاهی در سگ‌ها بدون هیچ‌گونه علت مشخصی استفراغ صورت می‌گیرد. یکی از مهم‌ترین علل استفراغ در سگ خوردن غذاهای نامشخص می‌باشد که به صورت یک عادت نامطلوب دیده می‌شود. در صورت بروز استفراغ مداوم (همراه یا بدون بیماری) توأم با کاهش وزن، بی‌حالی و ضعف، اسهال یا بیوست لازم است در اسرع وقت حیوان توسط دامپزشک درمان شود. از دست رفتن شدید آب بدن و عدم درمان در طولانی مدت سبب ایجاد مشکلات جدی خواهد شد. در زمان استفراغ مواد موجود در معده یا روده (شامل غذاء، اسید و آنزیمهای گوارشی) به بیرون می‌ریزد که نباید این حالت را با برگشت محتويات از مری به طرف بالا (Regurgitation) یکسان دانست.

علائم بیماری:
<ul style="list-style-type: none"> ● قبل از وقوع استفراغ، افزایش تراوشن بزاق از دهان، احساس ناراحتی و بی‌قراری، قدم رُدن و ناله کردن و صدای غرغیر از داخل شکم مشاهده و شنیده می‌شود.

- بی‌احتیاطی در خوردن مواد غذایی مانند خوردن آشغال و غذاهای با چربی زیاد یا خوردن مواد زائد باقیمانده از روی میز غذا.
- اجسام خارجی مانند خوردن استخوان، توب لاستیکی، سنگ و مواد مشابه.
- وجود انگل‌های گوارشی مانند کرم‌های گرد مخصوصاً در توله‌ها.
- بیماری‌های ویروسی مانند دیستمپر و پاروروویروس.
- بیماری‌های گوناگون مانند دیابت، تومورها و زخم‌های معده که اغلب همراه با استفراغ خونی هستند.
- مواد سمی مانند داروهای داخل منزل، سموم موش‌کش، ضدیخ و مواد جونده کش.
- تحریک مرکز استفراغ، مانند استفراغ کردن در زمان سوار شدن در ماشین (Motion sickness).
- استرس و هیجان که سبب تغییرات رفتاری در حیوان می‌شود.

آنچه شما و دامپزشک باید انجام دهید:

- باید بین استفراغ و برگشت محتويات از مری که یک نوع برگشت غیر ارادی غذا قبل از رسیدن به معده می‌باشد تمایز قائل شد. در زمان برگشت محتويات از مری باید به بیماری‌های ناحیه مری مانند انسداد یا تنگی مشکوک شد که تشخیص آن بر عهده دامپزشک است. مورد برگشت مواد از مری که حاوی غذاهای نیمه جویده و هضم نشده است بیشتر در توله‌ها دیده می‌شود و آن‌ها برای دفع و برگرداندن این مواد از مری سعی و کوشش نمی‌کنند بلکه این حالت خود به خودی و غیر ارادی است.
- با مشاهده استفراغ لازم است غذا و آب به مدت ۱۲-۲۴ ساعت در اختیار حیوان قرار نگیرد چون خوراندن مواد غذایی در زمان بروز استفراغ سبب تشدید این حالت می‌شود. می‌توان با در اختیار گذاشتن قالب‌های یخ، حیوان را ترغیب به لیسیدن آن کرد و برای تأمین مواد غذایی از دست رفته و افزایش قدرت جسمانی به سگ آب مرغ یا جوجه داد. از روز دوم پس از وقوع استفراغ می‌توان قطعات کوچک و خرد شده گوشت مرغ را ۴-۶ بار در روز به حیوان داد. تجویز برنج سبوس دار (Brown rice) به صورت پخته و سبزیجات خرد شده خام هم مناسب است. از روز سوم به بعد می‌توان حیوان را کم کم به رژیم غذایی معمولی بازگردانید و یک چهارم غذای متداول را ۳-۴ بار در روز به حیوان داد. یک هفته بعد از وقوع بیماری می‌توان تعداد دفعات غذایی را به ۲ بار در روز کاهش داد.
- در موارد استفراغ خفیف می‌توان پس از مخلوط کردن ۸ قاشق غذاخوری جعفری خرد شده با آب و پس از

جوشانیدن به مدت ۵ دقیقه و صاف کردن، عصاره تهیه شده آن را به کمک یک قاشق چایخوری مخلوط نمود و هر ۱۰ دقیقه یک قاشق غذاخوری به حیوان داد. می‌توان با مخلوط ۸ قاشق غذاخوری آویشن یا اکلیل کوهی و ۲ فنجان آب که به مدت ۱۰ دقیقه جوشانیده می‌شود عصاره‌ای تهیه کرد که پس از صاف کردن هر ۱۰ دقیقه یک قاشق چایخوری به حیوان داد. بهتر است برای بقیه روز هم یک قاشق غذاخوری عسل در یک لیتر آب گرم حل شود و به حیوان داده شود. یک روز بعد می‌توان سبزیجات خرد شده یا غذای سبک را به صورت کم حجم برای سگ در نظر گرفت و برای روزهای بعد غذاهای معمول و جامد را شروع کرد. در صورت ادامه استفراغ لازم است حتماً حیوان توسط دامپزشک معاینه شود. با آزمایش خون احتمال وجود بیماری‌های کبدی، دیابت، سرطان‌ها یا آلرژی‌های مختلف بررسی می‌شود. تهیه یک عکس رادیولوژی از ناحیه شکم نیز برای بررسی احتمال وجود اجسام خارجی یا وجود تومورهای سرطانی لازم است.

توجه:

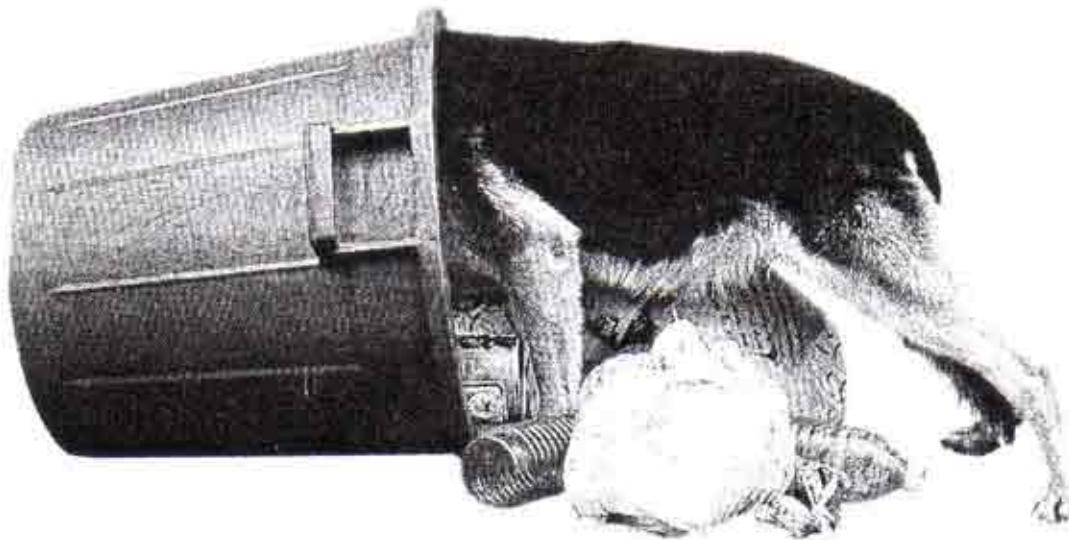
در صورتی که سگ تمایل به خوردن علف برای استفراغ کردن داشته باشد، این حالت می‌تواند علامت وجود کرم‌های انگلی روده باشد. وجود خون در استفراغ خیلی مهم است و بایند سریعاً این حالت را به دامپزشک اطلاع داد. در مورد ترسلهایی که دچار استفراغ شده‌اند لازم است در اسرع وقت توسط دامپزشک معاینه و درمان شوند تا از نظر وجود اجسام خارجی و احتمال کم آبی بدن بررسی شوند. هرگز سعی نکنید با داروهای موجود در منزل مانند آسپرین و داروهای مشابه در زمان بروز استفراغ اقدام به درمان حیوانات خانگی کنید.

اسهال (DIARRHEA)

اسهال یک حالت غیر طبیعی و تناوبی عبور مدفعه به صورت رقیق یا غلیظ می‌باشد که از شایع‌ترین علائم بیماری‌های گوارشی در سگ است با بالا رفتن حجم و میزان آب مدفعه در روده‌ها این حالت اتفاق می‌افتد و مواد غذایی در دستگاه گوارش حالت حل شده و آبکی پیدا می‌کنند. در زمان بروز اسهال کاهش جذب مواد غذایی و یا به عبارت دیگر سوء جذب اتفاق می‌افتد و میزان الکتروولیت‌های ترشح شده در روده افزایش یافته و در نهایت سوء هضم را به دنبال دارد. اسهال‌هایی که کمتر از ۲۴ ساعت دوام داشته باشد بیماری به حساب نمی‌آید و حتی یک نوع مکانیسم دفاعی برای بدن محسوب می‌شود که در این حالت سودمند است ولی اگر اسهال بیش از ۲۴ ساعت ادامه یافت حتماً لازم است به دامپزشک مراجعه شود.

دسترسی به سطل آشغال
و خوردن مواد فاسد سبب
بروز اسهال و استفراغ در
سگ‌ها می‌شود

علائم بیماری:

- مدفعه بسیار رقیق و آبکی
- افزایش تعداد دفعات مدفعه
- کردن
- افسردگی و ضعف عمومی
- افزایش میزان تشنگی
- وجود خون در مدفعه

علل بیماری:

- مواد غذایی آلوده که حیوان از روی بی احتیاطی مصرف می‌کند.
- استرس
- بیماری‌های مزمن
- بیماری‌های انگلی مخصوصاً در توله‌ها
- آرژی

آنچه شما باید انجام دهید:

- توصیه می‌شود حجم و چربی غذا کاهش یابد و غذاهایی که به راحتی قابل هضم هستند چهار بار در روز مصرف شود. بهتر است از غذاهای سبک و کم پروتئین مانند ماهی یا مرغ برای تغذیه استفاده شود. لازم است در شروع بیماری و برای مدت ۱۲–۱۴ ساعت حیوان گرسنه نگه داشته شود ولی برای جلوگیری از کم‌آبی بدن می‌توان از الکتروولیت‌های جایگزین حاوی سدیم و پتاسیم استفاده نموده و آن‌ها را در اختیار حیوان قرار داد. در روز دوم بعد از شروع بیماری توصیه می‌شود پوره جوجه یا مرغ به حیوان داده شود. تغذیه با دوغ تازه و غذاهای دارای محیط کشت اسیدی مانند ماست سبب تأمین باکتری‌های از دست رفته روده می‌شوند و فلور میکروبی مناسب روده را تأمین می‌کنند. سه روز بعد از شروع بیماری می‌توان سبزیجات را به صورت آب پز برای افزایش میزان فیبر جیره غذایی به سگ داد. مزیت استفاده از غذاهای فیبری عملکرد اسفنج مانند آن‌ها و آبکشی مدفعه و خشک کردن آن می‌باشد که این حالت سبب درمان اسهال می‌شود. چهار روز بعد از شروع بیماری

توصیه شود برنج و غلات به حیوان داده شود و در روز پنجم می‌توان برنج سبوس‌دار (برنج قهوه‌ای) را تجویز کرد. پس از گذشت این مدت و شش روز بعد از شروع بیماری می‌توان جیره غذایی قبلی را برای حیوان در نظر گرفت ولی باید میزان آن یک چهارم میزان طبیعی و معمول باشد.

آنچه دامپزشک باید انجام دهد:

- لازم است شما تاریخچه دقیقی از شروع بیماری، میزان تغلا و به خود پیچیدن حیوان، وضعیت مدفوع (همراه با خون، همراه با مخاط، سیاه رنگ) و عادات غیرمتعارف و خوردن اجسام خارجی را به دامپزشک اطلاع دهید تا معاینه کامل صورت گیرد. در توله‌ها چون کرم‌های انگلی بیشتر متداول است دامپزشک ممکن است بر آن اساس بررسی‌های رایج و لازم را انجام دهد.
- در زمان بروز اسهال‌های مزمن یا عود اسهال (همراه یا بدون کاهش وزن) لازم است آزمایشات خونی (برای حذف احتمال بیماری‌های سیستمیک، باکتریایی یا ویروسی) انجام شود و در صورت لزوم برای یافتن اجسام خارجی احتمالی یا بررسی وجود غده‌های سرطانی عکس رادیولوژی از ناحیه شکم تهیه گردد. گاهی براساس صلاح‌دید دامپزشک نیاز به کشت مدفوع برای بررسی وجود باکتری‌ها (مانند سالمونلا) یا بیوپسی از روده‌ها خواهد بود تا بر آن اساس تشخیص قطعی بیماری انجام شود.

بیماری پارو ویروس (PARVOVIRUS)

- پارو ویروس یک بیماری عفونی بسیار شدید و کشنده در مورد سگ‌ها در سراسر دنیا است. امروزه امکان پیشگیری از بیماری با انجام واکسیناسیون وجود دارد. ویروس عامل بیماری شدیداً و گیردار بوده و در اثر تماس حیوان با مدفوع آلوده منتقل می‌شود. عامل بیماری به مخاط روده و قلب توله‌های جوان حمله می‌کند. علائم بیماری شامل استفراغ، اسهال بسیار بدبو (عموماً همراه با خون می‌باشد) و ضعف و خستگی شدید است.
- لازم است درمان عاجل و سریع در مورد حیوان توسط دامپزشک انجام شود و توله‌هایی که واکسیناسیون نشده باشند امکان مرگ بالایی دارند. الکتروولیت تراپی و مایع درمانی برای جبران کم‌آبی بدن که به واسطه اسهال و استفراغ ایجاد شده لازم و ضروری است. به واسطه بروز استفراغ لازم است تا زمان از بین رفتن حالت استفراغ برای درمان از داروهای داخل رگی و تزریقی استفاده نمود ولی پس از توقف استفراغ می‌توان مایعات و جیره غذایی متعادل و مناسب را از طریق دهان به حیوان داد.

درمان‌های تکمیلی با استفاده از داروهای گیاهی:

قرص گرد در آمدہاند ۳ بار در طول روز به حیوان داد. برای سگ‌های کوچک می‌توان یک قرص و سگ‌های بزرگ ۲-۴ قرص را داد. برای جذب سموم آزاد شده در دستگاه گوارشی هم می‌توان مقدار کمی ذغال چوب فعال شده (Charcoal) را که به ۳ قطعه تفکیک شده تبدیل شده در آب حل نمود و به مدت یک یا دو روز به سگ داد. چون زغال سبب عدم جذب مواد سودمند در دستگاه گوارش می‌شود لذا باید از مصرف طولانی مدت آن پرهیز نمود.

برای کنترل اسهال می‌توان از کپسول‌های حاوی موادی که در محیط‌های اسیدی بهتر رشد می‌کند (Acidophilus) همراه با غذا استفاده کرد تا مدفوع به صورت سفت درآید. امروزه داروهای گیاهی که حتی در انسان هم کاربرد دارند و برای درمان اسهال‌های خفیف به کار می‌روند موجود است که می‌توان آن‌ها را از داروخانه‌ها تهیه نمود. می‌توان ۸ قاشق برگ خرد شده مریم‌گلی (Sage) را با دو قطعه سیر له شده که با عسل مخلوط شده‌اند و به صورت

(CONSTIPATION) یبوست

گاهی یبوست در سگ اتفاق می‌افتد. در این حالت دفع به صورت غیر تناوبی بوده و یا حتی عدم دفع مشاهده می‌شود که سبب تجمع مدفوع در رکتوم و کولون می‌شود. این حالت بیشتر در سگ‌های مسن یا کم فعالیت دیده می‌شود. یکی از علائم یبوست تقلّا و تلاش برای دفع است که گاهی دفع مدفوع خشک بوده و گاهی هم اصلاً دفعی صورت نمی‌گیرد. از علل یبوست خوردن غذاهای نامطلوب و آشغال خوری، فقدان فیبر و مواد علوفه‌ای و سبزیجات در غذا، عدم دستررسی به آب، عدم تحرک و فعالیت کم و محدود، برخی از بیماری‌ها و چاقی می‌باشند. در زمان بروز بیماری‌های کلیوی، تومورها و آبسه‌های در ناحیه کیسه مقعدی و یا شکستگی‌های ناحیه لگن هم احتمال ایجاد یبوست وجود دارد.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- با افزایش فیبر موجود در جیره غذایی، اضافه کردن سبزیجات تازه (۴ قاشق پر و کامل از سبزیجات خام رنده شده به ازای هر $4/5$ کیلوگرم وزن بدن) و اضافه کردن سبوس پخته شده برنج یا گندم به جیره غذایی سگ می‌توان تا حدودی یبوست را کاهش داد. مصرف گوشت خام هم به عنوان ملین طبیعی برای حیوان مناسب است. توصیه می‌شود برای مدتی از مصرف غذاهای آماده که دارای فیبر پایین هستند و یا به صورت نیمه خشک عرضه می‌شوند، خودداری نمایید. سعی کنید در مدت درمان یبوست به سگ مایعات بیشتری مانند آب، آبگوشت جوجه و آب میوه‌ها را بدهید.

- تحرک حیوان را در حد امکان افزایش دهید تا سبب افزایش میزان خونرسانی در ناحیه دستگاه گوارشی و تسهیل در دفع کردن شود. در رابطه با تعیین قطعی و تشخیص علت یبوست و روش درمان بیماری به دامپزشک مراجعه نمایید. یبوست بیشتر در سگ‌های مسن که آب کافی نوشند مشاهده می‌شود.

درمان‌های تكمیلی با استفاده از داروهای گیاهی:

برای سگ‌های کوچک 30 سی سی و سگ‌های خیسانیده شده در آب راهراه با جو دوسرو کمی شیر تجویز نمود و در سگ‌های بزرگ از $6-8$ آلو استفاده کرد. می‌توان از مخلوط جوانه جو دوسرو و گندم که خوب رشد کرده‌اند نیز استفاده کرد.

بزرگ $45-60$ سی سی روغن آفتابگردان به هر عدد غذای حیوان اضافه نمایید. در سگ‌های کوچک در یبوست شدید که درمان نشده می‌توان 4 آلوی

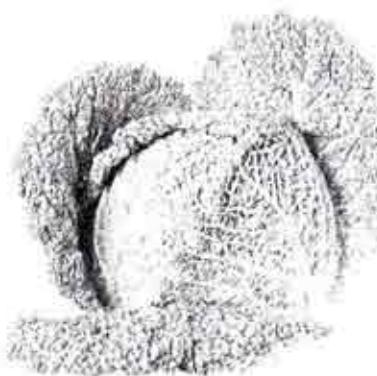
نفح (BLOAT)

بروز نفح در سگ‌ها سبب به مخاطره افتادن جان بیمار می‌شود و در موارد شدید و اورژانسی مرگ را به دنبال دارد. در نفح ساده، معده پر از هوا یا مایع می‌شود ولی در صورت چرخش معده (بروز نفح مرکب) بیماری شدیدتر می‌شود. هرچند احتمال بروز نفح مرکب و چرخش معده کمتر است. سگ‌های نژاد بزرگ و دارای سینه عمیق بیشتر مستعد ایجاد نفح هستند ولی علت دقیق آن هنوز کاملاً مشخص نشده است. در سگ‌هایی که زیاد غذا و آب بخورند و بلافارسله فعالیت شدید یا تمرین داشته باشند احتمال ایجاد نفح خیلی زیاد است. در این حالت شکم بزرگ و متسع شده و بزاق از دهان جاری است و حیوان برای استفراغ کردن و آروغ زدن تلاش می‌کند. با گذشت زمان از تقدیر حرکت حیوان کاسته می‌شود. برای تشخیص قطعی باید تاریخچه کامل از صاحب حیوان اخذ شود و با توجه به علائم از ناحیه شکم عکس رادیولوژی تهیه شود.

علائم بیماری:
● افزایش تراوشات بزاق
● بروز درد ناگهانی شدید و اضطراب
● اتساع شکم

آنچه شما و دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

- در زمان نفح ساده دامپزشک با فرستادن لوله به داخل معده، هوای اضافی را تخلیه می‌کند. با انجام این کار حیوان آرامش خود را باز می‌یابد.
- در موارد نفح‌های شدید که به واسطه چرخش معده ایجاد شده لوله نمی‌تواند وارد معده شود. برای دسترسی به معده و تخلیه گاز و محتويات در این حالت نیاز به جراحی می‌باشد تا چرخش معده اصلاح شود.
- برای جلوگیری از عود بیماری در سگ‌هایی که مستعد بروز نفح هستند باید حجم غذا را کم کرد ولی ۳-۴ بار در روز به حیوان غذا داد. در مورد حیوانات مستعد نباید پس از غذا خوردن آب زیادی بنوشند تا از ترکیب شدن غذا با آب و تولید گاز اضافی جلوگیری شود. یک ساعت قبل و دو ساعت پس از غذا خوردن توصیه می‌شود حیوان تحرک و جست و خیز زیاد از حد نداشته باشد.

درمان‌های تكمیلی با استفاده از داروهای گیاهی:

نفح جزء بیماری‌هایی است که اورژانسی بوده و نیاز موردنفح‌های ساده جهت تسکین و آرامش حیوان به مداخله سریع دامپزشک برای درمان دارد. ولی در می‌توان از آب کلم پیچ تازه استفاده کرد.

آلرژی‌های غذایی (FOOD ALLERGIES)

آلرژی غذایی یک واکنش و عکس العمل غیرطبیعی به مواد غذایی که بیشتر منشاء پروتئینی دارند، می‌باشد. علائم واکنش‌های آلرژیک نسبت به مواد غذایی شامل عفونت مثانه (سیستیت)، مشکلات گوارشی (مانند استفراغ)، خارش، عفونت‌های ثانویه پوستی که همراه با نواحی دلمه‌ای و تراوشات آبکی است، می‌باشد.

علل بیماری:

- یک سوم موارد آلرژی‌های غذایی به واسطه ترکیبات پروتئینی موجود در غذاها می‌باشد، بیشتر غذاهایی که با خوردن آن سگ‌ها دچار آلرژی غذایی می‌شوند عبارتند: از گوشت گاو، غذاهای همراه با ترکیبات شیر (پنیر)، تخم مرغ، جوجه، گندم، ذرت و پنیرهای تهییه شده از فرآوردهای گیاهی (Tofu) و انواع سس‌ها که می‌توانند سبب بروز آلرژی‌های غذایی شوند.
- حتی برخی از مکمل‌های ویتامینی هم اگر بدون مشورت با دامپزشک مصرف شوند سبب بروز آلرژی در حیوان خواهند شد.
- برای جلوگیری از بروز واکنش‌های آلرژیک حاصله از مواد غذایی صاحب سگ باید موادی را که حیوان نسبت به آن حساسیت دارد شناخته و از تماس یا خوردن آن‌ها توسط سگ جلوگیری نماید.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- یکی از راه‌های درمان آلرژی‌های غذایی حذف ماده غذایی حساسیت‌زا از جیره غذایی می‌باشد. بهتر است از یک نوع منبع ثابت پروتئینی برای مدت ۱۲ هفته استفاده شود و در این مدت میزان سلامتی و عدم حساسیت حیوان بررسی گردد. بعد از گذشت این مدت می‌توانید همان رژیم غذایی قبل راه را ۷-۵ روز یک بار و به عنوان یک وعده به حیوان بدهید تا مشکل آلرژی غذایی حل شود. بهتر است کلاً عامل حساسیت‌زای آلرژی، سریع شناسایی شود.
- برای حذف عامل حساسیت‌زا از بدن، شما از مواد پروتئینی که قبلاً به سگ خود نداده‌اید استفاده نمایید (مانند گوشت بره، خرگوش، گوسفند، گوزن).
- سعی کنید در مورد سگ‌های حساس از آب مقطر یا جوشیده که در داخل یخچال سرد شده استفاده نمایید. نباید داخل آن کلرین بزنید چون در برخی موارد سبب واکنش‌های آلرژیک می‌شود.
- بهتر است به جای گوشت پخته شده از نوع خام مصرف کنید چون بیشتر واکنش‌های آلرژیک از طریق گوشت‌های پخته شده ایجاد می‌شود.
- کلاً غذاهایی که سبب حساسیت و بروز واکنش‌های آلرژیک غذایی می‌شوند در تمام طول عمر حیوان را تهدید می‌کنند لذا باید ضمن شناسایی آن مواد و عدم مصرف غذایی در جیره سگ از غذاهای جایگزین و مناسب که سبب بالاتس جیره غذایی می‌شود، استفاده نمایید. بهتر است برای کسب اطلاعات بیشتر در این موارد با دامپزشک مشورت نمایید.

درمان‌های مکمل:

اضافه کردن ویتامین B - کمپلکس هم به جیره غذایی مؤثر بوده و می‌توان براساس وزن سگ روزانه از یک دوم تا یک قرص کامل استفاده نمود.	مصرف ویتامین C به میزان زیاد مانند آنتی‌هیستامین عمل نموده و در برخی از موارد در درمان خارش واکنش‌های آلرژیک مؤثر است و توصیه می‌شود روزانه ۱۰۰۰ میلی‌گرم مصرف شود.

اسکوتینگ (خارش ناحیه مقعد) (SCOOTING)

اگر سگ شما دچار این بیماری باشد با ناحیه مقعد خود را مرتب روی زمین بمالد و یا بلیسد و گاز بگیرد ممکن است مشکلی در ناحیه کیسه مقعدی داشته باشد. کیسه‌های مقعدی در دو طرف ناحیه مقعدی قرار داشته و حاوی ترشحات نیمه مایع و بسیار بدبو هستند و در زمان دفع مدفوع تخلیه می‌شوند. در صورت عدم تخلیه کامل این کیسه‌ها و انسداد مجرای کیسه، محتویات در ناحیه تراکم یافته و سبب عفونت، آبسه و درد شدید می‌شوند.

علائم بیماری:

- سگ در حالت نیمه نشسته و در حالی که روی دست‌های خود قرار گرفته ناحیه مقعدی را روی زمین می‌کشد و حتی گاز می‌گیرد.
- سفت شدن ناحیه کیسه مقعدی
- عفونی شدن ناحیه و تشکیل آبse در نزدیک سطح مقعد که به پیرون سر باز می‌کند از دیگر علائم این بیماری هستند.

آنچه شما و دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

- در اکثر موارد با فشار دادن صحیح و مناسب کیسه مقعدی می‌توان آن را با دست تخلیه نمود. از مواد دارویی هم برای درمان التهاب و عفونت ناحیه استفاده می‌شود. در صورت عود بیماری و مزمن شدن آن نیاز به برداشت کیسه مقعدی از طریق عمل جراحی می‌باشد. در زمان بروز مشکل مربوط به کیسه مقعدی بهتر است کیسه‌های مقعدی به صورت ماهیانه توسط دامپزشک معاينه و تخلیه گردد تا از تراکم محتویات و تشکیل آبse جلوگیری به عمل آید.
- برای تسکین درد ناحیه می‌توان حوله گرم در ناحیه قرار داد. یکی دیگر از راه‌های درمانی قرار دادن ناحیه کیسه مقعدی در ظرف آبی حاوی دوفنجان نمک، روزی دوبار و هر دفعه به مدت ۱۵ دقیقه می‌باشد. دیگر اقدامات درمانی قرار دادن یک لایه نازک ژل واژلین یا روغن‌های معدنی در ناحیه است.

درمان‌های مکمل با استفاده از داروهای گیاهی:

برای افزایش تخلیه کیسه مقعدی می‌توان در جیره تحرک و کاهش وزن حیوان (لاگری) می‌تواند در غذایی مواد فیبری را افزایش داد. مخلوط کردن مواد درمان مشکلات کیسه مقعدی مؤثر باشد. فیبری با غلات (مانند جودوس) و تشویق به افزایش

چاقی (OBESITY)

به عقیده کارشناسان تقریباً نیمی از سگ‌ها چاق هستند و ۱۵٪ آن‌ها بیش از وزن مناسب و مطلوب دارند. چاقی بیش از حد سبب کاهش طول عمر و مستعد شدن حیوان به بیماری‌های مختلف می‌شود. سگ‌های ماده بیش از نرها مستعد چاقی هستند. علل هورمونی و ژنتیکی هم در چاقی دخالت دارند ولی عمدت ترین علت چاقی استفاده زیاد از حد از مواد غذایی مقوی با حجم زیاد و آزادگذاشتن سگ در میزان غذا خوردن است.

توجه:

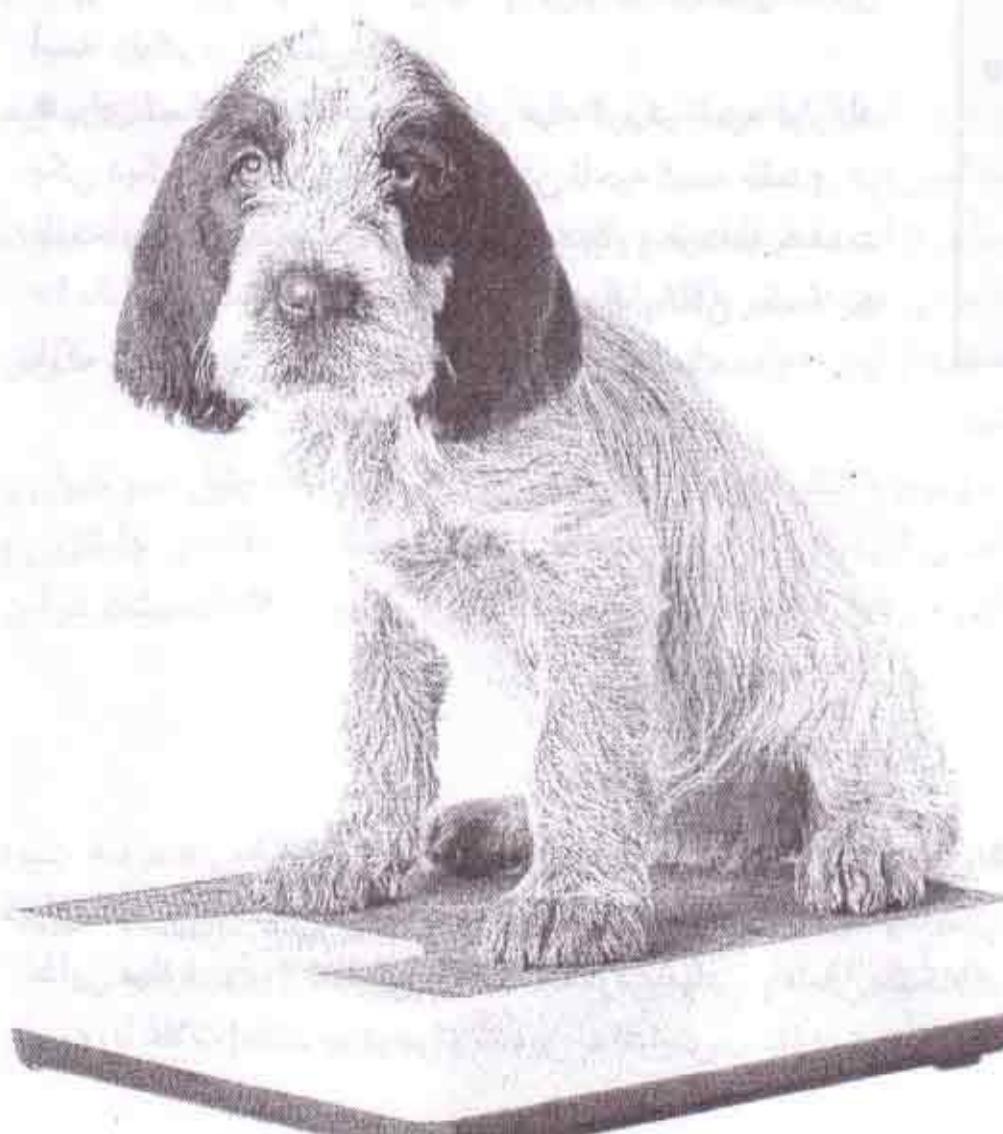
در صورتی که حیوان تحرک و فعالیت کافی ندارد نباید آن را به پیاده‌روی طولانی مدت برد بلکه می‌توان با برنامه‌ریزی منظم به صورت مداوم براساس توانایی حیوان و در فواصل کوتاه مدت برای سگ پیاده‌روی در نظر گرفت. هدف اصلی، تخلیه سریع و شدید انرژی نیست چون این عمل سبب عوارض بعدی برای حیوان خواهد شد.

علل چاقی:

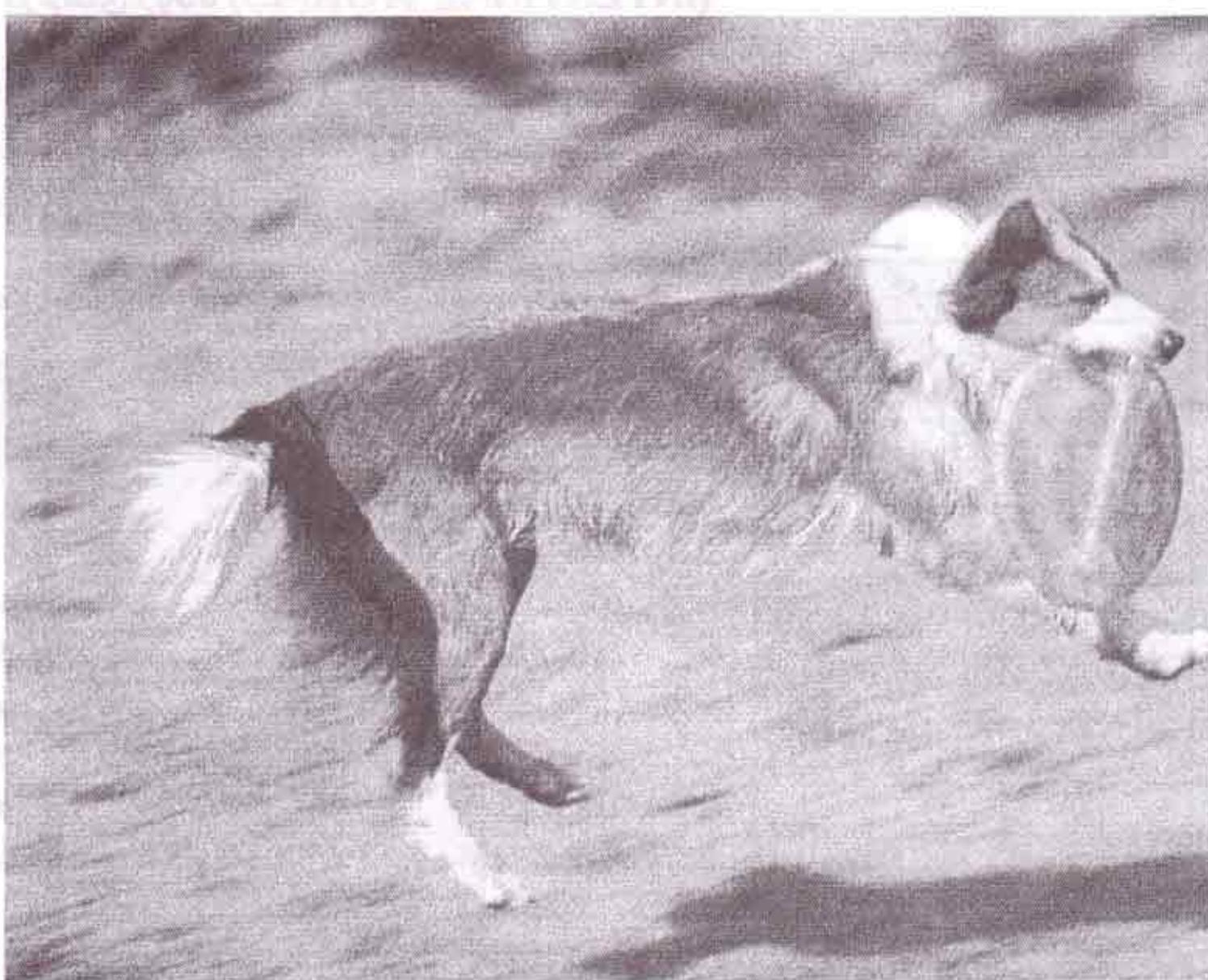
- غذا خوردن با حجم زیاد
- مشکلات هورمونی
- عدم فعالیت
- اخته در نر یا عقیم کردن در ماده

وزن مناسب و مطلوب برای سگ:

- ساده‌ترین راه بررسی اضافه وزن با لمس ناحیه دندنهای می‌باشد. شما باید بتوانید دندنهای سگ را لمس کنید ولی نیازی به مشاهده دندنهای نیست.
- اگر ناحیه کمر یا ستون مهره‌ها مشخص نباشد و یا با لمس نوک انگشت عمق رسیدن به ناحیه ستون مهره‌ها بیش از ۲/۵ سانتی‌متر باشد به صورت استاندارد سگ اضافه وزن دارد و باید وزن حیوان را کاهش دهید.
- جلوگیری از اضافه وزن سگ راحت‌تر از کاهش وزن حیوان می‌باشد لذا توصیه می‌شود برای تعادل وزن سگ، مرتب با دامپزشک مشورت نمایید.
- قبل از شروع برنامه کاهش وزن برای بررسی بیماری‌های قلبی و کبدی، هیپوتیروئیدیسم (Hypothyroidism) و بیماری کوشینگ (Cushing) به دامپزشک مراجعه کنید.

وزن کردن مرتب و کنترل آن سبب جلوگیری از بروز افزایش وزن و چاقی خواهد شد.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- توصیه می‌شود به حیوان غذای با میزان پرتوثین زیاد (بیش از ۱۵٪) و چربی پایین (کمتر از ۱۰٪) داده شود. با افزایش میزان فیبر در جیره غذایی، حجم معده افزایش یافته و سبب سیری کاذب و جلوگیری از چاقی حیوان می‌شود. در مدت زمان رژیم لاغری حدود ۲۰٪ از کالری غذایی حیوان را کاهش دهید. می‌توان برای کنترل میزان اسیدهای چرب از قرص‌های استخراج شده از گیاهان دریایی (Kelp) به صورت روزانه استفاده کرد. سعی کنید با محاسبه میزان غذا و افزایش تحرک و ورزش دادن به حیوان حدود ۱۵٪ از وزن اضافی را کم کنید.
- تعداد دفعات غذا را در طول روز افزایش داده و به عوده برسانید چون هر قدر حیوان تعداد وعده‌های غذایی بیشتر داشته باشد متابولیسم افزایش یافته و برای سوزاندن کالری و لاغر شدن تحریک می‌شود. پس از گذشت ۲۰ دقیقه بعد از غذا دادن به حیوان ظرف غذا را از جلو سگ بردارید. نباید به حیوان باقیمانده‌های غذایی سر میز را داد. دادن سبزیجات تازه مثل مارچوبه سفید (Asparagus) به حیوان هم مفید است.
- به صورت هفتگی حیوان را وزن کنید و جدولی برای تنظیم وزن و عکسی در حالت چاقی برای حیوان تهیه کنید. پس از انجام برنامه لاغری و رسیدن به وزن مناسب جیره غذایی حیوان را قطع کرده و یک جیره جدید سبک برای حیوان در نظر بگیرید. برنامه تنظیم وزن و کاهش وزن را برای ۲ ماه بعد هم انجام دهید. در مدت ۶ ماه اول ماهیانه حیوان را وزن کنید و پس از آن هر ۳ ماه یک بار وزن را محاسبه کنید.
- توصیه می‌شود حداقل ۲۰ دقیقه در طول روز حیوان تحرک و ورزش و پیاده‌روی داشته باشد. در طول هفته ۲ بار پیاده‌روی ۱۰ دقیقه‌ای را شروع کنید و کم کم ادامه دهید. با گذشت زمان و افزایش تمرینات سگ از حالت رخوت و سستی خارج شده و سلامت خود را از نظر وزن مناسب باز می‌یابد.

کرم‌های روده (INTESTINAL WORMS)

متداول ترین کرم‌های انگلی روده در سگ شامل کرم‌های گرد، قلابدار، شلاقی و نواری می‌باشد. در بین این کرم‌ها نوع گرد و قلابدار بین انسان و سگ مشترک هستند. محل‌های مهاجرت یا زندگی کرم‌های انگلی در روده، چشم، مغز و دیگر ارگان‌ها می‌باشد که در این حالت سبب عوارض گوناگون و کوری یا آسیب به بقیه بافت‌های بدن و در نهایت مرگ می‌شوند.

علائم بیماری:

- کرم‌های گرد بیشتر توله‌های تازه تولد توله‌یافته را در گیر می‌کنند که از علائم ابتلا به کرم‌های انگلی در توله‌ها سرفه، وجود موهای زبر و خشن، شکم متورم و بساد کرده، اسهال و استفراغ می‌باشد.
- توله‌های مبتلا به کرم‌های انگلی با افزایش سن دچار توقف رشد می‌گردند ولی احتمالاً استفراغ، اسهال و سورم ناحیه شکم در آن‌ها تشدید می‌شود.
- در زمان ابتلا به کرم‌های نواری قطعات سفیدرنگ حاوی تخم انگل در اطراف ناحیه مقعد مشاهده می‌شود. در سگ علائم ابتلا به کرم‌های نواری کمتر مشهود می‌باشد ولی در این حالت گاهی حیوان در زمان تشدید ابتلا، اطراف ناحیه مقعد خود را گاز می‌گیرد. علائم ابتلا به کرم‌های شلاقی، اسهال و کاهش وزن می‌باشد.

علل بیماری:

- کرم‌های گرد اکثرآ در ریه توله‌های تازه تولد یافته مشاهده می‌شوند و آن‌ها از هفته سوم بعد از تولد تخم کرم را از طریق مدفوع خود انتقال می‌دهند. بلع اتفاقی تخم کرم کرم گرد پس از دفع، سبب گسترش و افزایش بیماری خواهد شد. خوردن تخم‌های دفع شده روی زمین سبب گسترش کرم‌های شلاقی و قلابدار می‌شود. تخم کرم‌ها میکروسکوپی هستند و در موارد شدید بیماری، کرم بالغ در استفراغ یا اسهال توله‌های مبتلا مشاهده می‌شود.

- کک‌ها نیز سبب انتقال کرم‌های نواری شکل به سگ‌ها می‌شوند. کک، لارو کرم نواری را قبل از مکیدن خون سگ وارد بدن حیوان می‌کند و سه ماه بعد کرم‌های نواری صاف سفید رنگ به صورت قطعه قطعه در بدن حیوان مشاهده خواهند شد.

- طول کرم‌های شلاقی ۵ سانتی‌متر است و قطر آن‌ها به اندازه یک رشتہ نخ می‌باشد و شلاقی شکل هستند. آن‌ها سبب شیوع اسهال‌های مزمن و کاهش وزن در سگ‌ها می‌شوند. با خوردن تخم کرم‌های شلاقی موجود در خاک، سگ‌های دیگر آلوده می‌شوند. کرم‌های شلاقی به دیواره روده بزرگ می‌چسبند و پس از گذشت ۱۰ هفته بالغ می‌شوند.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

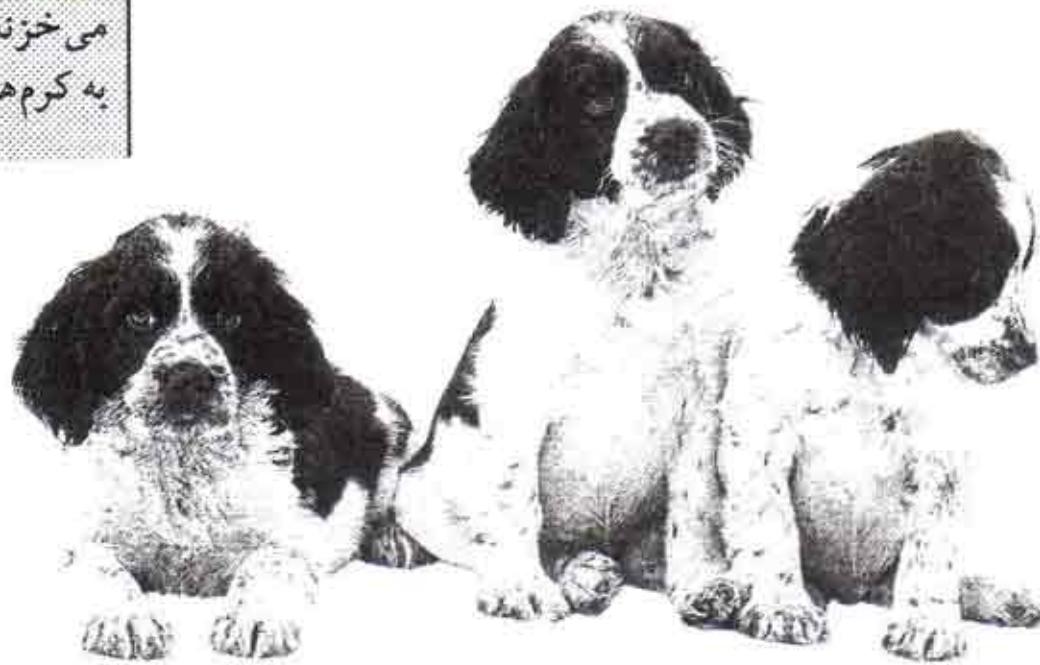
- با بررسی و معاینه میکروسکوپی مدفوع سگ‌های آلوده می‌توان ابتلا به کرم‌های انگلی را تشخیص داد. برای درمان مؤثر و مطلوب همه کرم‌های انگلی لازم است دامپزشک داروی مناسب را تجویز نماید. برای اطمینان از تأثیر داروهای ضد انگل باید معاینه و آزمایش مکرر مدفوع انجام شود. ۸، ۴، ۲ هفته پس از زایمان باید مادر و توله‌هایش به صورت مرتب توسط دامپزشک تحت درمان ضدانگلی قرار گیرند.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

● بهترین راه برای اطمینان از سلامتی و عدم ابتلا به کرم‌های انگلی معاينه و بررسی مرتب و مکرر مدفوع حیوان از نظر وجود انگل توسط دامپزشک می‌باشد.

● یکی از راه‌های جلوگیری از انتشار کرم‌های انگلی جمع‌آوری مدفوع حیوان می‌باشد. لازم است به حیوان آموزش داده شود تا در مکان‌های عمومی مدفوع نکند و در صورت دفع، مدفوع فوراً توسط خاک پوشانیده شود تا از انتشار تخم‌های انگلی جلوگیری شود. با انجام این کار از انتشار بیماری‌های انگلی مشترک بین انسان و حیوان جلوگیری می‌شود. در مکان‌هایی که سگ مدفوع می‌کند نباید بچه‌ها بازی کنند یا با خاک آن نقاط تماس داشته باشند. سگ خود را از تماس با کنه، مگس و ماکیان (پرندگان، مرغ و غیره) دور نگه دارید.

توله‌های مانند نژاد
springer spaniels
در سن ۲، ۴، ۶، ۸ هفتگی نیاز به
صرف قرص خدکرم دارند

درمان‌های مکمل با استفاده از داروهای گیاهی:

یک جبه سیر خرد شده را با ۷ تخمه کدو تنبیل خرد می‌توان به صورت تناوبی به اندازه یک چهارم تا شده مخلوط کنید سپس به آن یک بوته آویشن خرد یک قاشق چایخوری پودر تخمه کدو تنبیل را برای دفع کرم‌های انگلی روی غذای حیوان پاشید. شده و قدری عسل اضافه نمایید و پس از این که به صورت قرص مانند درآورید به حیوان بدهید.

اختلالات پانکراس (PANCREATIC PROBLEMS)

پانکراس یکی از ارگان‌های مهم و حیاتی بدن است که در کنار روده کوچک و متصل به آن قرار دارد. در ناحیه متصل به روده پانکراس سبب ترشح آنزیم‌های گوارشی به داخل روده می‌شود که این آنزیم‌ها نقش مهمی در هضم غذا در روده دارند. علاوه بر آن پانکراس تولید هورمون‌هایی مانند انسولین و گلوکاگون (Glucagon) را در سیستم غدد مترشحه داخلی به عهده دارد. پانکراتیت، التهاب حاد و شدید پانکراس می‌باشد که بیشتر در سگ‌هایی که جیره‌های غذایی با برنج و چربی زیاد می‌خورند یا از ظرف آشغال تغذیه می‌کنند دیده می‌شود. بیشترین استعداد ابتلا به التهاب پانکراس در نژاد Miniature Schnauzer و سگ‌های چاق دیده می‌شود. ریسک ابتلا به پانکراتیت در سگ‌هایی که در میهمانی‌ها و جشن‌ها به صورت آزاد به میزان زیاد غذا می‌خورند نیز بیش از بقیه سگ‌ها می‌باشد. با تکرار التهاب پانکراس و مزمن شدن بیماری، پانکراس قادر به انجام عملکرد طبیعی خود نمی‌باشد و در نهایت منجر به دیابت ملیتوس (Diabetes Mellitus) خواهد شد که سبب مشکلات بعدی و نارسایی پانکراس می‌گردد.

علائم بیماری:
● استفراغ
● اسهال
● دردهای شکمی
● افسردگی و خواب آلودگی

آنچه شما و دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

- تشخیص بیماری براساس اخذ تاریخچه، علائم و انجام آزمایشات خونی توسط دامپزشک صورت می‌گیرد. در صورت بروز علائم دیابت باید قند و اوره خون ارزیابی گردد. درمان اولیه با ندادن آب و غذا به حیوان واستراحت دادن دستگاه گوارش به مدت ۲۴ ساعت انجام می‌شود. در صورت نیاز می‌توان کم‌آبی بدن را از طریق تزریقات زیرجلدی یا داخل رگی جبران کرده، در صورت بھبودی و پس از چند روز می‌توان تحت نظر دامپزشک کم‌کم جیره غذایی تنظیم شده و کم حجم در اختیار حیوان قرار داد.
- یکی از راه‌های مناسب درمانی حفظ تعديل و اعتدال در جیره غذایی است. نباید به حیوان غذای‌های چرب داده شود و بهتر است تعداد و عدد های غذایی را در طول روز افزایش داد و از حجم غذا کم کرد. با مشورت و تجویز دامپزشک می‌توان در صورت لزوم از آنزیم‌های مکمل هضم مانند لیپاز (Lipase)، پروتئاز (Protease) و آمیلاز (Amylase) استفاده کرد.

فصل سوم

پوست و مو (SKIN AND HAIR)

بیماری‌های پوست در سگ‌ها خیلی شایع هستند که به واسطه عوامل باکتریایی، قارچی، آرژیک، انگلی و اختلالات هورمونی ایجاد می‌شوند. در سگ‌های مسن تر سرطان، تومورهای پوستی و کیست‌های نیز شایع است.

علائم مشکلات پوستی چون راحت‌تر مشاهده می‌شوند بهتر قابل تشخیص می‌باشند. این علائم شامل خشکی و پوسته پوسته شدن ناحیه، نواحی قرمزو ملتهب و مو ریخته و همراه با دلمه و کبره (که لا یه خشکی روی زخم‌های ترشح‌دار می‌باشد)

هستند. ولی بیماری‌های پوستی چون اکثراً علائم مشابهی دارند تشخیص قطعی بیماری تا حدودی سخت است.

برخی از امراض مزمن پوستی غیرقابل درمان هستند ولی می‌توان آن‌ها را کنترل کرد. باید توجه نمود که اکثر

بیماری‌های پوستی برای درمان قطعی نیاز به درمان طولانی مدت با حمام کردن مراقبت مناسب و مستمر و رژیم غذایی مطلوب دارند.

(GOOD GROOMING) مراقبت مناسب

مراقبت مرتب و منظم از پوست و موی سگ‌ها سبب سلامتی و نشاط برای حیوان خواهد شد. با رسیدگی به وضع موها می‌توان موهای گره خورده و درهم تنیده شده را از روی بدن برداشت و سطح پوست را بهتر مشاهده کرد. در این صورت مشاهده کک، کنه یا هر نوع عارضه یا برآمدگی دیگر روی سطح پوست امکان پذیر خواهد بود. ریزش موی سگ‌ها یک روند طبیعی است و تا حدودی تحت تأثیر میزان روشنایی و گرمای داخل منزل، تغییرات فصلی و موارد مشابه است. موریزی عمده و اصلی دوبار در سال یعنی در فصل بهار و پاییز اتفاق می‌افتد. ولی در برخی از نژادها مانند پی‌کی نز و کولی که دارای موهای زبر و خشن هستند در تمام طول سال موریزی ادامه دارد. در رابطه با رشد و میزان ریزش مو عواملی مانند بیماری‌های پوستی، عدم تعادل جیره غذایی و عدم بالانس و تعادل هورمونی مؤثر می‌باشند.

انواع مو و روش مراقبت از آن (HAIR TYPES AND CARE)

- میزان شستشو و حمام کردن حیوان و مراقبت از موها با توجه به نژاد، اندازه و طول مو و نحوه زندگی متفاوت است. نژادهایی مانند پی‌کی نز و کولی که موهای زبر و بلند دارند نیاز به برس زدن هفتگی دارند تا موهای سست و درهم بافته شده از سطح بدن جدا شود.

- در مورد نژادهایی مانند پودل و کوکر اسپانیل که می‌توان برای آن‌ها مدل‌های مختلف آرایشی در نظر گرفت نیاز به مراقبت و رسیدگی هر ۴-۶ هفته دارد. پودل ریزش مو دارد ولی تا زمانی که برس کشیده نشود، موهای جدا شده از روی سطح بدن حذف نمی‌شوند. نژادهایی مانند مالت (Maltes) و یورک شایر تریر (Yorkshire terrier) که دارای موهای بسیار بلند و آویخته مانند دامن در اطراف خود هستند نیاز به کوتاه کردن موها و آرایش مو، هر ۲ هفته یک بار دارند تا از گره خوردن موها و نمدمی شدن آن‌ها جلوگیری شود.

- در مورد نژادهایی مو کوتاه مانند رتریورها (Retrievers)

- و شفردها (Shepherds) نیاز به مراقبت و کوتاه کردن موهای اضافی در مدت ۳-۴ ماه یک بار دارند.

- بدون درنظر گرفتن نژاد، حمام کردن مهم‌ترین

- بخش مراقبت از موهای حیوان می‌باشد و در

- مورد سگ‌های خانگی که خود را بیشتر

- کشیف می‌کنند ممکن است گاهی

- بیشتر به حمام نیاز داشته باشند.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- مهم است که مواد شوینده‌ای که برای تمیز

- کردن موهای سگ به کار می‌روند استاندارد

- باشند. در این موارد و انتخاب شامپوی مناسب

- برای شستشوی بدن حیوان بادکتر دامپزشک

- مشورت نمایید. توصیه می‌شود از برس‌های

- صف و دانه درشت، شانه‌های فرزی،

- برس سوزنی و یک برس زبر استفاده

- شود و مرتب موها برس کشیده شوند.

بصورت کلی هر قدر موهای سگ بلندتر باشد نیاز

به مراقبت بیشتری خواهد داشت

نحوه:

جلب مگس‌ها به طرف حیوان به علت الوده شدن ناحیه پشت و اطراف مقعد می‌باشد و مگس‌ها ممکن است در این نواحی تخمیریزی کنند و لارو آن‌ها برای بدن حیوان مضر و مشکل آفرین باشند.

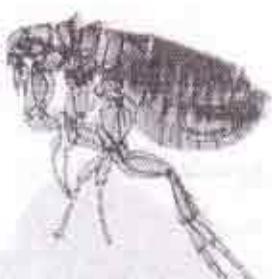
اگر سگ از نژاد مو بلند است باید موهای ناحیه اطراف متعدد و ناحیه‌ای را که ادرار می‌کند مرتب کوتاه نگاه داشت تا از چشیدن مدفوع و ادرار و ایجاد بوی بد و جلب مگس‌ها جلوگیری شود. در زمان گرم شدن هوا این حالت افزایش می‌یابد و لازم است برای کوتاه کردن موهای ناحیه توجه بیشتر شود.

- پیش از حمام کردن در جهت مخالف خواب موها آن‌ها را برس بکشید این کار سبب جدا شدن موهای قدیمی خواهد شد. برس کشیدن موهای خیس شده سخت و در برخی موارد غیرممکن است و عملأً کمتر می‌تواند سبب حذف موهای جدا شده از سطح پوست شود لذا توصیه می‌شود این کار قبل از حمام کردن حیوان انجام شود. قبل از شستشو داخل گوش‌ها پنبه بگذارید تا از ورود آب به داخل کanal گوش جلوگیری شود علاوه بر آن می‌توان با قطره‌های اشک مصنوعی و یک قطره روغن ویتامین E که به چشم‌ها زده می‌شود از آسیب به سطح کرده چشم جلوگیری نمود.
- ابتدا حیوان را با آب ولرم خیس کنید تا گرد و خاک و مواد زاید از بدن جدا شوند سپس ۲ بار با شامپو حیوان را شستشو دهید. در صورت مصرف شامپوهای درمانی (مانند ضد کک و کنه) بهتر است در نوبت دوم مصرف آن‌ها به مدت ۱۰-۱۵ دقیقه روی بدن باقی بمانند تا اثر درمانی خود را روی پوست انجام دهند. آبکشی کامل برای شستشوی شامپو از سطح پوست و موها لازم و ضروری است. در نهایت می‌توان از نرم کننده‌ها و حالت‌دهنده‌های مو استفاده نموده و آبکشی اصلی را انجام داد.
- ممکن است حیوان اجازه خشک کردن موها را با حوله یا سشوار ندهد ولی در هر صورت لازم است تا زمانی که کاملاً خشک نشده از محیط منزل خارج نشود و در کوران باد قرار نگیرد. پس از خشک شدن موها مجدداً آن‌ها را برس بکشید برس کشیدن برخلاف خواب موها به حذف و برداشت موهای جدا شده از سطح پوست کمک می‌کند. پس از انجام کارهای فوق و خارج کردن پنبه از گوش‌ها آن‌ها را هم تمیز کنید. برای تمیز کردن گوش می‌توان از محلول‌های گوش پاک کن و وسائل اختصاصی این کار استفاده کرد.

کک‌ها (FLEAS)

کک‌ها شایع‌ترین علت خارش و التهاب و تحریک پوست در سگ‌ها هستند و بیش از ۵۰٪ تمام آرژی‌های پوست مربوط به واکنش‌های شدید ناشی از بزاق کک‌ها روی بدن حیوان و در سطح پوست است. در صورت عدم درمان حیوان در برابر کک‌ها، موریختگی و خارش حیوان و تحریکات شدید پوستی ادامه خواهد داشت. علاوه بر آن در اثر آلوده شدن نواحی که کک‌ها مورد گزش قرار داده‌اند ممکن است عفونت‌های باکتریایی در ناحیه ایجاد شود. کک‌ها با مکیدن خون سگ‌ها سبب کم خونی و انتقال برخی از بیماری‌ها مانند کرم‌های نواری انگلی می‌شوند.

علائم بیماری

- خارش شدید پوست
- مشاهده مدفعه کک‌ها روی سطح پوست
- موریختگی مخصوصاً در ناحیه بالای دم.

توجه:

اغلب کک‌های گربه‌ها به سگ‌ها تیز حمله می‌کند. در استفاده از پودرهای کک‌کش مراقب باشید چون پودرهای گاهی توسط حیوان با لیسیدن روی سطح پوست و مروها خورده شده و سبب مسمومیت می‌شوند. کلاً پودرهای برای گربه مناسب‌تر و شامپو برای سگ مطلوب‌تر است.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- از علائم وجود کک در بدن مشاهده ذرات کوچک و سیاه رنگ (که همان مدفوع کک‌ها می‌باشد)، خارش و موریختگی ناحیه قاعده دم است. در صورت قرار دادن مدفوع کک‌ها روی یک پنبه مرطوب و مشاهده حل شدن آن و ایجاد رنگ قرمز که همان خون است می‌توان حضور کک را تأیید کرد.
- در صورت مشاهده کک در بدن سگ لازم است تمام حیوانات منزل برعلیه بیماری درمان شوند، و محل نگهداری حیوان و بخشی از منزل که سگ‌ها قرار دارند سم پاشی شود. می‌توان فرش را با جاروبرقی تمیز کرد و سپس کیسه پرشده جاروبرقی را معدوم کرد تا تخم کک‌های موجود در آن به نوزاد تبدیل نشوند. می‌توان از برخی از شامپوهای داروهای مخصوص مانند فنوکسی کارب (Fenoxycarb) یا متوفن (Methoprene) که سبب دور شدن کنه‌ها از محیط زندگی می‌شوند استفاده نمود که اثر آن‌ها حتی تا یک سال و نیم باقی می‌ماند. با پاشیدن بوراکس (Borax) روی فرش که ترکیبی شبیه اسید بوریک است و در دهان شویه‌های قلیایی کاربرد دارد می‌توان کنه‌ها را از بین برد و سپس روی فرش جاروبرقی کشید. لازم است محل زندگی و لانه حیوان با آب و صابون داغ شستشو شود. در نهایت باید تمام حیوانات که در منزل نگهداری می‌شوند توسط شامپوهای ضد کک که جزء فعال آن پایرترین (Pyrethrins) یا دی‌لیمولن (D-Limolene) است حمام شوند.
- در بیرون از منزل کاربرد فرآورده‌های طبیعی که حاوی نماتودها (Nematodes) هستند، مفید می‌باشد. نماتودها لارو و نوچه کک‌ها و ۲۵۰ نوع آفت دیگر را می‌خورند. می‌توان با اسپری کردن حیاط منزل با این ترکیبات (مخصوصاً نواحی تاریک و مرطوب و لاپلاسی درزها را که محل تجمع کک‌ها است) آن‌ها را از بین برد.

وقوع خارش توسط سگ علامت وجود کک در بدن است

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

- امروزه یکی از راههای اصلی کنترل کک‌ها پیشگیری از چسبیدن آن‌ها به بدن حیوان است. دکتر دامپزشک با تجویز فرآوردهای ضد کک مانند لوفرورون (Luferuron) کک‌ها را عقیم نموده و با نابارور کردن آن‌ها از آلودگی محیط جلوگیری می‌نماید. پیشگیری در مورد کک‌ها باید در فصل بهار شروع شود که در این حالت دمای هوای بیرون ۱۸-۲۰ درجه سانتی‌گراد است و کک‌ها از این زمان و با توجه به گرم شدن هوا فعالیت خود را شروع می‌کنند.
- محل زندگی کک‌ها در اطراف محیط زندگی سگ‌ها می‌باشد و آن‌ها فقط برای مکیدن خون روی بدن سگ قرار می‌گیرند و با تکمیل خونخواری از بدن جدا شده و شروع به تخمریزی می‌کنند. در صورت مشاهده یک کک روی بدن حیوان امکان حضور هزاران کک در گوش و کنار و هرجایی در خانه وجود دارد، لذا توصیه می‌شود پیشگیری‌های لازم در رابطه با از بین بردن کک‌ها به عمل آید.

درمان‌های گیاهی:

آمده را روزانه به میزان سه قطره به مدت ۱۴ روز مخلوط با غذا یا به طور مستقیم به حیوان می‌دهند. از یک نوع ترکیب مشتق از جلیک دریابی هم برای نابودی کک‌ها استفاده می‌شود. این ماده به نام Diatomaceous Earth می‌باشد و برای سم‌پاشی کف اتاق مناسب است و باید در زمان سم‌پاشی ماسک زد و ماده مذبور را در بین درز دیوار که محل اختفای کک می‌باشد، پاشید. در تماس کک با این ماده حشره دچار کم‌ابی بدن و مرگ می‌شود.

می‌توان با لیموترش یک محلول خدک ساخت. برای درست کردن این محلول یک لیموی تازه را پوست کنده و به برش‌های نازک تقسیم نموده سپس آن را در ۶۰-۶۵ سی سی آب بجوشانید. بهتر است لیموها به مدت یک شب در همان آب نگهداری شوند. این محلول را برای شستشوی بدن می‌توان استفاده نمود. از ترکیب ریشه شیرین بیان و گل قاصدک و پنجه گربه (Cats Claw) هم می‌توان یک داروی گیاهی خد خارش ساخت. پنج قطره از هر کدام را با هم مخلوط نموده و محلول به دست

جرب (MANGE)

به صورت کلی دو نوع جرب وجود دارند که می‌توانند سبب ناراحتی و آزار و عوارض گوناگون پوستی برای سگ‌ها شوند. نوع اول جرب دمودکس (Demodectic) می‌باشد و توسط بندپایانی به نام مایت (Mite) روی بدن منتقل می‌شوند و کلاً مایتها عامل جرب هستند. این نوع جرب سبب خارش‌های شدید می‌شود که عفونت‌های ثانویه باکتریال در پوست و التهاب و تحریک ناحیه بعد از آن مشاهده خواهد شد.

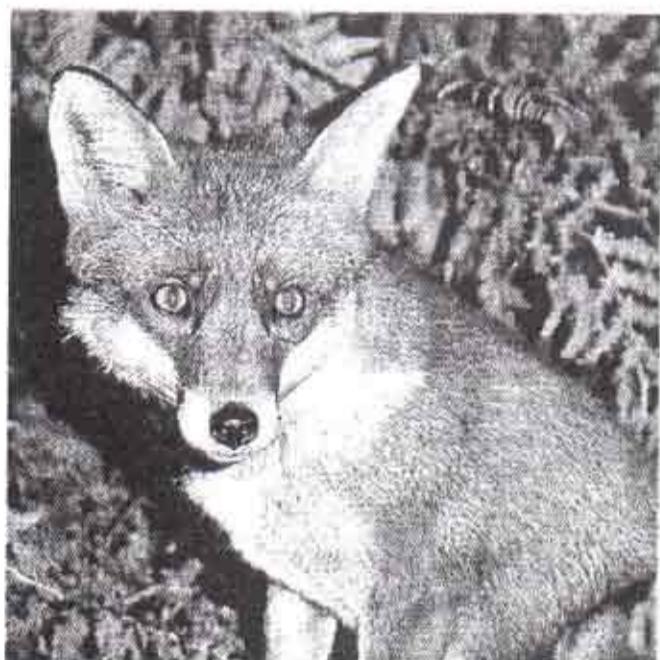

جرب و مودکس

جرب نوع دیگر سارکوپتس (Sarcoptic) یا اسکابی (Scabies) است که عامل آن مایتها هستند ولی این مایتها تونل‌های کوچکی زیر پوست حفر کرده و سبب خارش شدید می‌شوند. سگ‌های مبتلا به جرب اسکابی به طور وحشتناکی خارش داشته و خود را چنگ می‌زنند و گاز می‌گیرند.

جرب دمودکس (DEMODECTIC MANGE)

- دو شکل از این نوع جرب در سگ‌ها وجود دارد که به صورت موضعی یا عمومی هستند. در فرم موضعی جرب سبب ریزش مو در صورت و پاهای جلویی می‌شود و بیشتر در توله‌ها شایع است که خارش ندارد و با گذشت ۴-۸ هفته خود به خود درمان می‌شود ولی گاهی هم در صورت پیشرفت بیماری تبدیل به فرم عمومی خواهد شد.
- فرم عمومی جرب دمودکس در تمام سطح پوست بدن منتشر شده و بیشتر در سگ‌های مسن شایع است در این فرم عفونت‌های ثانویه باکتریایی و خارش شدید شایع می‌باشد و گاهی سبب درگیر شدن گوش‌ها و پاهای هم می‌شود.
- در مورد سگ‌های جوان ۳-۶ ماهه یک استعداد ارشی و ژنتیکی برای ابتلا به جرب دمودکس وجود دارد و نژادهای مستعد و در معرض خطر ابتلا بیشتر شامل شارپی (Sharpei)، وست هایلند وایت تریر (West Highland white terrier)، گریت دین (Great Dane) و ایردال (Airedale) هستند. در صورت تضعیف سیستم ایمنی به دلیل استفاده از داروهای ضدسرطان یا بیماری‌های مشابه مخصوصاً در سگ‌های مسن ابتلا به جرب دمودکس افزایش می‌یابد.

جرب سارکوپتس (SARCOPTIC MANGE)

- پوست سگ‌های آلوده به اسکابی دارای زخم‌های ترشح‌دار و مرطوب می‌باشد که همراه با موریختگی، پوسته یوسته شدن ناحیه و دلمه روی آن است. در این حالت عفونت‌های ثانویه باکتریایی بیشتر شایع است. در ابتدای بیماری خارش و موریختگی روی رأس لاله گوش، آرچ، پاهای و صورت مشاهده می‌شود. در سگ‌ها این نوع جرب‌ها سبب ایجاد تونل‌های عمیق در زیر پوست می‌شوند که در این حالت آسیب بافتی شدید می‌باشد.
- مشاهده موارد فوق گاهی سبب اشتباه این عارضه‌ها با آرژی‌های پوستی که همراه با بروز عفونت‌های ثانویه باکتریایی هستند شده، لذا باید بین این دو نوع بیماری پوستی تفاوت گذاشت.

رویاهای می‌توانند ناقل جرب‌ها به سگ‌ها باشند

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

- تشخیص فرم عمومی جرب دمودکس با آزمایش و نمونه برداری از پوست و در زیر میکروسکوپ مشخص می‌شود. درمان فرم عمومی بیماری نسبتاً مشکل است و باید مراقبت و رسیدگی طولانی مدت به عمل آید و به کمک آنتی‌بیوتیک‌ها از ایجاد عفونت‌های ثانویه جلوگیری نمود. علاوه بر آن باید برای حیوان حمام‌های ضد کک هم در نظر گرفت. در موارد بسیار شدید ممکن است شدت بیماری و عوارض آن سبب مرگ حیوان شود.
- در مورد ابتلاء به جرب اسکابی ممکن است دامپزشک روش درمانی دو مرحله‌ای را عنوان کند که در مرحله اول درمان، خارش پس از چند روز کاهش خواهد یافت. مدت این درمان دو مرحله‌ای حدود ۲ هفته است. براساس شدت عارضه پوستی، عفونت ثانویه و یا کتریایی روی پوست با گذشت چند هفته تا چند ماه درمان خواهند شد.

توجه:

جرب اسکابی به سایر سگ‌ها و انسان قابل انتقال و سرایت می‌باشد و کلاً می‌تواند هر کس را در خانه چهار خارش کند در انسان جرب در طی چند هفته با درمان با حتی بدون درمان از بین می‌رود، در زمان حمل سگ و دست زدن به سگ مشکوکی که احتمال جرب دارد برای جلوگیری از تعاس پوستی، از دستکش یک‌بار مصرف استفاده شود.

درمان‌های گیاهی:

می‌توان از عصاره لیموترش به عنوان حشره‌کش ۶۰۰ سی سی آب و سرد کردن آن می‌توان برای استفاده نمود. با تهییه یک جوشانده لیموترش تازه در شستشوی بدن استفاده نمود.

خشکی پوست (DRY SKIN)

خشکی پوست در سگ‌هایی که در داخل خانه‌های گرم نگهداری می‌شوند بیشتر متداول است. پوست دچار پوسته ریزی می‌شود و روی سطح بدن پوسته‌های سفید مانند شوره سر مشاهده می‌شود. کمبود اسیدهای چرب امگا ۳ (Omega-3 fatty acids) یا سنتشو با شامپوهای نامناسب و آب بسیار داغ هم سبب این مشکل و خشکی پوست می‌شود. گاهی که کاری غده تیروئید، آرژی‌ها، جرب و عفونت‌های باکتریایی هم سبب خشکی پوست می‌شوند لذا بهتر است برای تشخیص قطعی عامل بیماری با دکتر دامپزشک مشورت نمایید.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

- بهتر است سگ را به طور مرتب با یک شامپوی خنثی و غیر حساسیت‌زا که حاوی عصاره جو دوسر (Oatmeal) یا بنزیل پراکسید (Benzyl peroxide) می‌باشد حمام کرد. شستشو با محلول آب و سرکه به میزان ۲۰ سی سی سرکه سفید همراه با ۴ لیتر آب مفید می‌باشد که پس از ریختن روی سطح بدن و ماساژ دادن پوست بدن با آب معمولی شستشو می‌شود. خشک کردن مناسب و آبکش با آب سرد برای درمان خشکی پوست مفید خواهد بود.
- استفاده از محلول‌های حاوی آلوورا (Aloe vera) و الفاکرا (Alpha kera) هم سبب مرطوب شدن پوست و جلوگیری از خشکی آن می‌شوند.
- توصیه می‌شود اسیدهای چرب ضروری امگا ۳ و ۶ روی (Zn) و ویتامین‌های A, E, C هم به جیره غذایی حیوان اضافه شود.
- استفاده از مرطوب‌کننده‌های هوا و قرار دادن یک ظرف آب روی شوفاژ برای افزایش رطوبت محیط در فصل زمستان بسیار مناسب است.
- برس کشیدن مرتب موها و خارج کردن پوسته‌ها و موهای جدا شده از سطح پوست به بهداشت آن کمک نموده و در بهبود و درمان خشکی پوست مؤثر است.

داروهای گیاهی:

پاک کردن و تمیز نمودن ناحیه مجروح با عصاره برد. لیموترش تازه سودمند بوده و می‌توان آن را به کار

- هیپوتیروئیدیسم هم در برخی موارد سبب گرانولومای ناشی از لیسیدن می‌شود و بهتر است در زمان بروز گرانولوما، کارکرد غده تیروئید را نیز بررسی نمود این حالت به ویژه در نژاد لا برادر سیاه (Black Labradors) مشاهده می‌شود.

آنچه شما و دامیزشک می‌توانید انجام دهید:

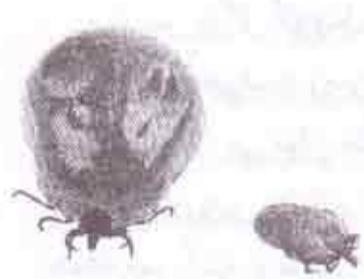
- در صورت عدم مشخص شدن یک علت شاخص و مشخص، گرانولومای ناشی از لیسیدن به صورت علامتی درمان خواهد شد. در برخی از سگ‌ها مصرف پمادهای موضعی آنتی‌بیوتیکی، کرم‌های کورتیزون و کاربرد برخی از بی‌حس‌کننده‌های موضعی مفید خواهد بود. مصرف کورتیزون در داخل و اطراف ضایعه سبب کاهش تورم ناحیه می‌شود، ولی متاسفانه سگ‌ها بعد از مدتی دوباره شروع به لیسیدن ناحیه می‌کنند.
- در زمانی که علت روانی در لیسیدن پوست دخالت داشته باشد با کمی تغییر در روش زندگی و مراقبت از حیوان می‌توان تا حدودی مشکل را حل کرد. مثلاً در این موارد می‌توان اضطراب را در حد امکان کاهش داد یا با کارکرد داروهای ضد اضطراب و استفاده از تکنیک طب سوزنی حیوان را درمان کرد.

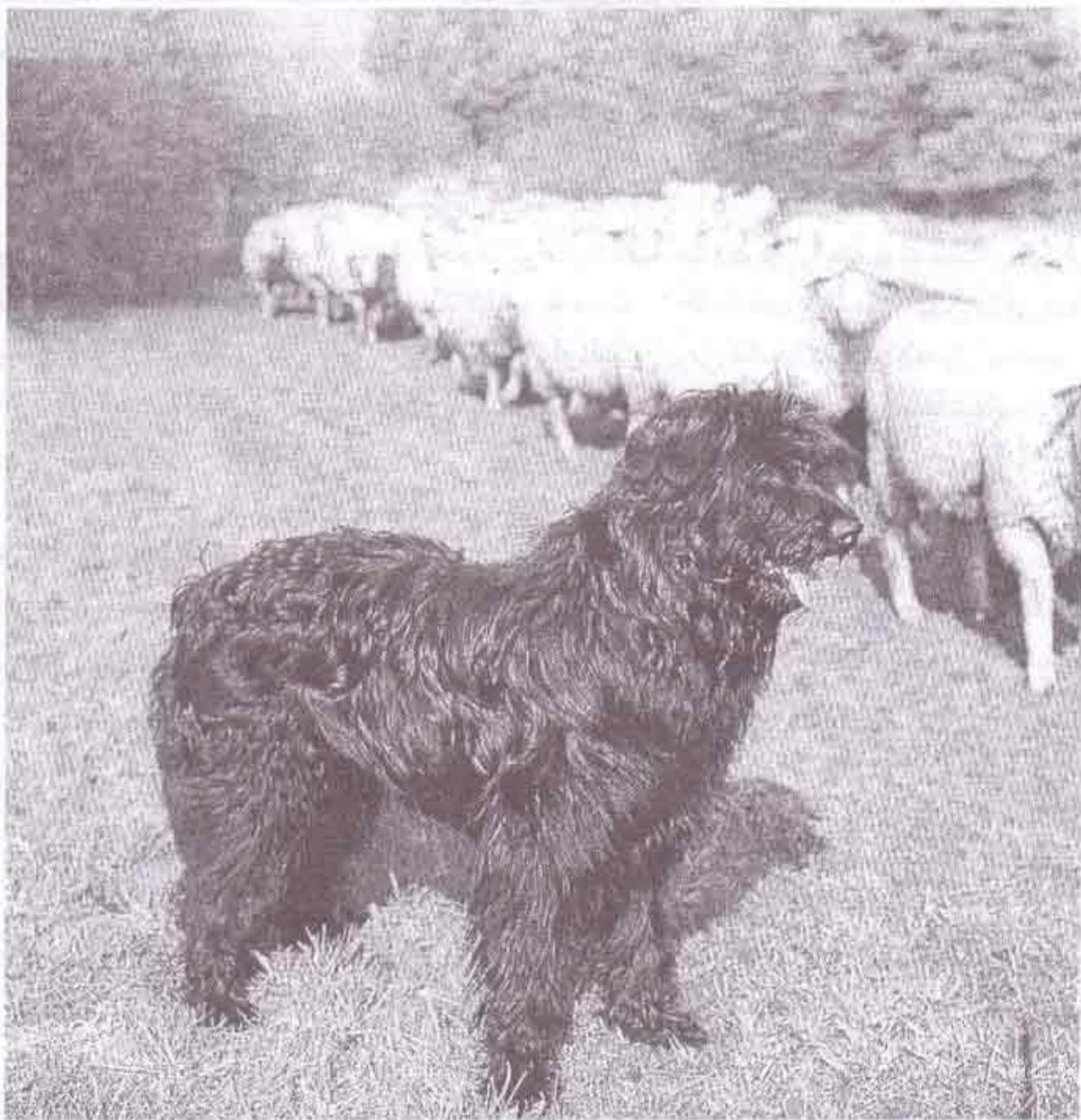
داروهای گیاهی:

استفاده از محلول بارهنگ برای آغشته کردن به سپس با آبکشی محلول فوق الذکر و جدا کردن برگ‌ها از این محلول ۲ بار در روز استفاده کرد. ناحیه مفید است. برای این کار باید برگ‌های گیاه را در ۲۵۰ سی سی آب به مدت ۵ دقیقه جوشانیده، و

کنه (TICK)

کنه‌ها حشرات انگل و خونخواری هستند که از خون انسان، سگ، گربه، گوزن، اسب و جوندگان تغذیه می‌کنند. کنه‌ها سبب انتقال طیف وسیعی از انگل‌های خونی و سایر میکروب‌ها در زمان مکیدن خون می‌شوند. از نظر شناس آلدگی مناطقی که سگ در تماس با نواحی روستاوی، کشاورزی، بوته‌زارها و محل تردد جوندگان یا گوزن‌ها باشد، خطرناک‌تر هستند. این علفزارها محل استقرار کنه‌ها می‌باشند که در فرصت مناسب آن‌ها به پوست می‌چسبند و خونخواری را آغاز می‌کنند. ابتدا کنه به پای سگ می‌چسبد و سپس به طرف بالا حرکت می‌کند و پس از سوراخ کردن پوست شروع به مکیدن خون می‌کند که با این عمل کنه متورم می‌شود و افزایش حجم می‌یابد. بیماری لایم (Lyme Disease) که یک پلی آرتریت حاد راجعه در انسان و سگ می‌باشد و از طریق اسپیروکوت‌ها ایجاد می‌شود، توسط کنه منتقل می‌گردد و از طریق گزش کنه گوزن به انسان و حیوانات منتقل می‌شود. بیماری لایم سبب لنگش‌های متناوب، تب و امراض قلبی و کلیوی می‌شود و در سیستم عصبی اختلال ایجاد می‌نماید.

سگ‌هایی که بیشتر در مزارع و یا باغ‌ها نگهداری می‌شوند و در تماس با گوسفند باشند بیشتر در معرض ابتلا به کنه‌ها هستند.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:**توجه:**

بسیاری از بیماری‌های مناطق گرمسیری از طریق کنه‌ها منتقل می‌شوند مثلاً یکی از این بیماری‌ها لایم می‌باشد که برای انسان و سگ مخاطره‌آمیز و خطرناک است و در مناطق گرمسیری شیوع دارد. علائم اولیه بیماری لایم شامل تب، کاهش اشتها، خواب آلودگی و لنگش است. آسیب‌های قلبی و کلیوی هم در مراحل بعد دیده می‌شود. در صورت تشخیص سریع بیماری درمان آنتی‌بیوتیکی با تتراسایکلین‌ها به مدت ۲ هفته برای تسکین آرتربیت مؤثر است، ولی در صورت مزمن شدن بیماری نیاز به درمان‌های اختصاصی و طولانی مدت دارد. پیشنهاد می‌شود در مناطق گرمسیری که شیوع بیماری در سطح بالایی است با واکسیناسیون سگ‌ها و انسان از ابتلاء بیماری محافظت شوند.

در برخی از موارد هم سه کنه‌ها سبب فلنجی حیوان خواهد شد که به مدت ۴۸-۲۴ ساعت از فلنجی رنج می‌برند و در صورتی که به صورت اورژانس تحت درمان قرار نگیرند در صد وقوع مرگ بالا خواهد بود.

● در صورت وجود تعداد کمی کنه روی بدن سگ می‌توان آن‌ها را جدا کرد. برای جدا کردن کنه‌ها از روی بدن باید کمی الکل یا اسپری مخصوص کنه کش را به طور مستقیم روی بدن کنه ریخته تا کنه از بین برود. پس از گذشت چند دقیقه می‌توان کنه را از نزدیک ترین محل ممکن به پوست گرفت و با دقت اتصالات کنه را از پوست حیوان جدا کرد. بهتر است در هنگام جدا کردن کنه‌ها از دستکش استفاده نمایید چون کنه‌ها می‌توانند ناقل بیماری‌های عفونی برای انسان هم باشند. پس از اتمام کار دست‌های خود را با آب و صابون بشویید.

● راه دیگر جدا کردن کنه از پوست بدن سگ، کاربرد ژل پترولیوم (Petroleum) می‌باشد که با قرار دادن این ژل روی بخش انتهایی بدن کنه که منفذ تنفس حشره می‌باشد کنه دچار خفگی شده و روی زمین می‌افتد.

● در برخی موارد قطعات و ضمائم دهانی کنه متصل به پوست سگ باقی می‌ماند و نمی‌توان آن را با موجین جدا و خارج کرد. در این موارد ممک است در پوست یک واکنش خفیف موضعی ایجاد شود که با گذشت زمان از بین می‌رود و معمولاً نگران‌کننده نیست ولی در برخی از موارد هم محل گزش کنه دچار عفونت و آبسه می‌شود.

● در صورت آلودگی شدید و گستردگی سگ به کنه لازم است از حمام خد کنه برای حیوان استفاده شود و گاهی نیاز چندین نوبت حمام متوالی برای شامپوها و یا قلاوه‌های مخصوص هم سبب دور کردن کنه از روی بدن می‌شود. برای درمان خد کنه و پیشگیری از بیماری می‌توانید با دکتر دامپزشک مشورت نمایید.

گرانولومای ناشی از لیسیدن (LICK GRANULOMA)

گرانولومای ناشی از لیسیدن یک نوع جراحت پوستی می‌باشد که محدود به ناحیه مج در پاهای جلو می‌باشد ولی گاهی هم در سطح خارجی یا بیرونی پاهای عقبی در ناحیه بالای پنجه‌ها مشاهده می‌شود. در تمام موارد ناحیه مبتلا محلی است که سگ توانایی لیسیدن آن را دارد که این کار را به صورت مداوم غیر ارادی انجام می‌دهد.

علل بیماری:

علل نام بیماری:

- مشاهده نواحی ضخیم شده بیضی شکل موربیخته و قرمز رنگ بر روی پوست.
- مشاهده نواحی رُخم شده و همراه با ترشح.
- لیسیدن غیر ارادی نواحی مجرّوح.

● علت اصلی بیماری ناشناخته است هرچند ترکیبی از عوامل طبی و روانی را عامل بیماری می‌دانند ولی تصور می‌شود که در برخی از سگ‌ها این‌گونه جراحات پوستی به واسطه استرس یا نوعی سرگرمی و مشغولیت ذهنی در سگ به دلیل فقدان فضای کافی و عدم سازش حیوان با محیط اطراف باشد، چون مشاهده شده زمانی که سگ‌ها قادر فضای کافی و مناسب برای حرکت و قدم زدن باشند اقدام به لیسیدن دست و پا، گاز گرفتن دم یا حتی گاز گرفتن میله‌های قفس می‌کنند، که به این حالت Broedom می‌گویند. در واقع لیس زدن پوست به سگ کمک می‌کند تا خود را مشغول کند.

● محرک‌های روانی مانند اضطراب و دلهره ناشی از جدایی از سگ‌های دیگر یا اعضای یک خانواده، حضور بچه جدید در خانه و یا تجاوز به حریم محل سکونت حیوان توسط سگ‌های همسایه همگی می‌توانند موجب استرس روانی شوند. علاوه بر آن تحریکات نوری هم می‌تواند از علل دیگر تولید این جراحات باشد. در این حالت حیوان محلی را پیدا می‌کند که می‌تواند از نظر ذهنی خود را مشغول نموده و بدین ترتیب با لیسیدن پوست از استرس خود بکاهد.

● در برخی موارد در اثر آلرژی‌ها نیز بیماری گرانولومای ناشی از لیسیدن ایجاد می‌شود مثلاً درماتیت آلرژیک استنشاقی که سبب ضایعات پوستی می‌شود و التهاب و خارش دارد سگ را وادار به لیسیدن نواحی در دسترس می‌کند. توصیه می‌شود در مورد سگ‌های مبتلا به گرانولومای مزمن ناشی از لیسیدن تست آلرژی به عمل آید. ضمناً در تمام مواردی که منجر به خارش پوست می‌شوند باید اطمینان حاصل کرد که تمام تجهیزاتی که برای برس کشیدن و تمیز کردن حیوان به کار می‌روند به دقت تمیز باشند.

● گرانولومای ناشی از لیسیدن در ناحیه دست و پا می‌تواند به صورت ثانویه و به دنبال جراحت‌ها ایجاد شود مثلاً درد استخوان یا مفصل توجه حیوان را به طرف مج دست و پا معطوف کرده و سگ با لیسیدن این نواحی از ناراحتی و درد خود می‌کاهد.

● وجود اجسام خارجی مانند خار یا ذرات نوک تیز علف‌ها سبب واکنش‌های پوستی شده و موجب توجه حیوان به نقطه خاصی از بدن می‌شود.

آلرژی‌ها (ALLERGIES)

درماتیت آلرژیک یک نوع التهاب پوستی نسبت به مواد حساسیت زا می‌باشد که در زمان تماس ماده حساسیت‌زا با بدن ایجاد می‌شود. ماده حساسیت‌زا، ماده‌ای است که بدن نسبت به آن شدیداً واکنش نشان می‌دهد. اولین علامت حساسیت در حیوانات خانگی خارش می‌باشد. برای تسکین خارش سگ ناحیه را می‌لیسید یا گاز گرفته و دندان می‌زند و پنجه می‌کشد. به واسطه انجام این‌گونه تحریکات روی پوست بدن حیوان نواحی قرمز، با موریختگی و زخم‌های ترشح‌دار مشاهده می‌شود. به واسطه این که بیش از یک ماده سبب آلرژی می‌شود و یافتن و جدا کردن مواد آلرژن و محرک حساسیت‌زا کار مشکلی است، درمان بیماری طولانی مدت خواهد بود.

أنواع آلرژي‌ها (TYPES OF ALLERGY)

- بیش از ۵۰٪ آلرژی‌ها به واسطه کک‌ها و بzac آن‌ها ایجاد می‌شود حتی وجود تنها یک کک روی سگی که نسبت به بzac کک حساس است سبب خارش شدید پوستی می‌شود که بیش از ۲ هفته به طول می‌انجامد.
- آتوپی (Atopy) یک نوع درماتیت آلرژیک تنفسی است که به واسطه استنشاق و بوییدن مواد حساسیت‌زا ایجاد می‌شود. دو نوع شایع آلرژی در سگ، گرد و غبار داخل منزل و کپک‌ها و گرده‌های گیاهان می‌باشند. این نوع آلرژی بیشتر در سن پایین در سگ‌ها شروع می‌شود، ولی برخی از نژادهای حساس مانند وست هایلند وایت تریر (West Highland White Terrier) و شارپی (Sharpie) هم بیشتر به این بیماری مبتلا می‌شوند.
- گاهی آلرژی و حساسیت نسبت به برخی از مواد غذایی خاص نیز در سگ‌ها دیده می‌شود. می‌توان با حذف غذاهای حساسیت‌زا، رژیم مناسب را برای حیوان در نظر گرفت.
- پس از وقوع اختلالات آلرژیک در پوست در صورت عدم درمان و مزمن شدن بیماری شاهد عفونت‌های باکتریایی پوست (Pyoderma) خواهیم بود.

گاهی علت بروز آلرژی بواسطه تماس با پتو یا مواد محرک در بستر و محل خوابیدن سگ می‌باشد

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

گاهی علت بروز آرژیک
واکنش به برخی از مواد غذایی است

- در مواردی که اجتناب از یک ماده آرژن و حساسیت‌زا امکان ندارد می‌توان با روند کاهش حساسیت حیوان را درمان کرد. نمونه بارز این نوع درمان در مورد کپک‌ها و گرده‌های گیاهان است. سگ مقدار بسیار جزئی و کم از ماده حساسیت‌زا را به صورت زیرپوستی و با تزریق دریافت می‌کند و با گذشت زمان، مقدار ماده آرژن افزایش می‌یابد.

هدف از انجام این کار تحریک بدن برای ایمن شدن و کاهش حساسیت نسبت به ماده حساسیت‌زا پا ایجاد مقاومت می‌باشد.

- برای کاهش خارش می‌توان از کورتون‌ها و آنتی‌هیستامین‌ها استفاده نمود و در درمان عفونت‌های باکتریایی هم از آنتی‌بیوتیک‌های گوناگون بهره‌گرفت. برای کاهش حساسیت پوستی مصرف شامپوهای غیر حساسیت‌زا و مرطوب‌کننده‌هایی با ترکیبات الولورا (Aloe Vera) و آلفاکری (Alphakeri) مفید خواهد بود. مکمل‌های اسیدهای چرب امگا ۳ و عروی و آنتی‌اکسیدان‌ها و ویتامین‌های A, C, E در جلوگیری از بروز خشکی و پوسته پوسته شدن پوست مؤثرند.

- برای پیشگیری از مشکلات تاشی از کک‌ها توصیه می‌شود از فرآورده‌های پیشنهادی توسط دکتر دامپزشک استفاده شود.

درمان‌های گیاهی:

فرمول‌های گیاهی چینی برای درمان مفید هستند. سبب تحریک سیستم ایمنی شده و خارش و التهاب باید توجه داشت که در برخی از موارد طب سوزنی پوست را افزایش می‌دهد.

عفونت‌های باکتریایی (BACTERIAL INFECTIONS)

یکی از مهم‌ترین علل خارش در سگ عفونت‌های باکتریایی پوست است و زمانی رخ می‌دهند که سیستم ایمنی بدن سگ به واسطه آرژی بیماری یا استرس تضعیف شده باشد. پیودرم (Pyoderma) اصطلاحی است که برای عفونت‌های باکتریایی پوست به کار می‌رود و به معنی چرکی شدن پوست است.

انواع عفونت‌های باکتریایی:

- باکتری‌های استافیلوکوکی شایع‌ترین عوامل باکتریایی پوستی در سگ‌ها می‌باشند. در حالت طبیعی تعداد بسیار کمی از این باکترها به صورت غیر بیماری زا روی سطح پوست قرار دارند ولی در صورت خارش پوست و زخم شدن سطح آن این باکتری‌ها وارد عمق پوست شده و پس از تزاید سبب عفونت‌های پوستی می‌شوند.
- علائم عفونت‌های پوستی شامل از بین رفتن لایه سطحی پوست، حساس شدن پوست، خارش، زخم، دلمه و پوستول (یک نوع حالت چرکی شدن پوست) می‌باشد. با گذشت زمان نواحی موریخته، پوسته پوسته و با بوی بد در ناحیه ایجاد می‌شود. عفونت براساس نوع عامل در نواحی مختلف بدن ایجاد می‌شود. مثلاً در آرژی ناشی از کک‌ها، عفونت‌های حاصله در ناحیه پشت و نزدیک دم ایجاد می‌گردد ولی در آرژی استنشاقی صورت، پاهای، چانه و زیر شکم مبتلا به عفونت‌های پوستی می‌شوند.
- باکتری‌ها می‌توانند سبب ایجاد عفونت در پوست ناحیه پنجه‌ها هم بشوند که به نام پیودرم بین انگشتی (Interdigital Pyoderma) نامیده می‌شود و اغلب همراه با آلودگی به جرب دمودکس است.
- عفونت‌های باکتریایی ناحیه چانه تحت عنوان آکنه سگ‌ها (Canine Acne) نامیده می‌شوند. سگ‌های فربه و تنومند و نژادهایی با صورت چین دار که چین‌های پوستی زیادی دارند، اغلب دچار عفونت‌های پوستی می‌شوند. در اثر سایش پوست این نواحی به یکدیگر و ایجاد یک محیط مرطوب و تاریک در بین چین‌ها محل مناسبی برای رشد و تکثیر باکتری‌ها فراهم خواهد شد.

صورت، لب‌ها و ناحیه تناسلی بیشتر در معرض عفونت‌های باکتریایی هستند.

سگ‌هایی مانند نژاد sharpei که دارای چین‌های پوستی زیاد هستند مستعد عوارض پوستی می‌باشند.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

- برای درمان عفونت‌های باکتریایی پوست تجویز آنتی‌بیوتیک‌های خوراکی به مدت ۲-۳ هفته مفید خواهد بود. زخم‌های کوچک را هم می‌توان به صورت موضعی درمان نمود. برای درمان عفونت‌های گسترده و عمومی حمام دادن با فرآورده‌های دارای بنزول پراکسید (Benzol Peroxide) مفید خواهد بود. کاربرد الکل و پودر بچه بی‌بنیز در درمان عفونت چین‌های پوستی و کاهش رطوبت و خشک کردن ناحیه مفید است.
- در موارد عفونت‌های شدید با انجام اعمال جراحی ترمیمی می‌توان مناطق اضافی پوست را برداشت (این کار بیشتر در مورد سگ‌هایی که دارای چین پوستی هستند انجام می‌شود). انجام واکسیناسیون با واکسن‌های استافیلوکوکی مخصوصاً در سگ‌هایی که به طور مرتب و مداوم به آرزوی‌های پوستی مبتلا می‌شوند، مفید خواهد بود.

درمان‌های گیاهی:

در موارد ابتلا به عفونت‌های استافیلوکوکی افزودن (کالاندول) نیز به صورت موضعی در درمان ریشه چای Goldendeal به رژیم غذایی روزانه عفونت‌های پوستی مؤثر است. مفید خواهد بود. کاربرد لوسيون گل اشرفی

آفتاب‌سوختگی (SUNBURN)

در معرض نور شدید خورشید قرار گرفتن نه تنها سبب آفتاب‌سوختگی خواهد شد، بلکه خطر ابتلا به سرطان پوست نیز افزایش می‌یابد. بخش‌های بدون رنگدانه یا پوست نواحی از بدن که رنگ روشن تری دارند (مانند سطح زیر شکم، کشاله ران و سطح داخل پاهای عقب) بیشتر در معرض خطر سرطان‌های پوستی هستند. در نواحی بالاتر از سطح دریا هم نور ماوراء بنفس به صورت قوی‌تری روی پوست اثر می‌کند و نژادهایی مانند پوینتر (Pointer)، بول‌تریر (Bull Terrier) و دالماسین (Dalmatians) در زمان قرار گرفتن در این مناطق دچار سرطان پوست می‌شوند.

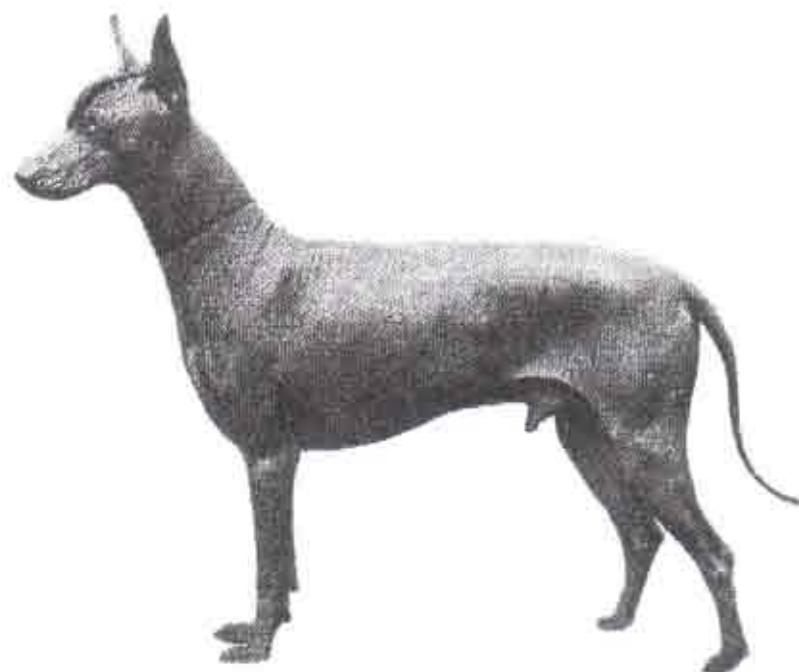
نحوه:

در صورت تماس مستدام و مکرر سگ یا تور شدید خطر ابتلا به تومورهای سرطانی پوست افزایش می‌یابد. یکی از انواع این تومورهای متداول اسکوآموس سل (Squamous Cell Carcinoma) است.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- یکی از راه‌های پیشگیری از عوارض پوستی ناشی از آفتاب‌سوختگی این است که حیوان را بین ساعت ۱۰ صبح الی ۶ بعدازظهر (که آفتاب باشد بیشتری تابش می‌کند) کمتر در فضای باز و زیر آفتاب قرار داد.
- در مناطقی از بدن که پوشش موی کمتر و نسبتاً نازکتری دارند، می‌توان از کرم ضدآفتاب با قدرت محافظت‌کنندگی بیش از ۳۰ استفاده کرد و آن را در نواحی حساس مالید. برای جلوگیری از عوارض حاصل از لیسیدن این کرم‌ها می‌توان از کرم‌های بدون روی (Zinc) یا عاری از پارا آمینوبنزوزئیک اسید (PABA) استفاده کرد. در این رابطه می‌توانید با دکتر دامپزشک مشورت نمایید و از اقدامات خودسرانه و یا خوددرمانی و مصرف کرم‌های متداول انسانی خودداری نمایید.

- نواحی مبتلا به آفتاب سوختگی قرمز، دردناک و حساس هستند که می‌توان التهاب و درد پوست را با کمپرس آب سرد کاهش داد.

سگ بدون موی مکزیکی

درمان‌های گیاهی:

فرآوردهای حاوی الورا یا لوسيون Hypericum استفاده کرد.

در زمان بروز آفتاب‌سوختگی پوست خشک می‌شود. برای رفع خشکی پوست می‌توان از کرم‌های مرطب‌کننده گیاهی یا یکی از

تومورهای پوستی (SKIN TUMORS)

تومورها در اثر رشد بیش از حد و غیرقابل کنترل سلول‌ها ایجاد می‌شوند. در صورت رشد محدود در یک ناحیه مشخص، این تومورها بی خطر هستند که نمونه آن خال‌ها است. در صورتی که رشد سلول‌های پوستی به صورت تهاجمی درآید به تومور سرطانی و بدخیم تبدیل می‌شوند این تومورها در سرتاسر بدن گسترش یافته و در برخی موارد سبب مرگ می‌شوند.

در صورت مشاهده هر نوع برآمدگی روی بدن سگ در کوتاه‌ترین زمان ممکن به دکتر دامپزشک مراجعه کنید. تومورهایی که رشد سریع دارند، شکل و اندازه آن‌ها زود تغییر می‌کند و دارای ترشح و قوام سخت بوده و به صورت محکم به بدن اتصال دارند. رنگ این تومورهای بدخیم و مشکوک به سرطانی غیرطبیعی است و باید در مورد این تومورها نگران شد.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

- دکتر دامپزشک با نمونه برداری از تومور پوستی آن را مورد بررسی پاتولوژیکی قرار می‌دهد که در این حالت خوش‌خیم یا بدخیم بودن آن مشخص می‌شود. در مورد تومورهای خوش‌خیم باید حداقل دوبار در طول سال مورد بررسی قرار گیرند تا در صورت بدخیم شدن سریعاً درمان شوند.
- روش‌های درمانی سرطان‌های پوستی مشابه درمان‌های انسان می‌باشند. روش‌های درمانی متداول شامل جراحی، شیمی درمانی، اشعه درمانی، نور درمانی، گرمای درمانی، انجام دادن درمانی (کراپیوسورجری) و ایمنی درمانی (برای تحریک سیستم ایمنی بدن) هستند.
- روش درمان و میزان تأثیر آن به نوع تومور، میزان رشد و گسترش تومور و وضعیت سلامتی حیوان بستگی دارد. در صورت اطلاع به موقع به دامپزشک و رسیدگی کامل راه‌های درمانی مناسب‌تری برای درمان تومورها وجود دارد.

درمان‌های گیاهی:

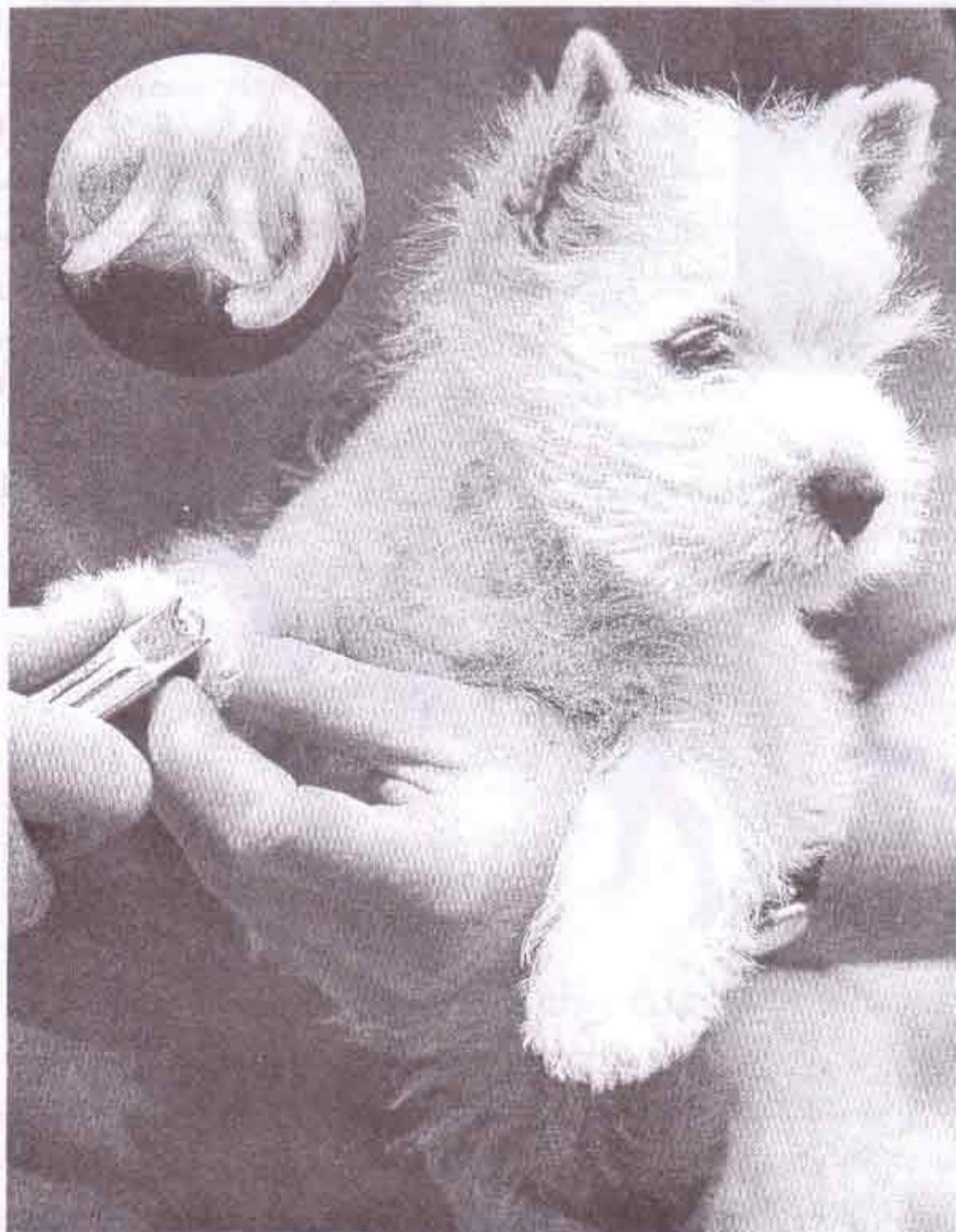
تهیه این نوع رژیم غذایی اکثراً سخت و پرهزینه است. در صورت مصرف این نوع جیره غذایی حیوان شاداب‌تر می‌شود و لااقل در ماه‌های آخر عمر خود با حداقل ناراحتی زندگی خواهد کرد.

با داروهای ترکیبی گیاهی می‌توان اقدام به تحریک سیستم ایمنی در حیوان کرد. رژیم‌های غذایی مناسب شامل جیره حاوی کربوهیدرات، چربی زیاد و پروتئین‌های با کیفیت و سطح بالا می‌باشد ولی

مشکلات ناخنی پنجه (CLAW PROBLEMS)

اصلاح و کوتاه کردن ناخن در سگ‌ها خیلی مهم است. بلند شدن طول ناخن و ورود آن به پوست سبب عفونت‌های دردناک خواهد شد. در اثر تحرک و راه رفتن کافی حیوان، ناخن‌ها سایش پیدا کرده و کوتاه می‌شوند. شیوه‌ی صدای کلیک روی سطح سفت و سخت و در زمان راه رفتن حیوان احتمالاً به واسطه‌ی بلند شدن ناخن‌ها خواهد بود. کوتاه کردن و بررسی ناخن‌ها به صورت ماهیانه مناسب و مفید خواهد بود. لازم است حیوان به کوتاه کردن ناخن عادت کند. برای اکثر سگ‌ها سخت و دشوار است که ناخن خود را در اختیار شما بگذارند تا کوتاه کنید ولی اگر این عادت از بچگی و در زمان تولگی در حیوان ایجاد شود به راحتی می‌توانید در سنین بالاتر هم ناخن‌ها را کوتاه کنید.

در برخی از سگ‌ها ناخن فرعی یا اضافی که ناخن شماره‌یک است و مشابه موقعیت انگشت شست در انسان می‌باشد، وجود دارد که این نوع ناخن‌ها به علت عدم سایش باید به طور مرتب اصلاح و کوتاه شوند در صورت عدم کوتاه کردن ناخن‌های فرعی، در اثر چرخش، ناخن وارد پوست شده و سبب ایجاد عفونت‌های دردناک پوستی می‌شوند. گاهی نیز ناخن‌های اضافی به صورت قلاب مانند به موهای حیوان، لباس یا دیگر وسایل موجود در منزل گیر می‌کند و از پایه جدا شده که سبب بروز جراحت و عفونت و مشکلات جدی خواهد شد.

کوتاه کردن مرتب ناخن‌ها
و بررسی آنها توسط دکتر
دامپزشک برای جلوگیری
از بروز مشکلات ناخن
پنجه لازم و ضروری است.

توجه

همیشه باید وضعیت ناخن‌ها و کف پا را پرورسی کرد، چون گاهی عفونت‌هایی در قاعده و ریشه ناخن‌ها ایجاد می‌شود که سبب عوارض شدید بعدی خواهد شد. نواحی مبتلا بعداً در دنک و متورم خواهند شد. به واسطه درد شدید ناحیه ناخن، لمس ناحیه خطروناک خواهد بود چون حیوان در این موارد اقدام به گاز گرفتن شما خواهد کرد. در این موارد نیاز به تزیین آرامی‌بخش توسط دکتر دامپزشک خواهد بود. در برخی از موارد تحت نظر و توصیه دامپزشک می‌توان پاها را در حمام آب نمک معمولی قرار داد و مشکلات سطحی را درمان نمود.

ناخن‌گیر مخصوص کوتاه کردن ناخن در سگ

آنچه شما و دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

- برای کوتاه کردن ناخن بهتر است به دامپزشک مراجعه نمایید. هیچگاه از قیچی یا دیگر وسایل غریب نکنید برای کوتاه کردن ناخن استفاده نکنید چون احتمال شکستگی ناخن یا عوارض جدی دیگر وجود خواهد داشت.
- در صورت کوتاه کردن نامناسب غیر اصولی ناخن‌ها خونریزی شدید و غیرقابل کنترل اتفاق می‌افتد که به واسطه قطع عروق خونی موجود در وسط ناخن است. مشاهده عروق خونی در ناخن‌های روشن ساده است ولی در مورد ناخن‌های با رنگ تیره به علت عدم مشاهده این عروق احتمال قطع آن‌ها و ایجاد عوارض بیشتر است. بهتر است برای کوتاه کردن ناخن بخشنی از انتهای آن که به طرف پایین انحنای یافته کوتاه شود و بقیه ناخن که به صورت موازی با پنجه است باقی مانده و کوتاه نشود.
- در مورد خونریزی از ناخن در صورت قطع نامناسب آن لازم است از مواد قابض یا چسب‌های نیترات نقره برای جلوگیری از خونریزی استفاده شود. آرد گندم، ذرت یا بیکینگ پودر (Baking Powder) زمانی که با فشار در موضع قرار گیرند به کنترل خونریزی تا زمان رسانیدن به دامپزشک کمک می‌کنند.
- چون عصب ناخن خیلی حساس است ضربه شدید به ناخن و تحریک عصب سبب ایجاد درد شدید در ناحیه می‌شود.
- امروزه از ناخن‌گیرهای برقی و هوشمند استفاده می‌شود که در صورت تماس با بافت حساس ناخن به صورت اتوماتیک قطع می‌شوند و از آسیب به عصب ناخن جلوگیری می‌شود.
- بهتر است در زمان کوتاه کردن ناخن‌ها دکتر دامپزشک بالشتک‌های کف پا را نیز معاینه نماید و ضمن حذف موهای اضافی ناحیه پنجه آن‌ها را در معرض دید بهتر قرار دهد تا در صورت بروز عوارض در ناحیه بالشتک کف پایی بهتر بتوان آن‌ها را مشاهده و درمان کرد.
- می‌توان در سنین پایین و زمانی که حیوان در سن تولگی می‌باشد اقدام به حذف ناخن اضافی با روش جراحی کرد، تا در سنین بالا سبب عوارض بعدی نشود. می‌توان این ناخن‌ها را در سن ۶-۹ ماهگی یعنی همان زمان که اقدام به عقیم کردن حیوان می‌شود، جراحی نمود.
- کوتاه کردن ناخن‌ها مخصوصاً در مورد سگ‌های عصبی و پرتحرک خیلی خطروناک است و لازم است کوتاه کردن ناخن‌ها در مورد این سگ‌ها توسط دامپزشک و با احتیاط کامل انجام شود.

مشکلات ناحیه بین انگشتان (INTERDIGITAL PROBLEMS)

پوست ناحیه بین پنجه‌ها و بالشتك‌های کف پایی می‌توانند دچار عوارض مختلف و تحریک و التهاب شوند. عوارض حاصله از درماتیت الرژیک استنشاقی هم سبب این مشکلات می‌شود. به علت لیسیدن شدید سگ‌های مبتلا به این نوع الرژی ناحیه پنجه دچار تغییر رنگ شاخص مشابه رنگ آهن می‌شود.

محرك‌های مختلف محیطی مانند راه رفتن روی مواد شیمیایی (که برای رشد چمن استفاده می‌شوند)، علفکش‌ها، شامپوهای شوینده فرش، شن و ماسه یا آسفالت داغ نیز سبب عوارض بین انگشت و کف پا می‌شوند. عفونت حاصله از جرب دمودکس یا عفونت‌های قارچی حاصله از قارچ‌ها نیز برای ناحیه پنجه‌ها خطرآفرین هستند. در اثر بیماری پمفیگوس (Pemphigus) که به علت نامعلوم سبب حمله به سیستم ایمنی بدن می‌شود و تیغه بینی و چشم‌ها را درگیر می‌نماید، بالشتك کف پا هم مورد تهاجم قرار می‌گیرد و سگ‌های مبتلا به این بیماری دچار عفونت‌های ثانویه باکتریایی در ناحیه بین پنجه‌ها می‌شوند که در نهایت سبب چرکی شدن ناحیه و ایجاد دلمه و عوارض پوستی می‌شود.

علائم بیماری:

- لیسیدن و گاز گرفتن مداوم پنجه‌ها،
- تغییر رنگ ناحیه بین پستانه‌ای (در پاهای با پوشش سفید رنگ) به واسطه لیسیدن مداوم و تأثیر برواق.

آنچه شما و دکتر دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

- شستشو با نمک اپسوم (Epsom) سبب تسکین پاها می‌شود. جوراب‌های کتانی یا نخی هم برای محافظت از پاهای زخمی مفید است.
- در صورت تماس پاهای حیوان با مواد محرك لازم است پاها با آب معمولی شستشو شوند. می‌توان با قرار دادن یک بطری آب کنار درب ورودی زمانی که حیوان از بیرون به داخل منزل می‌آید پاهای را شستشو داد و فوراً خشک کرد. بهتر است ناحیه بین پنجه‌ها و کف بیشتر و با دقت شستشو و خشک شوند.
- برای معاینه و بررسی بهتر ناحیه بین پنجه‌ای موهای اضافی را کوتاه کنید و هرگونه موی گلوله شده را حذف نمایید. چون برای مشکلات ناحیه بین پنجه‌ای درمان مشخص وجود ندارد، تنها راه ممکن درمان با استفاده از آنتی‌بیوتیک‌ها و داروهای ضد درد و التهاب خواهد بود.

درمان‌های گیاهی:

دانه‌های گل کدو تنبیل منبع خوبی از روی (Zn) بیماری پمفیگوس مفید خواهد بود. هستند و افزودن آن‌ها به غذای حیوان در زمان بروز

فصل پنجم

بیماری‌های سیستمیک (SISTEMIC ILLNESSES)

بیماری‌های سیستمیک بیماری‌های مهمی هستند که روی ارگان‌های اصلی و در نهایت تمام بدن اثر می‌گذارند. این بیماری‌ها دارای علائم متنوعی بوده که براساس ناحیه مبتلا شده در بدن (مانند قلب، کبد، کلیه) متفاوت هستند. تشخیص صحیح و درمان سریع از مواردی هستند که در رابطه با طول عمر و کیفیت حیات سگ تأثیر دارند. با توجه و مراقبت بیشتر از سگ خود می‌توانید اطلاعات مناسب و تاریخچه دقیق‌تر در اختیار دامپزشک گذاشته و به حیوان خود کمک کنید.

رعایت بهداشت و مراقبت از سگ (YOUR DOG'S HEALTH)

زمانی که شما صاحب یک سگ جدید می‌شوید لازم است حیوان در اولین مرحله توسط دکتر دامپزشک ویژیت و معاینه شود. برخی از موارد عمومی در رابطه با نگهداری و مراقبت وجود دارند که شما به تنها بی می‌توانید آن‌ها را انجام دهید ولی برخی موارد اختصاصی نیز وجود دارند که از عهده شما خارج بوده و صرفاً در صلاحیت دکتر دامپزشک می‌باشد مثلاً به توله‌ها در سنین خاص واکسن‌های مختلفی تزریق می‌شود که از نظر سلامتی و طول عمر شانس بالایی داشته باشند.

واکسیناسیون

- واکسن سبب پیشگیری از برخی بیماری‌های با منشاء باکتریایی و ویروسی می‌شود. مستعدترین زمان ابتلاء به بیماری‌های کشنده در سن تولگی می‌باشد، لذا لازم است در توله‌ها واکسن در سن ۶ هفتگی (تقریباً ۴۰ روزگی) تزریق و یک ماه بعد تکرار شود و اصولاً این تکرار واکسیناسیون تا سن ۱۶ هفتگی ادامه یابد. بعد از اجرای این برنامه، واکسیناسیون به صورت سالیانه و سالی یک بار خواهد بود. مهم‌ترین واکسن‌های تزریقی مورد نیاز جهت پیشگیری از بیماری‌ها در سگ شامل دیستمپر، هپاتیت، لپتوسپیروز، پاراآنفلانزا، پارو ویروس، کوروناویروس، هاری، کنل کاف (بیماری سرفه حاصله از نگهداری به صورت متمنکز) و بیماری لایم (Lyme) می‌باشد. در صورت واکسیناسیون برعلیه یک بیماری حیوان در صورت رویارویی با بیماری مشکلی نخواهد داشت و یا این که عوارض بیماری را به صورت خفیف و محدود نشان داده ولی در نهایت بقهود می‌یابد.

- واکسن‌های هومیوپاتیک (Homeopathic) به نام نوزودس (Nosodes) هم نامیده می‌شوند که از فرآورده‌های طبیعی بیماری تهییه شده و پس از رقیق کردن و استریل نمودن به روشی تولید می‌شوند که سالم و مؤثر باشند. این نوع واکسن‌ها خوراکی بوده و در دوره‌های خاص هفتگی یا ماهیانه به کار می‌روند.

توجه:

همه سگ‌ها استعداد ابتلا به بیماری‌های مادرزادی وارثی را دارند ولی برخی از نژادها بیش از بقیه به این بیماری‌ها مبتلا می‌شوند لذا لازم است معاینه و بررسی لازم در مورد تسلوک‌ها در بدو تولید انجام شود.

نکات قابل توجه در رابطه با مراقبت از سگ:

- از زمان‌های بسیار قدیم سگ‌ها به عنوان حیوانات خانگی در کنار انسان می‌زیسته‌اند. چون سگ‌ها مدت زیادی با انسان‌ها زندگی می‌کنند و به همین دلیل مردم به آن‌ها خیلی وابسته می‌شوند، لازم است برای حفظ سلامتی و افزایش طول عمر آن‌ها اقدامات لازم انجام شود و جیره غذایی مناسب و با کیفیت مطلوب در اختیار آن‌ها قرار گیرد، مخصوصاً باید فرمول جیره غذایی آن‌ها براساس سن، نوع و هدف از نگهداری (نگهبانی، ورزشی، داخل منزل به عنوان تزیینی) به صورت خاص در نظر گرفته شود. در مورد سگ‌های مسن باید بیشتر به وضعیت تغذیه‌ای توجه شود و ۳۰٪ کالری غذا را همراه با چربی و پروتئین کاهش داد ولی میزان غذاهای فیری را اضافه کرد تا سبب افزایش حجم غذا و ایجاد حس سیری در سگ شود. توصیه می‌شود در طول روز حیوان به مدت ۲۰ دقیقه از تحرک لازم برخوردار باشد تا سبب تقویت قلب و ریه‌ها شود و حرکات عضلانی افزایش یابد.
- در رابطه با سگ‌های مسن لازم است مراقبت لازم در رابطه با بیماری‌های دندان و لثه، بیماری‌های قلبی، آرتریت و بیماری آلزایمر (Alzheimer) انجام شود.

سن و اندازه جثه:

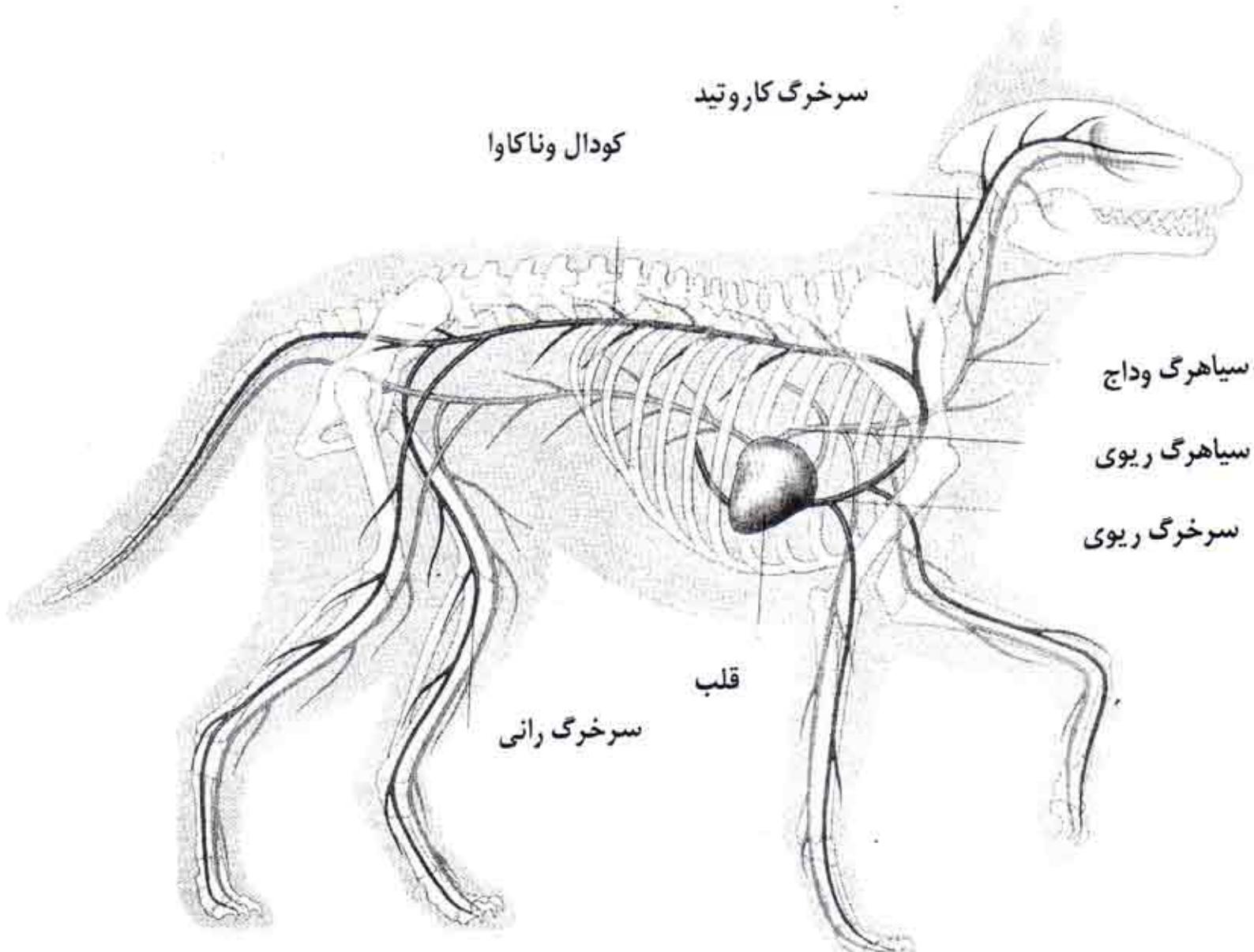
میزان سن و اندازه جثه و سایز بدن به نژاد سگ‌ها بستگی دارد. سگ‌های با جثه بزرگ بالقوه دارای طول عمر کمتری هستند و طول عمر تقریبی آن‌ها در حدود ۱۰ سال می‌باشد ولی سگ‌های با جثه کوچک‌تر ممکن است ۱۳-۱۹ سال عمر کنند.

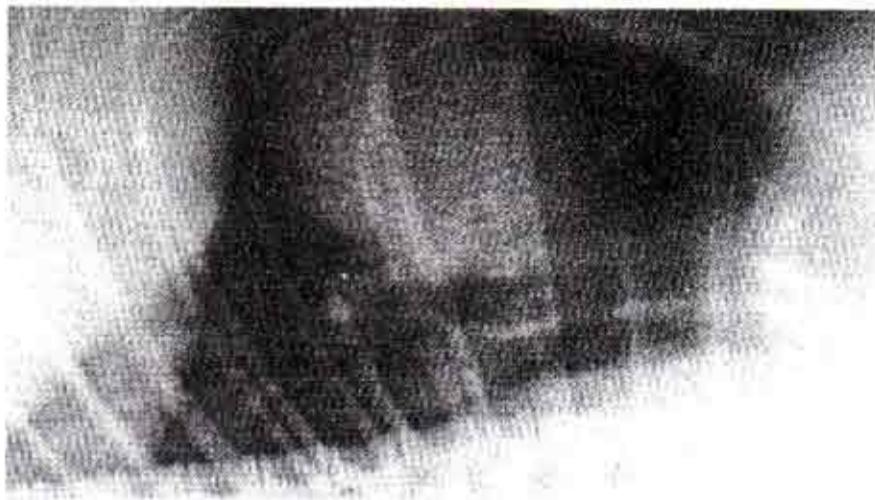
بیماری‌های قلبی عروقی (CARDIOVASCULAR DISEASE)

امروزه طبق آمار موجود بیش از ۳ میلیون سگ درگیر انواع بیماری‌های قلبی و نارسایی‌های مربوط به آن می‌باشد. نارسایی‌های قلبی سبب اشکال در پمپاژ خون به عروق و متعاقب آن مشکلات بعدی می‌شوند و با مزمن شدن نارسایی‌های قلبی صدمه بیشتری به قلب می‌رسد.

نارسایی قلبی (HEART FAILURE)

دو شکل عمده از نارسایی‌های قلبی در سگ‌ها، اتساع قلب در اثر آسیب به عضلات قلب = (DCM = Dilated Cardiomyopathy) و نارسایی دریچه میترال (MVI = Mitral Valve Insufficiency) می‌باشد. در اتساع قلب (DCM) عضله دیواره قلب نازک و ضعیف می‌شود و قادر به انقباض کامل نخواهد بود که در نهایت سبب نارسایی در گردش خون می‌شود. نارسایی دریچه میترال (MVI) در اثر دزنه شدن فیبرهای دریچه قلب و ایجاد آسیب در آن‌ها است که نمی‌توانند به طور کامل بسته شوند که این حالت روی جریان گردش خون اثر می‌گذارد. آسیب به عضله قلب بیشتر در سگ‌های بزرگ مانند گریت دین (Great Danes) اتفاق می‌افتد ولی نارسایی دریچه میترال در سگ‌های پیر و مسن از نژاد پودل مینیاتوری (Miniature Poodles) و داشهوند (Dachshunds) دیده می‌شود. علائم نارسایی‌های قلبی شامل خسته شدن سریع، سرفه مخصوصاً در زمان پیاده‌روی صبحگاهی، مشکلات تنفسی، غش و کاهش توانایی و کاهش انرژی بدن می‌باشد.

از طریق مشاهده عکس رادیولوژی می‌توان تا حدودی مشکلات قلبی را تشخیص داد.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

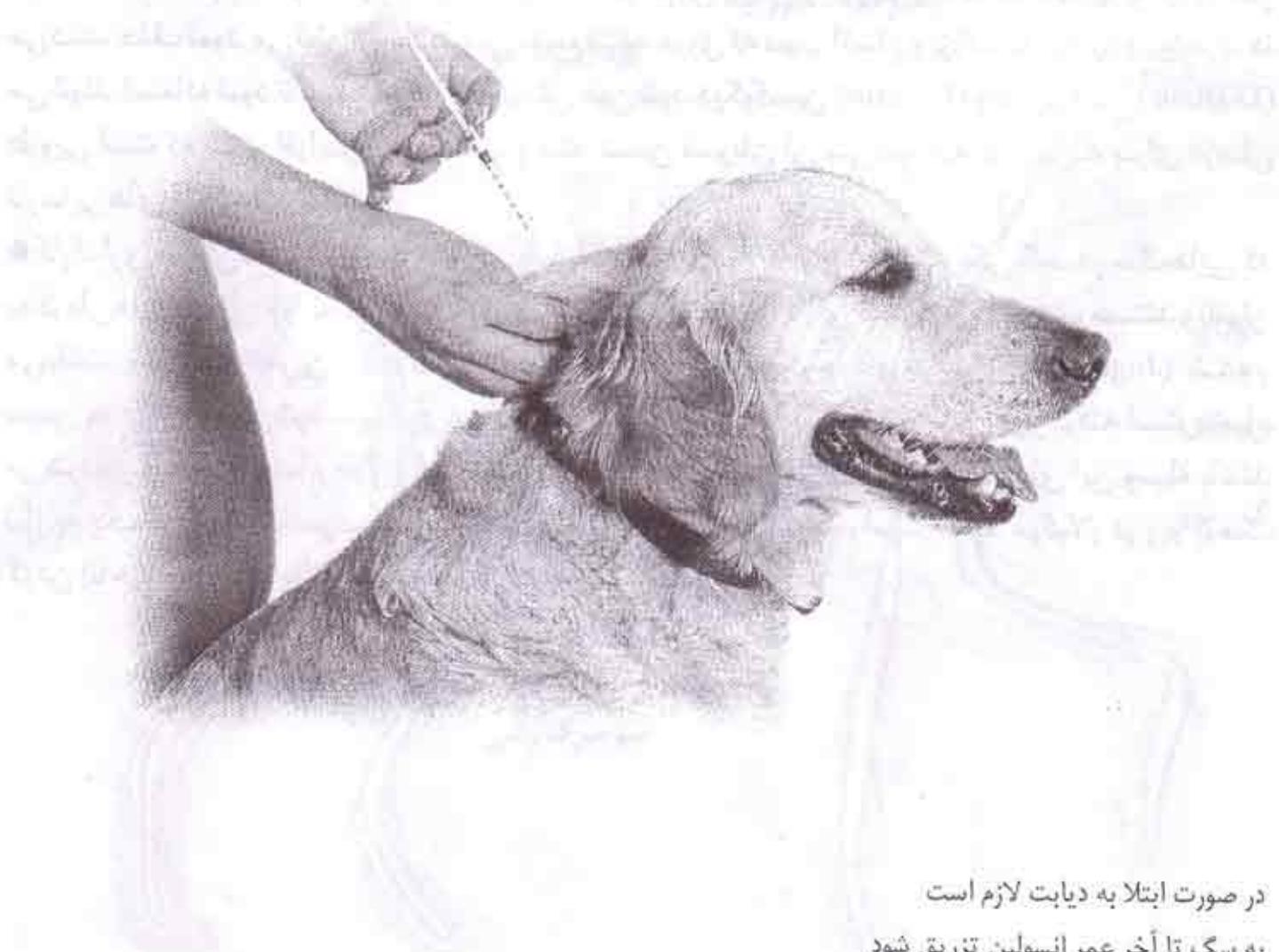
- برای تشخیص و درمان بیماری‌های قلبی لازم است حیوان توسط دامپزشک معاینه کامل شود که این کار با گوش کردن صدای قلب، گرفتن عکس رادیوگراف از ناحیه سینه و قلب و تهیه الکتروکاردیوگراف (ECG) انجام می‌شود و بدین صورت می‌توان اختلالات قلبی را تشخیص داد. توصیه می‌شود برای بررسی وضعیت داخل قلب یک اکوکار迪وگراف هم تهیه شود که روش عملکرد آن مانند اولتراسوند است و می‌توان به کمک آن مشکلات موجود در دریچه‌های قلبی را در صورت وجود بیماری تشخیص داد.
- براساس نوع بیماری درمان دارویی مقتضی انجام می‌شود. توصیه می‌شود سدیم جیره غذایی کاهش یابد و به کمک مواد مدر و محرك ادرار مایع تجمع یافته در عروق و بدن را توسط کلیه‌ها که سدیم و آب را دفع می‌کنند، حذف نمود. می‌توان از مواد دارویی متسع‌کننده عروق که سبب اتساع و بزرگ شدن دیواره سیاهرگ‌ها می‌شوند، استفاده نمود تا سبب تسهیل در گردش خون شود. دیگوکسین (Digoxin) یا دیژیتالیس (Digitalis) دارویی است که سبب افزایش قدرت قلب و کند شدن ضربان آن می‌شود که در نهایت برای درمان نارسایی‌های قلبی مفید است.
- کارگذاری ضربان‌ساز (Pacemaker) نیز با جراحی برای درمان اختلالات الکتریکی قلب در سگ‌هایی که به درمان‌های دارویی جواب نمی‌دهند مؤثر خواهد بود. این سگ‌ها دارای ضربان قلب ضعیف هستند و ناتوان می‌باشند و در زمان تمرین و تحرك زود خسته می‌شوند. پیس میکر وارد ورید جوگولار (Jugular) شده و سپس به قلب وارد می‌شود. سیم آن به یک پالس‌ساز که در زیر پوست ناحیه گردن قرار گرفته است متصل می‌شود. پیس میکر در تمام طول زندگی حیوان در ناحیه باقی می‌ماند و حیواناتی که دارای این وسیله باشند نیاز به یک گردن بند مخصوص به جای قلاude بعد از عمل دارند تا به موقعیت ناحیه جوگولار در زیر پوست گردن (ناحیه قرارگیری پالس‌ساز) آسیب نرسد.

اختلالات غدد درون ریز (ENDOCRINE DISORDERS)

غدد درون ریز شامل ۷ غده اند که سبب تولید هورمون هایی در خون برای ایجاد تحریک در نواحی خاص بدن می شوند. هر غده عملکرد مخصوص و اختصاصی برای خود دارد. در صورت کم (Hypo) یا زیاد شدن (Hyper) تولید هورمون ها در بدن علائم بیماری های خاص مربوط به غدد درون ریز ظاهر خواهد شد. غده تیروئید در ناحیه گردن قرار داشته و سبب تنظیم متابولیسم بدن و رشد می شود ولی غده پانکراس در نزدیکی روده کوچک و متصل به آن قرار دارد که سبب کنترل میزان قند خون شده و از غدد مهم در حفظ سلامتی حیوان به شمار می رود. غده پاراتیروئید در کنار تیروئید قرار دارد و نقش آن کنترل میزان کلسیم خون می باشد ولی غده آدرنال (Adrenal) سبب تولید کورتیزول و آدرنالین می شود که نقش ایجاد حس جنگجویی، فرار و موارد مشابه در موقع استرس زارا برای حیوان به دنبال دارد.

اختلالات متداول غدد درون ریز:

- دیابت ملیتوس (Mellitus) که به عنوان دیابت شیرین هم نامیده می شود متداول ترین اختلال هورمونی در سگ می باشد. در صورت فقدان هورمون انسولین در بدن میزان قند خون بالا رفته و قند از طریق ادرار دفع می شود به طوری که سلول های بدن نمی توانند از قند استفاده کنند. سگ های ماده با وزن زیاد و در سن متوسط اغلب دچار این حالت می شوند. از علائم اولیه دیابت نوشیدن بیش از حد آب، پرخوری و ادرار کردن زیاد است. پس از گذشت چند هفته تا چند ماه بعد از بروز دیابت، کاتاراکت اتفاق می افتد. در صورت مزمن شدن دیابت استفراغ، افسردگی و کاهش اشتها ممکن است دیده شود.

در صورت ابتلاء به دیابت لازم است
به سگ تا آخر عمر انسولین تزریق شود

- غده تیروئید با تولید هورمون، سبب کنترل متابولیسم بدن می‌شود. در اثر عدم تولید هورمون کافی هیپوتیروئیدیسم ایجاد می‌شود. اغلب علت بیماری نامعلوم است ولی گاهی هم سیستم ایمنی بدن سبب تخریب غده تیروئید و عوارض ثانویه می‌شود. علائم هیپوتیروئیدیسم شامل ریزش و کاهش تراکم مو و حتی ریختن موها در هر طرف بدن و ناحیه پهلوها (بدون حس خارش) می‌باشد. از دیگر علائم بیماری افزایش وزن بدن بدون افزایش اشتها، حالت خواب آلودگی و کوما، حالت خشکی و پوسته پوسته شدن پوست و عفونت گوش می‌باشد. این علائم به کندی و در مدت چند ماه تا یک سال افزایش می‌یابند.
- بیماری کوشینگ (Cushing) با تولید بیش از حد کورتیزول از غده آدرنال ایجاد می‌شود و سبب افزایش تشنگی و متعاقب آن ادرار کردن در حیوان می‌شود. در مرحله بعد اتساع شکم اتفاق می‌افتد که از دیگر علائم بیماری کوشینگ است.
- کاهش تولید کورتیزول از غده آدرنال هم سبب بروز بیماری آدیسون (Addison) می‌شود که از علائم آن استفراغ، اسهال و ضعف شدید است.

آنچه شما و دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

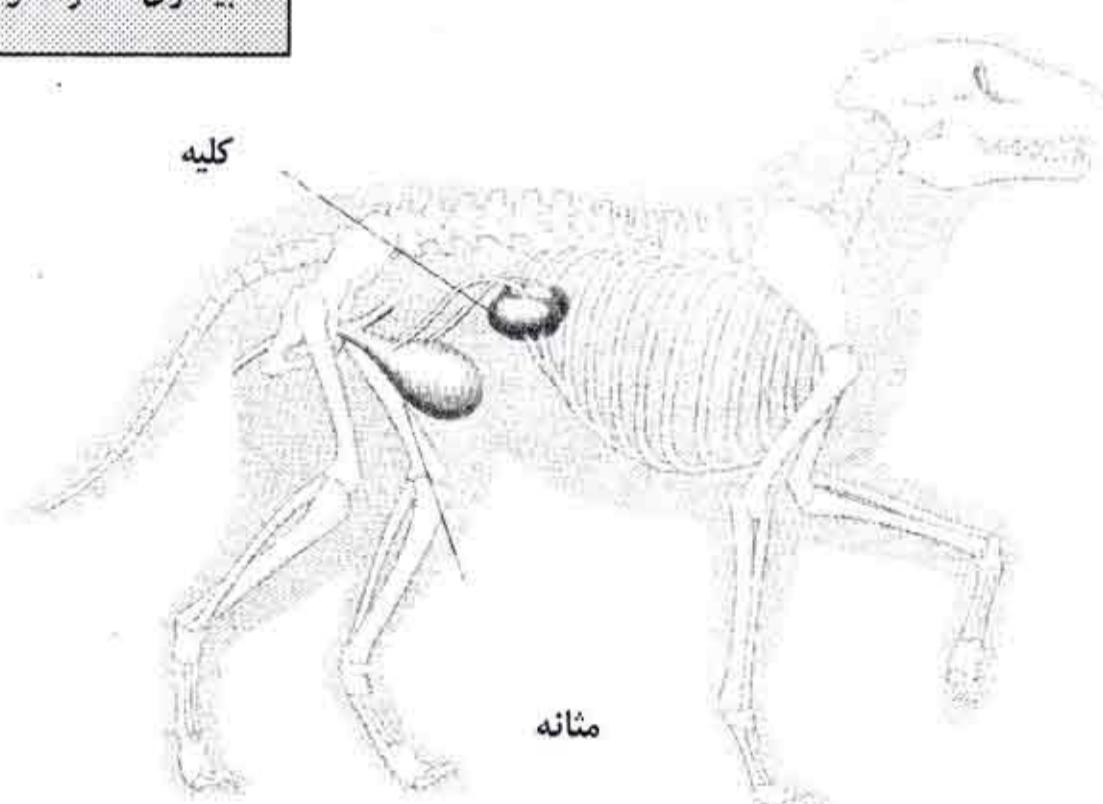
- تشخیص دیابت با آزمایش قند خون و ادرار است که در هر دو سطح قند بالا است. بیماری درمان نداشته و با تزریق انسولین می‌توان بیماری را کنترل کرد. میزان نیاز به انسولین در طول روز متفاوت است و باید روزانه اندازه‌گیری شود. چون تزریق زیاد از حد انسولین سبب به مخاطره افتادن جان بیمار و بروز حالت غش و کوما در حیوان می‌شود لذا باید میزان تزریق انسولین حساب شده و با احتیاط باشد.
- برای ثابت نگه داشتن میزان انسولین تزریقی بهتر است از غذاهای دارای کربوهیدرات و چربی پایین ولی فیبر بالانیم ساعت قبل از تزریق انسولین و به صورت روزانه استفاده شود. نباید به حیوان غذاهای اضافی داده شود و غذاهای با جیره مشخص را باید دوبار در روز و در ساعات مشخص زمانی داد. از طرف دیگر باید میزان فعالیت حیوان ثابت و مشخص باشد تا از مصرف بیش از حد قند بدن جلوگیری شود. چون سیکل‌های جنسی سبب تغییر در نیازهای انسولین حیوانات مبتلا به دیابت می‌شوند لذا باید سگ‌ها (نر یا ماده) را عقیم نمود. چون دیابت یک نوع بیماری وراثتی است عقیم کردن سبب جلوگیری از انتقال بیماری به نسل‌های بعد خواهد شد. در صورت مراقبت مناسب و پاییندی به روش‌های درمانی و نظارت دامپزشک در تنظیم و کنترل میزان قند خون و دیابت می‌توان عمر حیوان را طولانی تر کرد.
- با آزمایش خون و مشاهده کاهش سطح هورمون تیروئید در خون می‌توان هیپوتیروئیدیسم را تشخیص داد. هرچند این بیماری قابل درمان نیست ولی با جایگزین کردن هورمون به صورت خوراکی می‌توان سگ را درمان کرد که این حالت یک روش مطمئن مؤثر و تقریباً ارزان است. بعد از اتخاذ روش درمانی مناسب رشد مجدد موها، کاهش وزن بدن و درمان عوارض گوش مشاهده خواهد شد.

(KIDNEY PROBLEMS) بیماری‌های کلیوی

کلیه‌ها نقش مهم و بسیار حیاتی برای بدن دارند. از وظایف مهم کلیه حذف مواد سمی از طریق ادرار، تنظیم کلسیم و ویتامین D بدن، تنظیم میزان مایعات بدن و ترشح هورمون مسئول تولید گلبول‌های قرمز می‌باشد. ایجاد اختلال در هر مرحله از عملکرد کلیه سبب بیماری کلیوی و در نهایت مرگ سگ خواهد شد. گاهی هم با افزایش سن، کلیه دچار اشکال و تخریب می‌شود و علت مشخص و آشکاری ندارد. عفونت‌های باکتریایی و ویروسی، فاکتورهای تغذیه‌ای، نقص در سیستم ایمنی، سموم و نقص‌های ارثی و نژادی هم سبب عوارض و بیماری‌های کلیوی می‌شوند.

بیماری حاد کلیوی به طور ناگهانی اتفاق می‌افتد و در سگ‌ها نادر است ولی نیاز به درمان فوری دارد تا به حالت اول برگردد و درمان شود. بیماری مزمن کلیوی (که به نام CRD = Chronic Renal Disease هم نامیده می‌شود) یک بیماری متداول در سگ‌ها می‌باشد و سبب تخریب کند کلیه‌ها در مدت چند سال می‌شود این بیماری برگشت‌ناپذیر بوده و غیرقابل درمان است.

علائم بیماری
● در نقص مزمن کلیوی افزایش تشنگی و دفع زیاد از حد ادرار دیده می‌شود و کلیه‌های آسیب دیده نمی‌توانند اوره را تغذیه کنند، برخی از بیماری‌ها مانند دیابت ملیتوس، بیماری کوشینگ و دیگر مشکلات دستگاه ادراری هم دارای علائم مشابه افزایش تشنگی و دفع زیاد ادرار هستند که باید با آزمایش تأییک شوند.
● از دیگر علائم کاهش وزن افسردگی، کاهش ائتها و گاهی استفراغ به علت تجمع آمونیاک در خون می‌باشد.
● در بیماری‌های مزمن کلیوی عموماً تا ۱۸۰٪ عملکرد کلیوی از دست نرود، علائم بیماری ظاهر نخواهد شد.

آنچه شما و دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

- در درمان بیماری‌های کلیوی مایع درمانی نقش مهم و اساسی دارد. کلیه‌ها با تغییر ادرار سطح مایعات بدن را ثابت نگه می‌دارند. در زمان بروز مشکلات کلیوی مایعات بیشتری از طریق کلیه‌ها دفع می‌شود به طوری که از دست رفتن این مایعات از بدن سبب ایجاد بیماری خواهد شد. در رابطه با بیماری‌های کلیه، تغذیه مطلوب و مناسب هم مهم است. با کاهش میزان مواد زائدی که باید از طریق کلیه‌ها حذف شود به کلیه فشار کمتری وارد می‌شود. مواد غذایی دارای پروتئین و فسفر و نمک بالا، سبب دفع مقدار زیادی آب از بدن می‌شوند و توصیه می‌شود برای جلوگیری از بروز مشکلات کلیوی تغذیه با مواد غذایی حاوی پروتئین نمک و فسفر کم انجام شود. اکثر سگ‌های مبتلا به بیماری‌های کلیوی فاقد گلبول قرمز کافی بوده و دچار کم خونی خواهند شد.
- امروزه یکی از درمان‌های رایج در بیماری‌های کلیوی کاربرد ویتامین D می‌باشد. با تجویز بیشتر ویتامین D در جیره غذایی از تخریب بیشتر کلیه‌ها جلوگیری می‌شود. برای درمان نقص‌های مزمن کلیوی هم کاربرد ویتامین D مفید و مؤثر است. در موارد بدون درمان و در مرحله نهایی، پیوند کلیه به عنوان آخرین راه حل توصیه می‌شود.

● در بیماران کلیوی برای مراقبت طولانی مدت بررسی منظم و مرتب لازم است. بهتر است آزمایشات خون و ادرار هر ۳-۶ ماه یک بار انجام شود. برای بررسی وضعیت کم‌آبی بدن می‌توان با کشیدن پوست روی ناحیه گردن توسط انگشتان و سرعت برگشت پوست به حالت اول میزان کم‌آبی را مشخص نمود. برای این کار بهتر است پوست را حدود ۵ ثانیه بالا نگه داشت و سپس آن را رها کرد. اگر برگشت به حالت اولیه پوست بیش از ۵ ثانیه طول بکشد سگ دچار کم‌آبی می‌باشد و نیاز به مایع درمانی دارد. در موارد شدید کم‌آبی با راهنمایی دامپزشک و توسط صاحب سگ از سرم‌های زیرجلدی در منزل استفاده می‌شود. در صورت درمان به موقع و مناسب بیماری‌های کلیوی، سگ‌های مبتلا سال‌ها زنده خواهند ماند.

درمان از طریق گیاهان دارویی:

یونجه را خرد کرد و پس از مخلوط کردن با غذا به حیوان داد. مخلوط کردن جعفری تازه له شده با غذا هم برای درمان بیماری‌های کلیوی مفید است.

می‌توان با توجه به وزن و جثه حیوان از قرص‌های یونجه (Alfalfa) یک تا ۴ بار در روز استفاده کرد که ممکن است سبب تقویت کلیه‌ها شوند. بهتر است

بی اختیاری ادرار (URINARY INCONTINENCE)

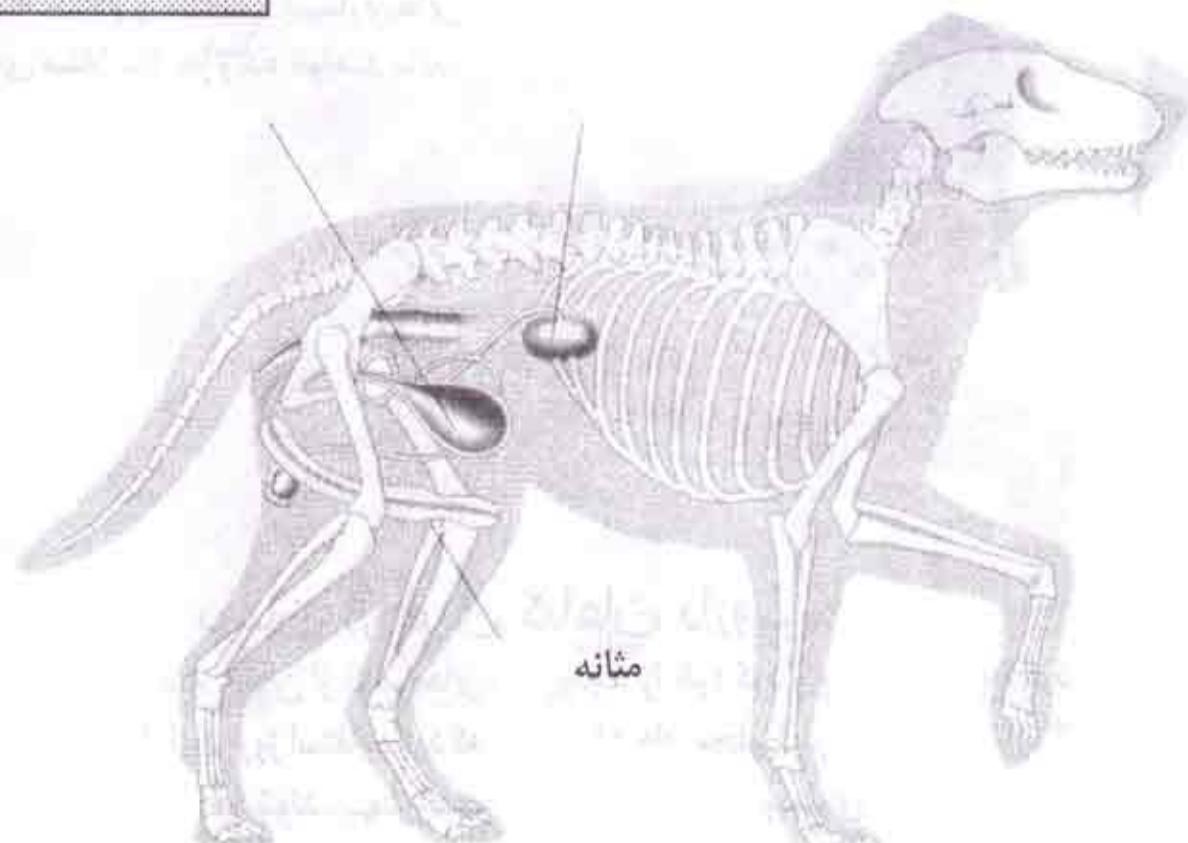
اگر سگ هایی که داخل منزل نگهداری می شوند به طور اتفاقی داخل منزل ادرار کنند و نتوانند خود را کنترل کنند دچار مشکل ادراری هستند. بهتر است مشکل را سریع تشخیص داد و بی اختیاری و عدم کنترل ادرار را درمان نمود. تماس مکرر ادرار با سطح بدن و پوست هم سبب مشکلات ثانویه، مانند زخم های پوستی مخصوصاً در سگ های کم تحرک یا آن هایی که کمتر راه می روند، می شود.

علل بیماری:

علائم بیماری

- تکرار ادرار و ادرار مکرر (اغلب در جاهایی که حیوان قبلاً عادت به ادرار کردن نداشته است).
- ادرار کردن در حالت استراحت یا خواب.
- چکیدن ادرار به صورت متناوب یا مداوم.
- تغییر در رنگ ادرار.
- در زمان وجود سنگ های ادراری علائم شامل تنفس مردن و زور زدن و بی اختیاری ادرار، ضعف، کاهش اشتها، استفراغ و درد می باشند.

- یکی از متداول ترین علل بروز بی اختیاری ادرار به علت عدم وجود استروزن کافی در بدن، مخصوصاً در سگ های ماده عقیم شده پیر می باشد.
- در زمان تولید ادرار زیاد توسط کلیه ها و عدم دسترسی حیوان به محیط مناسب بیرون از منزل برای ادرار کردن سبب بی اختیاری ادراری می شود. مثلاً این حالت در بیماری کوشینگ، دیابت، ملیتوس و نقص مزمن کلیوی مشاهده می شود.
- بروز عفونت ادراری و حساس شدن دیواره مثانه سبب تحریک رفلکس دفع ادرار و انقباض مثانه می شود. سنگ های مثانه، تومورهای موجود در مثانه و پولیپ مثانه هم سبب بی اختیاری ادراری می شوند.
- برخی از داروها مانند مواد مدر و محرک ادرار در بیماری های قلبی برای کاهش مایعات تجمع یافته در بدن از طریق ادرار به کار می روند، این دسته از داروها نیز گاهی سبب بی اختیاری ادرار می شوند.

توجه:

وجود سنگ در مجرای ادرار (Urolithiasis) حالتی است که به واسطه حضور و تأثیر سنگ‌های ادراری ایجاد می‌شود. در صورت وجود سنگ، عارضه به نام *Urolith* نامیده می‌شود ولی اگر در ناحیه مجرای کریستال وجود داشته باشد به نام *Calculi* نامیده می‌شود. وجود سنگ در مجرای ادرار سبب انسداد مجرای ادرار می‌شود و این دفع ادرار خواهد شد و در نهایت مواد سمی و زاید بدن دفع نمی‌شوند که در صورت عدم درمان مرگ را به دنبال دارد. دکتر دامپزشک ضمن رفع انسداد ناشی از سنگ‌های مجرای ادرار بساید مثانه را از ادرار تخلیه نماید. برای جلوگیری از عواد بیماری و سنگ‌سازی مسجدد در مجرای ادرار لازم است از جبره غذایی مخصوص که توسط دامپزشک پیشنهاد می‌شود، استفاده گردد. در صورت عدم رعایت رسم غذایی مناسب در ۵۰٪ موارد بیماری عود خواهد کرد.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

- برای تشخیص علت بیماری لازم است معاینه فیزیکی، آزمایش خون و ادرار و رادیوگرافی از ناحیه شکم توسط دامپزشک انجام شود.
- در صورتی که بی اختیاری ادراری به علت عدم وجود استروژن کافی در بدن باشد می‌توان از داروهای جایگزین کننده استروژن به صورت قرص در طول روز استفاده کرد. در این حالت مشکل معمولاً در کمتر از یک هفته حل خواهد شد.
- در برخی از موارد برای خارج کردن سنگ‌های موجود در مثانه باید عمل جراحی انجام شود، علاوه بر آن باید یک رژیم غذایی مناسب هم برای جلوگیری از تولید مجدد سنگ‌های ادراری در نظر گرفته شود، که این کار با کاهش مواد معدنی مختلفی که از عناصر تشکیل دهنده سنگ ادراری هستند و در غذاها وجود دارند، انجام می‌شود.

بیماری‌ها و مشکلات مربوط به تولید مثل (REPRODUCTIVE PROBLEMS)

اکثر سگ‌های نر و ماده بعد از سن ۶-۹ ماهگی به سن بلوغ رسیده و توانایی تولیدمثل را پیدا می‌کنند. سگ‌های ماده هر ۶ ماه یکبار یعنی دوبار در طول سال که بیشتر در فصل بهار و پاییز است دچار پریود یا فحلی می‌شوند و توانایی جفتگیری و متعاقب آن بارداری را خواهند داشت. دوره جفتگیری که مناسب برای بارداری می‌باشد چند روز قبل از رسیدن به حد اکثر خونریزی بوده که این دوره حدود چند روز ادامه می‌یابد. تغییرات قابل تشخیص در سگ‌های ماده در این حالت باز و مشخص است و شامل تغییر در خلق و خوی حیوان و بی‌اشتهاایی است. در مورد سگ‌های ماده که با عمل جراحی رحم و تخمدان آن‌ها برداشته شده است بدون میل جنسی و جفتگیری هستند و تغییرات در خلق و خوی حیوان و خونریزی از ناحیه تناسلی مشاهده نمی‌شود.

پیومتر (PYOMETRA)

پیومتر یک بیماری عفونی رحم است که سبب به مخاطره افتادن جان حیوان می‌شود و در سگ‌های عقیم در سنین میان‌سالی مشاهده می‌شود. هورمون پروژسترون سبب ضخیم شدن دیواره رحم و بسته بودن ناحیه گردن رحم می‌شود. در این حالت محیط رحم برای رشد میکروب‌ها فعال و مناسب خواهد شد. پس از گذشت مدتی میکروب‌ها تکثیر کرده و در نهایت رحم پراز چرک و عفونی می‌شود.

در صورت باز یا بسته بودن گردن رحم دو نوع پیومتر باز یا بسته ایجاد می‌شود. پیومتر نوع باز در زمان سیکل جنسی یا بالا فاصله پس از آن و در زمانی که هنوز گردن رحم باز است اتفاق می‌افتد. در این حالت چرک و مایع خون‌آلود یا به صورت شفاف از ناحیه تناسلی خارج می‌شود. این ترشحات بسیار بدبو و کثیف هستند و سگ کمی تب دارد و علاوه بر آن علائم تشنگی و میل به نوشیدن زیاد آب و استفراغ در حیوان مشاهده می‌شود. پیومتر نوع بسته ۱-۳ ماه پس از گذشت دوره فحلی یا میل جنسی اتفاق می‌افتد که در این حالت گردن رحم بسته است. چون چرک به واسطه بسته بودن گردن رحم نمی‌تواند خارج شود در داخل رحم تجمع یافته و در برخی موارد باکتری‌ها وارد خون می‌شوند که منجر به عفونت خونی یا سپتی سمی خواهد شد که بسیار خطرناک و کشنده است. علائم پیومتر نوع بسته شامل تب بالا، ضعف، بی‌اشتهاایی و استفراغ است.

علقه ناگهانی و بیش از حد به
اسباب بازی گاهی می‌تواند
علامت آبستنی کاذب در سگ باشد.

توجه:

در مورد سگ‌های نر لازم است برسی شود که هر دو بیضه پایین آمده و داخل کیسه بیضه قرار گرفته باشند. در صورت عدم پایین آمدن بیضه‌ها و باقی ماندن آن‌ها داخل حفره شکم شانس توموری شدن آن‌ها افزایش می‌یابد. معمولاً بیضه‌های پایین نیامده باید تا سن ۶ ماهگی پایین آمده و به صورت طبیعی داخل کیسه بیضه قرار گیرند. نژادهای کوچک مانند یورک شایر (Yorkshire Terrier) بیشتر مستعد باقی ماندن بیضه‌ها در داخل حفره شکم هستند و ممکن است حتی پس از سن ۶ ماهگی نیز بیضه‌ها پایین نیاید.

آنچه دامپیشک می‌تواند انجام دهد:

- درمان مناسب در این حالت خارج کردن رحم و تخمدان با عمل جراحی و توسط دامپیشک جراح می‌باشد تا سبب جلوگیری از انتشار عفونت و مرگ حیوان شود. سگ‌های مبتلا به پیومتر اغلب دچار شوک، کم‌آبی بدن و نارسايی‌های کلیوی می‌شوند. پیش‌گویی در مورد وخامت بیماری و احتمال بروز مرگ توسط دامپیشک تعیین می‌شود ولی در این بیماری خطر مرگ بالاست. سگ‌هایی که مبتلا به پیومتر شده و درمان شده‌اند شانس عود بیماری در آن‌ها زیاد است و لذا توصیه می‌شود عمل برداشت تخمدان و رحم در مورد آن‌ها انجام شود.
- در مورد سگ‌های خیلی گران قیمت و مبتلا به پیومتر نوع باز با هورمون پروستوگلاندین اف ۲ آلفا (Prostaglandin F₂ Alpha) درمان می‌شوند. کاربرد این هورمون سبب انقباض رحم و خروج چرک خواهد شد.
- صاحب حیوان باید در مورد عقیم‌سازی سگ خود زود تصمیم بگیرد. مزیت عقیم‌سازی، جلوگیری از افزایش تعداد و جمعیت حیوانات و کاهش تعداد سگ‌هایی است که محلی برای زندگی ندارند. گاهی لازم است تا با اعمال روش‌های بدون درد و با کمک داروهای بیهودی اقدام به معذوم کردن سگ‌های اضافی نمود. این عمل اصطلاحاً مرگ بدون درد نامیده می‌شود. برای عقیم‌سازی سگ‌های ماده لازم است تخمدان‌ها، لوله‌های فالوپ (Fallopian) و رحم به صورت کامل برداشت شوند. با عقیم کردن در سن ۶ ماهگی و قبل از شروع اولین سیکل فحلی و پریود، ریسک تومورهای پستانی کاهش یافته و از وقوع سرطان‌های رحمی و پیومتر جلوگیری می‌شود.
- در اخته کردن سگ‌های نر با عمل جراحی بیضه‌ها از داخل کیسه بیضه برداشت می‌شوند و از ابتلا به تومورهای بیضه جلوگیری می‌شود. از طرف دیگر با عقیم کردن سگ‌های نر، بوی ادرار کاهش یافته و عادات علامت‌گذاری با ادرار کردن در نواحی مختلف کاهش می‌یابد. علاوه بر آن میل خروج از منزل و یا حالات تهاجمی در آن‌ها کاهش می‌یابد ولی از نظر شخصیتی، رفتار حیوان تغییر نخواهد کرد.

صرع (EPILEPSY)

یکی از علائم اصلی صرع، تشنجه می‌باشد. این حالت به واسطه فعالیت الکتریکی غیرطبیعی است که منشاء آن از مغز می‌باشد. اکثر تشنجات بین ۱-۳ دقیقه طول می‌کشد ولی این زمان به طور متوسط حدود ۹۰ ثانیه است. از علائم تشنجه خفیف تراوش بزاق، خیره نگاه کردن به اطراف و انقباض موضعی عضلات می‌باشد. در زمان تشنجهای شدید، سگ کنترل خود را از دست می‌دهد ولی بعد از آن برخی از سگ‌ها عملکرد طبیعی خود را باز می‌یابند، اما برخی هم دچار حالت گیجی می‌شوند. بعد از تشنجه به واسطه مصرف مقدار زیادی انرژی اکثر سگ‌ها گرسنه می‌شوند و تمایل به خوردن غذا بعد از صرع در آن‌ها افزایش می‌یابد.

به علت بیماری‌های مختلف مانند دیابت، نارسایی کلیوی و تومورهای مغزی هم صرع در سگ‌ها اتفاق می‌افتد که این حالت بیشتر در سن بیش از ۶ سالگی اتفاق می‌افتد. اکثراً وقوع صرع در سگ‌ها بدون علت مشخص اتفاق می‌افتد. به صورت کلاسیک وقوع صرع بیشتر در سن ۱-۵ سالگی است و بیشتر در نژادهایی مثل گولدن رتریور (Golden Retriever)، کوکر اسپانیل (Cocker Spaniel)، هاسکی (Huskie)، مالاموت (Malamute) و مینیاتور پودل (Miniature Poodle) اتفاق می‌افتد.

آنچه شما و دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

علائم بیماری:
<ul style="list-style-type: none"> ● تراوش زیاد بزاق ● دست و پا زدن روی یک طرف بدن ● اتساع و بازشدن مردمک چشم ● بروز حالت عدم تعادل و گیج شدن ● عدم کنترل ادرار و مدفع

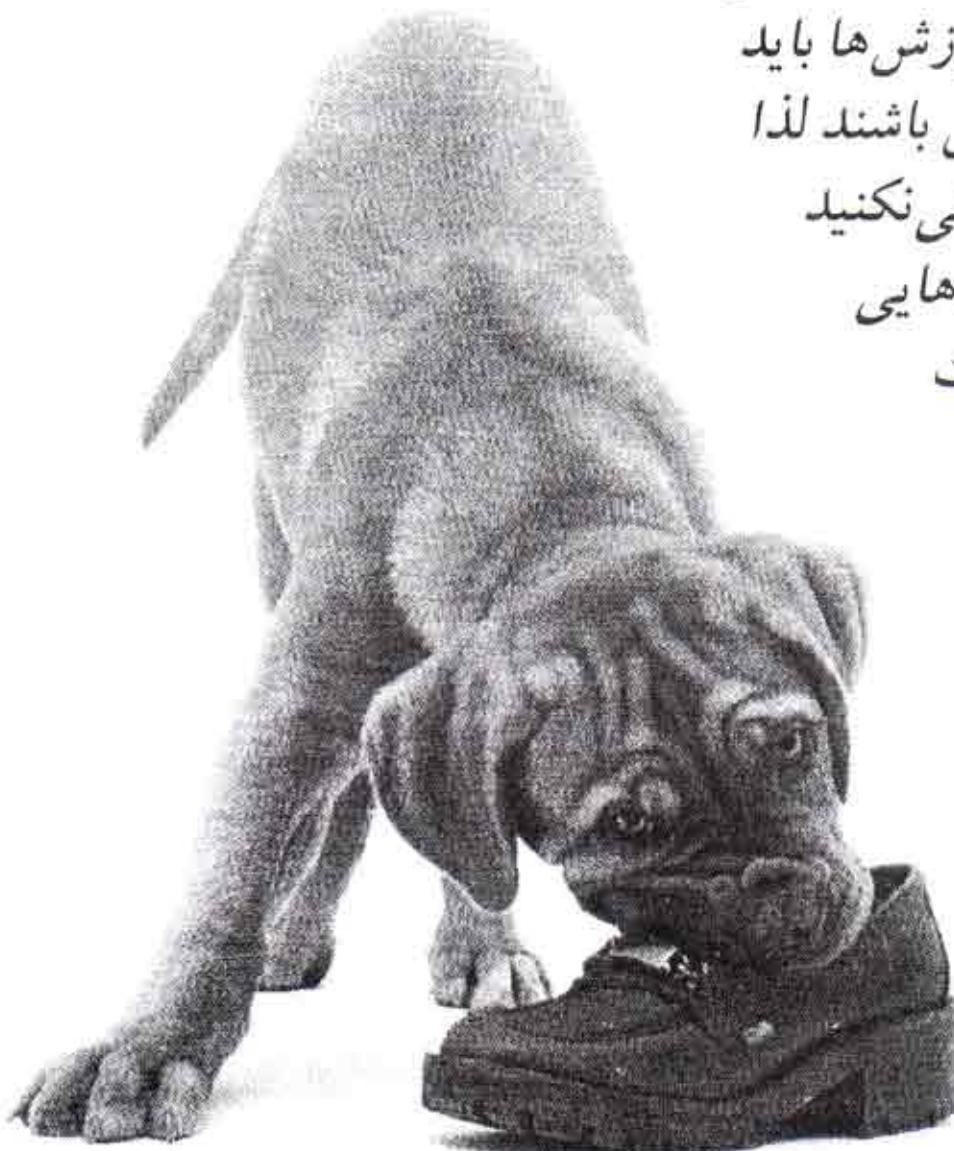
● همه سگ‌هایی که دچار تشنجه می‌شوند باید ابتدا توسط دامپزشک به طور کامل معاينه شوند و آزمایشات فیزیکی و تست خون و ادرار و رادیوگرافی در مورد آن‌ها صورت گیرد. در صورت مشاهده بیماری‌های کلیوی یا دیابت می‌توان با درمان آن‌ها از بروز تشنجه جلوگیری نمود. در مورد صرع‌های بدون علت که نمی‌توان علت اصلی را تشخیص داد امکان درمان بیماری کمتر است و باید به فکر کنترل بیماری باشیم.

● در صورت وقوع صرع بیش از یک بار در ماه باید از داروهای متنوع ضد تشنجه به صورت روزانه استفاده کرد. با انجام درمان‌های اختصاصی اکثر سگ‌های مبتلا به صرع به زندگی طبیعی خود ادامه خواهند داد ولی به طور متوسط طول عمر کوتاه‌تری خواهند داشت.

فصل پنجم

مشکلات رفتاری (BEHAVIOURAL PROBLEMS)

برخی از بازی‌های مناسب و تربیت خاص سبب افزایش رفتارهای درست اجتماعی می‌شود و توله‌ای که رفتارهای مناسب را فراگرفته باشد مانند یک حیوان بالغ و بزرگ عمل می‌کند. به محض خرید یک توله و ورود آن به منزل می‌توانید تربیت را آغاز کنید ولی بهترین زمان برای این کار از سن ۲ ماهگی است. در این سن توله‌ها بهتر با انسان آشنا می‌شوند. از سن ۳-۵/۲ ماهگی توله‌ها بیشتر مستعد یادگیری و آموزش از انسان‌ها یا دیگر سگ‌های در منزل هستند لذا لازم است در این سن سابقه خوب و مشتبی از انسان در ذهن داشته باشند. توصیه می‌شود زمان آموزش به توله‌ها از سن ۴-۵/۲ ماهگی باشد. آموزش‌ها باید سرگرم‌کننده و شادی‌بخش باشند لذا هیچ‌گاه حیوان را تنبیه‌فیزیکی نکنید و بر عکس در برابر انجام کارهایی که در نظر شما مطلوب است او را تشویق نمایید. باید توجه داشت که هوش حیوان در سطح و حد خاصی است و مانند یک کودک کم‌کم آموزش‌ها را فرا می‌گیرد و نمی‌توان از او در سطح بالایی توقع داشت.

تعلیم و تربیت (TRAINING)

برای فرمانبرداری و اطاعت از شما باید حیوان به طور مناسب تربیت و آموزش داده شود. تعلیمات اولیه به سگ شامل نشستن، ایستادن، آمدن، رفتن، برگشتن و حرکت به طرفین است. لازم است ابتدا سگ بیاموزد که حرف شما را گوش کند تا بتواند بعداً آموزش‌های دیگر را فرا گیرد. بهترین زمانی که حیوان توانایی درک دستورات شما را دارد و می‌توان از آموزش نتیجه گرفت از سن ۲-۵ ماهگی شروع می‌شود.

آموزش دادن به سگ:

آموزش به حیوان باید همراه با مهربانی و محبت باشد. سعی کنید چیزی را که حیوان شما بیشتر دوست دارد، بیابید و در زمانی که کار مناسب انجام می‌دهد یا آموزش‌های خود را درست فرامی‌گیرد به عنوان جایزه در اختیار او قرار دهید. سعی کنید از فعالیت‌ها و بازی‌ها و انرژی حیوان در جهت آموزش و فراغیری مواردی که مدنظر دارید استفاده نمایید. براساس حس غریزی، خصوصیات نژادی، جثه، محیط زندگی و هدف از نگهداری هر نوع سگ از بازی‌ها و آموزش‌های خاصی لذت می‌برد و توانایی فراغیری آن‌ها را دارد مثلاً نژاد اسپرینگر (Springers) دویدن به دنبال توب را دوست دارد. بازی‌های فکری و همراه با خلاقیت یک راه تخلیه انرژی بالا و کنترل جست و خیز حیوان در سن تولگی است. این نوع بازی‌ها سبب افزایش توانمندی‌های حیوان در انجام امور محوله در سن بزرگسالی شده و علاوه بر آن سبب افزایش علاقه، ارتباط متقابل بین سگ و انسان می‌شوند. از انجام بازی‌های خشن مانند کشتی، طناب‌کشی و دنبال کردن حیوان خودداری نمایید، چون این نوع بازی‌ها سبب می‌شود که حیوان با شما رقابت کند و در مقابل شما ایستادگی کند. به عبارت دیگر نباید طوری با حیوان برخورد کرد که خود را در سطح شما به حساب آورد، بلکه باید همیشه فرمانبردار شما باشد و شما را به عنوان یک قدرت برتر بشناسد.

آنچه شما و دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

- حتی با هوش ترین و تربیت‌شده‌ترین سگ‌ها هم می‌تواند فقط ۸۰٪ موارد دستورات شما را انجام دهنند. لذا زمانی که توله‌ها به دستورات شما گوش نمی‌دهند، صبور باشید و از تمرین کردن و آموزش حیوان دست نکشید. برای جلوگیری از آسیب‌های مختلف که ممکن است حیوان در محیط زندگی به خود وارد کند با خشونت برخورد کنید و با تنبیه لفظی او را از عوامل خطرآفرین در منزل (مانند سیم برق) دور کنید، که در این موارد برای دور کردن توله‌ها از سیم برق و جلوگیری از جوییدن سیم برق با اسپری کردن آب روی حیوان و خیس کردن او را از عامل خطر دور می‌کنند تا از آسیب به حیوان جلوگیری شود. می‌توان در این حالت با لحن بلند (مشابه داد زدن بر سر حیوان) او را از کارهای خطرناک منع کرد.

● در هر زمان که با یک مشکل رفتاری خاص در حیوان مواجه می‌شوید و سعی شما برای تغییر رفتار یا آموزش نتیجه‌بخش نیست از افراد دیگر کمک بگیرید. در این گونه موارد پس از مشورت با دامپزشک شما بهتر می‌توانید حیوان را تربیت کنید. حتی گاهی لازم است به صورت تخصصی توسط متخصص رفتارشناسی حیوانات، سگ بررسی شود.

معرفی و آشنا کردن سگ با نوزادان:

● چون با آمدن یک نوزاد در خانواده ممکن است میزان توجهات به حیوان کمتر شود لذا باید به حیوان آموزش‌های لازم را داد، تا نوزاد را به عنوان یک رقیب برای خود به حساب نیاورد و به او اسیب نرساند. برای این کار می‌توانید ضمن توجه معمول و قبلی به حیوان، تغییراتی در محیط زندگی او ایجاد نمایید.

● اگر تا کنون حیوان اجازه تردد در تمام نقاط منزل را داشته است باید از این پس محل استقرار نوزاد محل ممنوعه برای آمدن حیوان باشد تا نوزاد از گزند حیوان درامان بماند. بهتر است تفاوت بین اسباب بازی‌های حیوان و اسباب بازی‌های کودک را آموزش دهید. برای این کار نباید اجازه داد اسباب بازی کودک با حیوان مخلوط شود و باید از یکدیگر تفکیک شوند. باید به حیوان آموزش داد که فقط با اسباب بازی و وسائل خود بازی کند و به طرف وسائل کودک نرود.

● صدای گریه کودک ممکن است سبب آشفتگی و اضطراب سگ‌های بزرگ و بالغ شود، لذا بهتر است قبل از استقرار کودک در منزل حیوانات را با این صداها آشنا کنید تا از حساسیت حیوان کاسته شود. می‌توان یک نوار از صدای گریه نوزاد تهیه کرد و آن را داخل تخت کودک گذاشت و رفتار و عکس العمل حیوان را با شنیدن صدا ارزیابی کرد. برخی از متخصصین عقیده دارند شما قبل از ورود یک نوزاد به منزل با یک عروسک تمام کارهایی را که برای نوزاد انجام می‌شود در حضور سگ انجام دهید تا حیوان به این گونه رفتارها عادت کند.

● سرانجام در زمانی که قرار است نوزاد وارد منزل شود باید پدر همراه با نوزاد در اتومبیل بمانند و مادر داخل منزل رفته و سگ را نوازش کند و پس از این که از هیجانات حیوان کاسته شد و در کنار مادر آرام گرفت، پدر نوزاد را به داخل منزل ببرد. سپس مادر سگ را به آرامی و با احتیاط به کنار پدر و نوزاد ببرد. اگر حیوان در برخورد با کودک حس رقابت و حسادت نشان داد یا عصبی و نگران شد و رفتارهای ناخوشایند از خود بروز داد این کار را تکرار کنید و مرتب حیوان را نوازش کنید. در برخی موارد پس از چند بار، حیوان، کودک را قبول کرده و با بو کشیدن و آشنا شدن با او مشکل بعدی وجود نخواهد داشت. در برخی موارد هم سگ‌ها با بی‌علاقگی و بی‌توجهی از محل دور می‌شوند یا از آن به بعد گوشه گیر شده و رفتار آن‌ها نسبت به گذشته متفاوت می‌شود که این علامت اضطراب روانی و دلهره ناشی از کم توجهی است. باید این موارد را با دقت کنترل کرده و با دامپزشک مشورت نمایید. آشنا کردن نوزاد با حیوان باید به تدریج و کم‌کم باشد. باید در این موارد سر و صدا و هیاهو کرد و یا با اجبار حیوان را به نوزاد نزدیک کرد. بهتر است با رعایت جانب احتیاط سعی شود که کمتر سگ با نوزاد به صورت تنها باشند تا زمانی که کودک قدرت دفاع از خود را پیدا کند.

رفتارهای مخرب (DESTRUCTIVE BEHAVIOUR)

در اغلب موارد سابقه رفتارهای مخرب به دوران تولگی باز می‌گردد و می‌تواند در سرتاسر طول عمر به صورت یک عادت بد برای حیوان باقی بماند. در اکثر موارد این‌گونه رفتارهای مخرب می‌تواند سبب مشکلات زیادی در محیط منزل و برای اعضای خانواده باشد. برای جلوگیری از بروز این‌گونه رفتارهای مخرب باید حیوان را در بد و ورود به منزل و از همان زمان تولگی به صورت مناسب تربیت کرد و مانع از بروز رفتارهای نامناسب و مخرب شد.

جویدن (CHEWING)

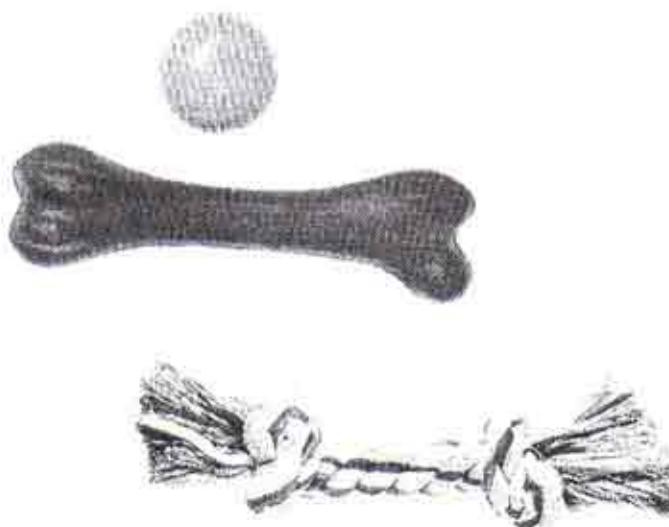
- در زمان تولگی و رشد دندان‌ها که دندان از سطح لثه خارج می‌شوند، مانند اطفال و نوزادان انسان، لثه توله‌ها دچار خارش می‌شود به همین دلیل میل شدیدی در جویدن وسایل منزل برای تسکین خارش لثه دارند. جویدن سبب ایجاد یک حالت لذت برای سگ می‌شود و ممکن است این عادت از تولگی در سگ‌ها باقی بماند و در سن بزرگسالی برای آن‌ها به صورت یک سرگرمی درآید. برای تسکین دلهره و اضطراب هم حیوان اقدام به جویدن وسایل می‌کند. این حالت در زمان جدا شدن حیوان از محیط قبلی یا دوری از وسایل شخصی و محیط زندگی اختصاصی او اتفاق می‌افتد. در مورد اضطراب و دلهره ممکن است این حالت همراه با گاز گرفتن دم، گوش سایر توله‌ها، جویدن میله‌های قفس یا حتی خوردن مدفوع باشد که در کل به نام بوردو (Boredom) نامیده می‌شود. در مورد سگ‌های مسن و حتی پیر جویدن وسایل گاهی به علت درد و التهاب در ناحیه لثه‌ها است.
- برای جلوگیری از جویدن وسایل باید در سن تولگی برای حیوان اسباب‌بازی مناسب تهیه کرد که انواع فرآورده‌های تجاری در این مورد وجود دارند که شامل استخوان‌های خوراکی بی‌خطر، طناب‌های ابریشمی گرده‌دار با حجم‌های متفاوت و دیگر وسایلی هستند که حیوان با جویدن آن‌ها حس خارش لثه خود را تسکین می‌دهد. می‌توان از عروسک‌های پلاستیکی و دیگر اسباب‌بازی‌های مشابه هم برای این کار استفاده کرد یا از بلال ذرت، باقلاء سبز و غلات مشابه برای این کار استفاده کرد.
- از دادن پس‌مانده غذا و یا استخوان‌های واقعی به حیوان خودداری نمایید چون گاهی توله‌ها استخوان را به قطعات ریزتر خرد کرده و سبب آسیب به معده یا روده خود می‌شوند.
- سعی کنید هرگز کفش‌های کهنه خود را برای جویدن در اختیار توله‌ها قرار ندهید چون آن‌ها اکثرًا تفاوت بین کفش کهنه و نورانی دانند و در سن بعد از بلوغ هم این عادت جویدن کفش برای آن‌ها به صورت عادت بد باقی می‌ماند.
- گاهی سگ‌های مسن هم به صورت افراطی و غیرقابل کنترل وسایل را می‌جوند که ممکن است به علت مشکلات رفتاری باشد و بهتر است در این مورد با دکتر دامپزشک مشورت نمایید. ابتدا دامپزشک یک معاينه کامل از دندان‌ها و لثه به عمل می‌آورد. در اکثر موارد سگ‌های با سن بیش از ۸ سال مبتلا به بیماری‌های دهان و دندان هستند و به علت درد و التهاب لثه وسایل را می‌جوند. یکی از راه‌های درمانی برای حل این مشکل می‌تواند جرم‌گیری باشد.

ایجاد تغییرات در منزل و سازکاری محیط برای ورود توله‌ها:

- در بدو ورود توله‌ها به منزل خود باید انتظار مشکلات اولیه را داشته باشید، چون توله‌ها تا زمانی که کاملاً به محیط جدید عادت کنند همه‌جا را به هم می‌ریزند و علاوه بر آن باید حتی قبل از ورود توله‌ها یک سری تغییرات در محیط منزل بدھید تا از خسارت به وسائل جلوگیری شود. علاوه بر آن لازم است وقت بیشتری را برای مراقبت و تربیت توله‌ها صرف کنید. محیط باغ و خانه را در حد امکان برای توله‌ها بی خطر سازی، چون توله‌ها مانند نوزاد هستند و در زمان تولگی هرچیزی را که در دسترس آن‌ها باشد گاز می‌گیرند، لذا بهتر است خانه را از دید توله نگاه کنید و مواردی را که حس می‌کنند برای او قابل تحریک و جذاب ولی خطرناک است (مانند سیم برق) از دسترس دور کنید. توصیه می‌شود حتی از سطح زمین و در ارتفاع کم، در حالی که خود به صورت چهار دست و پا روی زمین حرکت می‌کنید محیط خانه را بازدید کنید و وسائلی را که برای توله محرک و وسوسه‌انگیز است حذف کنید. شاید در این حالت بهتر از زمانی که به صورت ایستاده این کار را انجام می‌دهید نتیجه بگیرید. بدون شک اشیاء و لوازم کوچک و یا برخی از اسباب‌بازی‌ها برای حیوان خطرناک خواهند بود و در صورت بلعیدن سبب خفگی حیوان می‌شوند علاوه بر آن برخی از گیاهان تزیینی در منزل هم ممکن است برای توله‌ها سمی باشند. که نمونه‌هایی از آن شامل درخت راج (Holly)، بیچک (Ivy) و گل آزالیا (Azalea) است.
- در بیرون از محیط منزل هم آفت‌کش‌ها و سموم مختلف و ضدیخ را در محل دور از دسترس حیوان قرار دهید علاوه بر آن سطل زباله نیز دارای سرپوش و درب محکم باشد و در جای مناسب قرار گیرد تا حیوان به آن دسترسی نداشته باشد.
- در صورت مشاهده اعمال خطرناک از توله‌ها با آن‌ها به صورت جدی و بالحن خشن برخورد کنید تا متوجه رفتار نامناسب خود بشوند و از تکرار کارهای خطرناک یا تماس با وسائل خطرآفرین اجتناب کنند. برای تربیت و ترسانیدن توله در این موارد، مثلاً در زمانی که برای جویدن سیم‌های برق از خود علاقه نشان می‌دهد، با قرار دادن چند سکه در داخل یک قوطی فلزی و تولید سر و صدای زیاد با تکان دادن قوطی، توله را بترسانید تا عادت جویدن سیم برق از او رفع شود.

روش سرگرم کردن توله‌ها:

- برخی از اسباب‌بازی‌ها توله‌ها را خیلی خوب سرگرم می‌کنند و سبب جلوگیری از عادت بد جویدن اثاثیه منزل می‌شوند. اسباب‌بازی‌های مناسب سبب پرورش، رشد فکری و تربیت بهتر سگ می‌شوند. انتخاب اسباب‌بازی مناسب در این زمینه خیلی مهم است و پیشنهاد می‌شود از اسباب‌بازی‌های سخن‌گو و آموزشی در این حالت استفاده شود. حتی شما خودتان می‌توانید یک اسباب‌بازی و یک وسیله سرگرم‌کننده بر حسب شرایط داخل منزل برای سگ خود تهیه کنید. یک قوطی مکعب شکل تهیه کنید که یک طرف آن به عنوان درب قابل باز کردن باشد. داخل آن غذای خشک قرار داده و در اختیار توله بگذارید تا با آن بازی کند. در صورت باز کردن درب قوطی مکعبی، دسترسی به غذای مورد علاقه برای او جایزه به حساب خواهد آمد و یاد می‌گیرد که در برابر تلاش خود پاداش دریافت می‌کند، این کار در تربیت او نقش بسیار مهمی دارد.
- در مورد توله‌هایی که در زمان تنها بودن در منزل زیاد پارس می‌کنند یکی از راههای کاهش سر و صدای حیوان این است که او را قبل از ترک منزل به میزانی که خیلی خسته شود، بدوانید و سپس به داخل منزل بیاورید و خود منزل را ترک کنید. در این حالت به علت خستگی، حیوان ترجیح می‌دهد به جای پارس کردن بخوابد و استراحت کند.

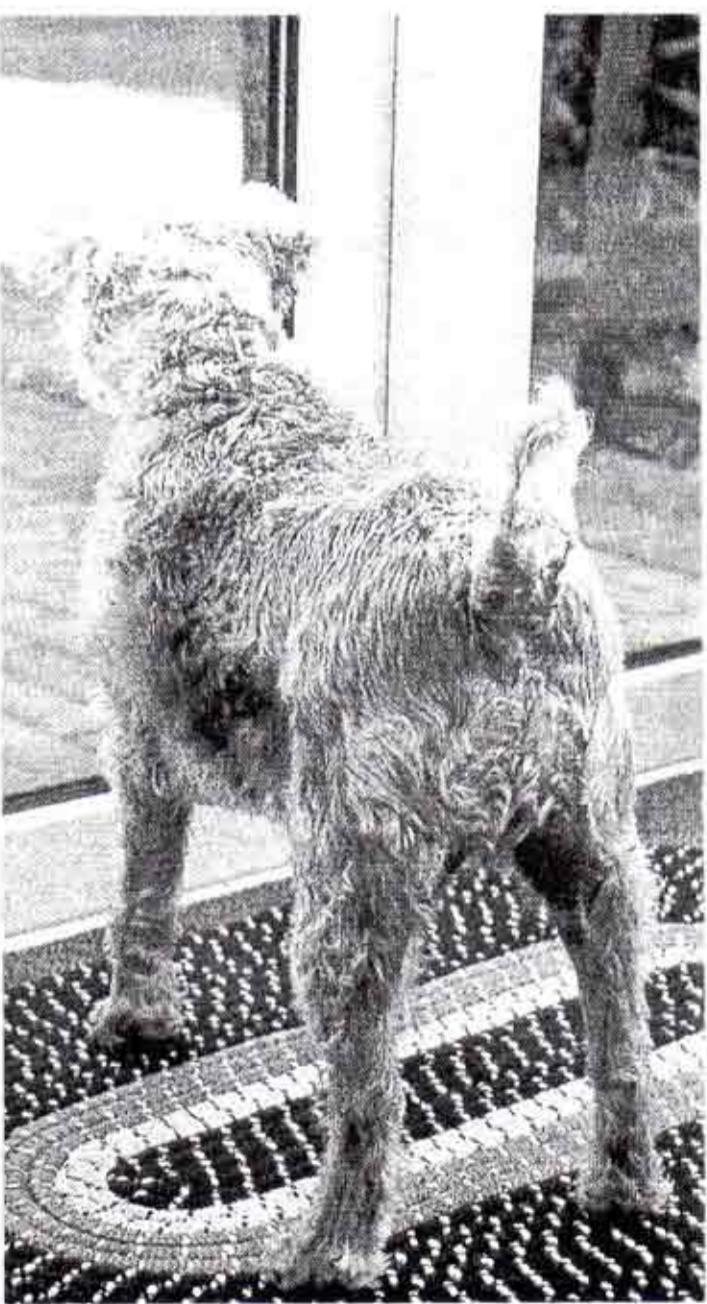

خانگی کردن حیوان (HOUSE TRAINING)

با اعمال تربیت حیوان و آموزش روش‌های مناسب شما می‌توانید تا حدود زیاد آنچه را که مایل هستید در محیط منزل انجام دهد به او بیاموزید. سگ‌ها به صورت غریزی برای خود یک قلمرو مشخص را در نظر گرفته و نشانه گذاری می‌کنند در وهله اول شما باید این قلمرو و مرز و محدوده را برای حیوان مشخص کنید تا کار تربیت راحت‌تر باشد. خانگی کردن را می‌توان در مدت ۴-۸ هفته به حیوان آموخت و برای شروع تمرین بهترین زمان از سن ۲ ماهگی به بعد می‌باشد.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- قبل از هر چیز برای سگ یک قفس با سایز مناسب که حیوان در آن راحت باشد تهیه کنید. البته نباید قفس خیلی هم بزرگ باشد، چون در این صورت حیوان در یک طرف قفس خوابیده و در طرف دیگر ادرار می‌کند. توصیه می‌شود قفس‌ها بایی را که مورد تأیید شرکت‌های هواپیمایی است، خریداری نمایید تا در زمان مسافرت با هواپیما برای نقل و انتقال سگ خود از آن استفاده کنید. برخی از قفس‌ها دارای دیواره متحرک برای افزایش سایز هستند که در این حالت می‌توان با افزایش سن و بزرگ‌تر شدن جثه سگ‌ها از آن استفاده کرد.
- توله‌ها عادت دارند بعد از بیدار شدن از خواب، بعد از هر وعده غذا و قبل از خوابیدن برای دفع مدفوع یا ادرار از لانه خارج شوند. اغلب توله‌ها یک ساعت پس از غذا خوردن دفع می‌کنند. لازم است به توله‌ها ۲-۳ بار در

طول روز در ساعات زمانی مشخص غذا داد. غذا در مدت ۲۰-۳۰ دقیقه برای خوردن در اختیار حیوان قرار گرفته و پس از گذشت این زمان از او گرفته شود (حتی اگر غذا را به طور کامل نخورده باشد). این نوع روش برخورد به حیوان می‌آموزد که باید بلافاصله پس از در اختیار گذاشتن غذا برای او، آن را بخورد و با غذا بازی نکند. پیشنهاد می‌شود آخرین وعده غذا دادن به فاصله پنج ساعت قبل از خواب حیوان باشد.

● برای دفع، همیشه توله را با قلاده و از یک مسیر مشخص به محل دفع کردن ببرید و پس از انجام دفع در محل مورد نظر توله را تشویق کنید. در صورت عدم دفع در زمان بیرون بردن و هدایت به محل مورد نظر، او را دوباره به داخل قفس برگردانید و ۱۵ دقیقه بعد این کار را تکرار کنید تا موفق شوید. در صورت دفع کردن دیگر لازم نیست که او را در قفس نگهداری کنید. بهتر است توله‌ها در یک محل کم خطر و بی سر و صدای خانه نگهداری شوند تا بتوان از آن‌ها به صورت مناسبی مراقبت کرد. تا خانگی شدن کامل حیوان کارهای فوق و آموزش ادرار و دفع کردن را ادامه دهید.

● در صورتی که می‌خواهید برای مدتی توله را در خانه به صورت تنها نگهداری کنید حیوان را در فضای بزرگ‌تری مانند یک اتاق کوچک قرار دهید. این محل باید دارای فضای کافی برای خوابیدن و دفع باشد. چند قدم دورتر می‌توان با پهنه کردن و قرار دادن چند ورق روزنامه محلی را برای دفع حیوان تهیه کرد.

- در زمان آموزش دفع ادرار و مدفعه نباید حیوان را تنها بگذارید چون در برخی موارد بدون انجام دفع به داخل خانه برگشته و در آن جا دفع می‌کند. انجام این عمل سبب می‌شود که ما حیوان را تنبيه کنیم که سبب ناراحتی سگ و ما خواهد شد ولی اصولاً ما مقصراً هستیم که حیوان را تنها گذاشته‌ایم.
- در صورت مشاهده دفع حیوان در محیط منزل و در کنار شما، با حالت سرزنش و نه گفتن او را تنبيه کرده و در مورد سگ‌های سرسخت بالحن شدیدتر و با صدایی قاطع و محکم اورا دعوا کنید، سپس سگ را فوراً به محل مورد نظر برای دفع ببرید و در آن محل بلا فاصله حیوان را تشویق و نوازش کنید.
- تنبيه و اصلاح سگ برای کار نادرستی که انجام داده و مدتی حتی چند دقیقه از آن گذشته است، بی‌نتیجه است چون سگ نمی‌تواند درک کند که علت تنبيه او به خاطر کار اشتباهی که قبلًا انجام داده است، می‌باشد. به همین دلیل بهتر است به محض سرپیچی از دستورات یا انجام کار خطأ حیوان را بی‌درنگ تنبيه کنید تا اثر آن باقی بماند.
- در صورتی که توله به اشتباه داخل منزل دفع کرد لازم است فوراً ناحیه شستشو و تمیز شود و از محلول‌های تجاری خاص که توسط دامپزشکان توصیه می‌شود، استفاده نمایید تا به دلیل بوی ادرار یا مدفعه قبلی حیوان دوباره در منزل دفع نکند. استفاده از آمونیاک برای تمیز کردن محل دفع کار خطأی است و مشکل را تشدید می‌کند چون سگ دوباره تشویق می‌شود تا به همان محل برگردد و دفع کند که علت آن هم شباهت بوی آمونیاک به بوی ادرار است و حیوان را به محل جذب می‌کند.

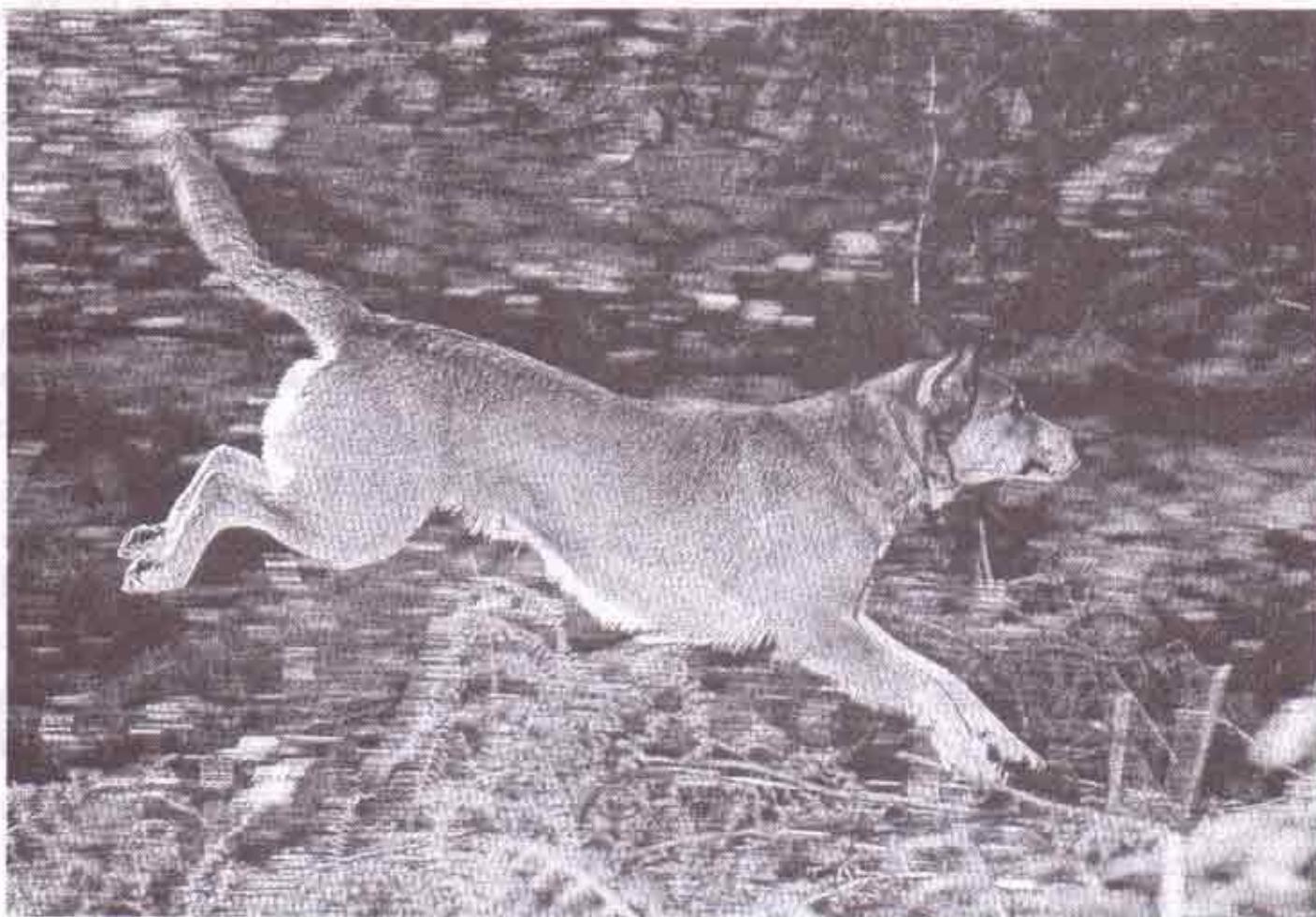
(CANINE COGNITIVE DYSFUNCTION)

- ممکن است دفع کردن در منزل بعدها نیز توسط حیوان تکرار شود. سندروم کاهش آگاهی سگ‌ها مشابه بیماری آزالایمر در انسان‌ها است. این بیماری سومین دلیل عمدۀ راحت کردن حیوان و کشتن بدون درد او توسط دامپزشک است، چون درمان ندارد. حدود ۷ میلیون قلاده سگ ۱۰ سال به بالا درگیر این بیماری هستند. در این بیماری قابلیت‌های درکی و حسی حیوان کاهش می‌یابد و در سنین بالا مشاهده می‌شود و همراه با تغییرات رفتاری شدید مانند کاهش تربیت خانگی، کاهش جهت‌یابی، سرگردانی و گیجی، خیره نگاه کردن به آسمان، کاهش واکنش نسبت به اعضای خانواده، تشنجه و خواب زیاد است.
- هیچ نوع روش آزمایشگاهی یا تست خونی برای تشخیص بیماری وجود ندارد ولی نشانی‌های فیزیکی برای تشخیص این بیماری پس از مرگ وجود دارد. تشخیص بیماری به صورت علامتی بوده و با حذف سایر بیماری‌هایی که می‌توانند چنین علائمی را ایجاد کنند، انجام می‌شود. تجویز روزانه یک عدد قرص آنیپریل (Anipryl) که یک نوع داروی جدید است برای سگ‌ها نتایج چشمگیری را دربرداشته است و بیش از ۷۰٪ سگ‌های مبتلا در مدت کمتر از ۳۰ روز پس از آغاز درمان بهبودی قابل ملاحظه‌ای را کسب کرده‌اند.

توجه:

پیشگیری و درمان ضد کرم‌های انگلی برای حذف خطر ابتلا به کرم گرد توکسوكارا (Toxocara) لازم و ضروری است چون این کرم قابل انتقال به انسان و به ویژه کودکان است و تخم این کرم از طریق مدفعه توله‌ها منتقل می‌شود. با درمان ضد انگلی و خورانیدن قرص‌های ضد انگل که در همین کتاب در مورد آن توضیح داده شده است، شما می‌توانید از بروز ابتلا به کرم‌های انگلی پیشگیری نمایید. اهمیت این نکته به واسطه مشکلات مربوطه به دفع ادرار و مدفعه در سگ‌های مبتلا به سندروم کاهش آگاهی می‌باشد.

اضطراب ناشی از تنها بیانی (SEPARATIVE ANXIETY)

توضیح:

تنها گذاشتن یک سگ مبتلا به اضطراب جدا بیانی سبب تشدید عوارض و اضطراب حیوان خواهد شد و سگ به محض این که شما را آماده خروج از منزل می بینید دچار اضطراب خواهد شد. سعی کنید کارهایی مانند پوشیدن لباس، برداشتن کلید ماشین و بازی با سوئیچ اتومبیل و کارهای مشابهی را که در زمان خروج از منزل انجام می دهید و حیوان متوجه آن هاست زیاد و به صورت مکرر در چلوی حیوان انجام دهید، تا این گونه رفتارها برای حیوان عادی نشود و در زمان خروج شما از منزل بی تفاوت نشود.

اضطراب ناشی از جدا بیانی، یک اختلال روانی است که در زمان جدا شدن از فردی که بیشترین توجه و وابستگی به حیوان را داشته ایجاد می شود. سگ های مبتلا به این حالت در زمان حضور صاحب خود یا اعضای خانواده مشکلی نداشته و خیلی خوش رفتار و آرام هستند و در زمان جدا شدن از افراد خانواده و یا تنها ماندن دچار هراس و ترس و اضطراب می شوند علائم این حالت شامل انجام رفتارهای مخرب مانند جویدن وسایل منزل، کندن زمین، دفع مدفع یا ادرار در محل غیر متعارف، ترشح زیاد بzac، پارس کردن غیر عادی، ناله کردن و زوزه کشیدن می باشد. کلا ۱۴٪ از سگ ها از این حالت رنج می برند و این عامل، دومین علت عمدہ ای است که سبب می شود صاحب سگ، حیوان را به روش بدون درد و با میل و رضایت شخصی خود معذوم نماید.

آنچه شما می توانید انجام دهید:

- یک راه حل برای پی بردن و تشخیص این که آیا حیوان شما این مشکل را در غیاب شما و در زمان تنها بیانی دارد، این است که یک نوار ویدئویی در زمانی که داخل منزل نیستید، تهیه کنید و حرکات و رفتار حیوان را در غیاب خود بررسی نمایید. لازم به ذکر است که

بیماری‌های دیگری با علائم مشابه اضطراب تنها یعنی وجود دارد لذا بهتر است با دامپزشک در این موارد مشورت و مذاکره نمایید.

- سگ‌های مبتلا به اضطراب جدایی نمی‌توانند رفتار خود را کنترل کنند، لذا باید آن‌ها را به خاطر رفتارهای ناپسند تنبیه کرد. تنبیه فیزیکی، سرزنش و توبیخ شفاهی و یا آوردن یک سگ دیگر داخل منزل نه تنها کمکی به بهبود بیماری خواهد کرد بلکه اضطراب و نگرانی حیوان را تشدید می‌کند.

- روش‌های کنترل اضطراب تنها یعنی در سگ‌ها شامل اجرای برنامه‌های مناسب تربیت رفتاری است. مثلاً می‌توان ۳۰ دقیقه قبل از خروج از منزل کمتر به حیوان توجه کرد یا از او خداحفظی نکرد و در برابر حیوان غذای مورد علاقه‌اش را گذاشت. علاوه بر آن در زمان برگشتن به منزل، زیاد به حیوان توجه نکنید تا ساکت و آرام شود. برای عدم نیاز به واپستگی شدید به شما، می‌توانید حیوان را کمتر با تماس فیزیکی نوازش کنید یا زیاد از حد از نظر رفتاری به او توجه نکنید. به سگ خود آموزش دهید که در یک محیط آرام و بی سر و صدا بنشینید یا بایستد و در زمان اجرای این فرمان او را تشویق کنید. علاوه بر آن به تدریج فاصله خود را با حیوان افزایش دهید تا در تمام مدتی که جدا از او هستید، آرام بگیرد. کلاً سعی کنید حیوان مستقل باشد و از واپستگی زیاد به شما پرهیز کند و از عهده تنها یعنی خود بدین صورت برآید.

- می‌توان از داروهای گیاهی مانند اسانس خالص گل اشرفی (Bach Flower Essence Rescue) به عنوان یک دارو در ظرف آب حیوان اضافه کرد تا در تمام طول روز در اختیار حیوان باشد.

آنچه دکتر دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

- بهترین راه کنترل اضطراب جدایی، اجرای یک برنامه دو قسمتی است که در مرحله اول از تربیت رفتاری و اصلاح تربیتی استفاده می‌شود و در مرحله دوم به کمک دارو اضطراب را کاهش می‌دهند. با اجرای این برنامه، حیوان قادر به یادگیری رفتارهای خوب جدید خواهد بود. حدود ۷۵٪ از سگ‌هایی که تحت این روش درمانی قرار گرفته‌اند در مدت زمانی کمتر از ۳۰ روز بهبودی قابل ملاحظه‌ای یافته‌اند. طول دوره درمان براساس شرایط خاص حیوان و شدت بیماری متفاوت خواهد بود.

- انجام روش طب سوزنی در درمان اضطراب جدایی در برخی موارد مؤثر بوده است و می‌توان از این روش به طور موقت برای افزایش میزان سروتونین (Serotonin) و دوپامین (Dopamine) که نوعی واسطه شیمیایی در سیستم اعصاب مرکزی هستند، استفاده نمود و بدین صورت میزان تولید آن‌ها را در مغز افزایش داد.

خشونت (AGGRESSION)

هدف از تربیت یک توله، داشتن حیوانی خوش رفتار و باوقار است. تربیت و آموزش صحیح، سبب بروز تفاوت بین یک حیوان شاداب و سرحال با سگی خموده و بی حال خواهد شد. بروز رفتارهای نادرست و توأم با خشونت اولین دلیلی است که سبب می‌شود تا صاحب حیوان برای آرام کردن سگ خود از آرام‌بخش استفاده نماید. رفتارهای تهاجمی و همراه با خشونت در رابطه با حدود ۱۵ میلیون سگ در سراسر دنیا وجود دارد. علاوه بر آن آمارهای موجود نشان می‌دهد که به دلیل همین رفتارهای تهاجمی سالانه حدود بیش از یک میلیون نفر در اثر ابتلا به گازگرفتگی توسط سگ‌های خشن مورد درمان قرار می‌گیرند. رفتارهای خشونت‌آمیز رانمی‌توان نادیده گرفت و در صورت تداوم و گذشت زمان تغییر دادن آن‌ها سخت و مشکل خواهد شد و حیوان به این‌گونه رفتارها عادت می‌کند.

چرا سگ‌ها عصبانی می‌باشند؟

- در بین انواع نژادهای سگ از نظر نوع و میزان بروز خشونت تفاوت‌های زیادی وجود دارد. از نظر ژنتیکی نژادهایی مانند ژرمن شفید (German Shepherd)، روت‌وایلر (Rottweiler)، دوبرمن (Dobeman Pinscher) و خانواده سگ‌های جنگی مانند بولداگ (Bulldog) اصولاً خشن بوده و دارای رفتارهای تهاجمی هستند. باید خاطرنشان کرد که در برخی از موارد اختصاصی، نژادهایی مثل کوکر اسپانیل و پودل‌ها هم خشن و عصبانی خواهند شد.

- رفتارهای تهاجمی و توأم با خشونت می‌تواند در اثر برخی از بیماری‌ها یا اختلالات روانی حیوان باشد. بهتر است در زمان مشورت با دامپزشک احتمال ابتلا به بیماری‌هایی مانند اضطراب ناشی از جدایی و سندرم کاهش هوشیاری مورد بررسی و بازبینی قرار گیرد. لازم است دامپزشک از دیدگاه و منظر روانشناسی به فعالیت‌های حیوان توجه نمایند. لازم است رفتارهای عصبی و توأم با خشونت حیوان مورد بررسی قرار گرفته و سریع درمان شود تا سبب آسیب به خود حیوان و اطرافیان نشود.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

در صورت گاز گرفتن شما توسط حیوان و یا بروز رفتارهایی مانند گاز گرفتن، سریع با دکتر دامپزشک مشورت نمایید. ممکن است علائم برخی از بیماری‌ها مانند درد ناشی از

آر تروز مفاصل لگن، عفونت‌های گوش و یا مشکلات مشخص و خاص ژنتیکی سبب بروز رفتارهای عصبی و تهاجمی زودگذر در حیوان شده باشد. این‌گونه حیوانات معمولاً رفتار خوب و آرامی دارند و ناگهان مبتلا به حمله و اعمال خشونت می‌شوند که لازم است در کوتاه‌ترین زمان ممکن، مشکل اصلی شناسایی و توسط دامپزشک درمان شود.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- پیش از تهیه و خرید سگ از تمام جنبه‌های گوناگون بررسی نمایید که آیا توانایی نگهداری سگ را دارید یا خیر و سعی کنید تا از روی احساسات و به دلیل تحریک شدن با دیدن سگ همسایه یا اطرافیان اقدام به خرید سگ نکنید. بررسی نمایید که آیا از عهده تربیت و صرف وقت و هزینه برای حیوان برمی‌آید یا خیر؟ توجه به این مسئله خیلی مهم است و متأسفانه در برخی از موارد مشاهده می‌شود که به واسطه عدم توانایی در برآورده کردن نیازهای اولیه غذایی یا تربیتی حیوان، شما به عنوان یک آزاردهنده حیوانات مطرح می‌شوید. باید توجه داشت که تهیه سگ و آوردن آن به محیط منزل برای مدت تقریبی ۱۵-۲۰ سال برای شما تعهد اخلاقی و احساسی و وجودانی را به همراه دارد پس بهتر است عاقلانه و براساس امکاناتی که در اختیار دارید تصمیم بگیرید.
- در صورت وجود نوزاد یا اطفال و بچه‌ها در محیط منزل سعی کنید در انتخاب سگ دقت نمایید و از نژادهایی که با بچه‌ها بهتر می‌توانند تطابق و هماهنگی داشته باشند برگزینید. در تمام موارد این نکته مهم را مدنظر داشته باشید که باید شخصیت و خصوصیات سگ با خصوصیات و شرایط زندگی شما و خانواده هماهنگی داشته باشد. در زمان انتخاب و خرید توله‌ها سعی کنید توله‌های خشن و عصبانی و دارای رفتار تهاجمی را انتخاب نکنید. علاوه بر آن سراغ توله‌های ترسو هم نروید. به فعالیت آن‌ها از دور توجه کرده و عکس‌عمل‌های آن‌ها را مشاهده نمایید. توله را در سن مناسب و زمانی که قابلیت تربیت پذیری دارد انتخاب کنید.
- لازم است توله‌ها در سن پایین آموزش دیده و تربیت شوند تا بتوانند فرامین و دستورات شما را انجام دهند. در بسیاری از موارد بروز حالات تهاجمی در سگ‌ها به علت عدم تماس با اشیاء جدید و دست زدن و گاز گرفتن آن وسایل است که سبب می‌شود صاحب حیوان او را تنبیه نماید ولی حیوان علت تنبیه را نمی‌داند، پس بهتر است لوازمی را که برای حیوان ناآشنا است یا در اختیار او قرار ندهید یا طوری که در اختیار او قرار گیرد که برای او عادی شود و کمتر به آن‌ها دست بزنند تا شما مجبور به تنبیه کردن حیوان و مشاهده حالات خشن و عصبانیت حیوان نباشید.
- گاهی در زمان بازی کردن با حیوان، چون سگ بازی را جدی گرفته و شما را چنگ زده یا گاز می‌گیرد سعی کنید بازی‌های خشن و پر تحرک و خشونت‌آمیز که توأم با گلاؤیز شدن و تحریک حس جنگجویی در اوست انجام ندهید و در صورت بروز حالات تهاجمی در زمان بازی، سریعاً بازی را متوقف و حیوان را به صورت لفظی تنبیه کنید تا آرام بگیرد.
- گاهی سگ‌ها تحت تأثیر شرایط خاص آب و هوایی و جوی مانند هوای مرطوب، طوفانی و همراه با رعد و برق اقدام به پارس کردن و گاز گرفتن و رفتارهای خشن می‌کنند، لذا توصیه می‌شود در این‌گونه موارد مراقب گاز گرفتن از طرف حیوان، که به واسطه ترس از سر و صدا، رعد و برق و استرس است، باشید و ترجیحاً به او آرامش دهید.

توجه:

یکی از بزرگ‌ترین نگرانی‌ها در مورد سگ در تمام کشورها، ابتلا به ویروس هاری می‌باشد. بیماری هاری تمام حیوانات خونگرم و سگ و انسان را مبتلا می‌کند. ویروس بیماری در بزاق حیوان بیمار بیمار وجود دارد که از طریق گاز گرفتن و ایجاد زخم‌های عمقی در بدن، منتقل می‌شود و انسان به واسطه گزش حیوان آلوده مبتلا به هاری خواهد شد. ویروس عامل بیماری ضمن حمله به سیستم اعصاب مرکزی سبب فلنجی و در نهایت مرگ بیمار خواهد شد. توصیه می‌شود برای جلوگیری از ابتلا به این بیماری و پیشگیری از آن ضمن مذاکره با دکتر دامپزشک تمام حیوانات خود را برعلیه این بیماری مهملک و خطرناک واکسیناسیون نمایید.

دزدی و مخفی کردن وسایل منزل (THIEVING)

گاهی سگ‌ها به واسطه تربیت غلط و نادرست رفتارهای بدی را از خودنشان می‌دهند. یکی از کارهایی که به واسطه سن کم توله‌ها بازی تلقی می‌شود ولی برای سگ بالغ رفتار ناپسندی است، برداشتن و پنهان کردن وسایل و لوازم مختلف موجود در منزل است. سگ‌ها گاهی با دست زدن، بوبیدن و برداشتن لوازم منزل علاوه بر ایجاد مشکلات برای اعضای خانواده، به خود هم آسیب می‌رسانند. مثلاً با دزدیدن و خوردن شکلات که حاوی ماده‌ای شیمیایی به نام تئوبرومین (Theobromine) می‌باشد و مقادیر زیاد آن برای سیستم اعصاب مرکزی سمی است به خود آسیب می‌رسانند و حتی براساس جنه و نژاد حیوان گاهی خوردن شکلات‌های تیره که تئوبرومین بیشتری نیز دارد سبب مرگ حیوان خواهد شد.

صرف شوکولات برای سگ‌ها مضر است

عمل مخفی کردن وسایل منزل:

- سگ‌ها به دلایل مختلفی اقدام به دزدی وسایل منزل می‌کنند ولی مهم‌ترین عامل، سرگرمی و بازی است. مثلاً در زمانی که سگ شما غذایی را از داخل آشپزخانه برミ دارد و شما او را دنبال می‌کنید، حیوان این کار شما را به عنوان یک بازی به حساب می‌آورد و دوست دارد آن را تکرار نماید.
- در موارد نادر گاهی سگ‌ها به علت گرسنگی اقدام به دزدی می‌کنند. این عمل ممکن است در سگی دیده شود که قبلاً این رفتارها را انجام نمی‌داده است. اگر سگ لاگر است شاید نیاز به جیره غذایی بیشتری داشته باشد و یا حتی به بیماری انگلی دچار باشد. بهتر است در زمان بروز این موارد حیوان را نزد دامپزشک برد، از نظر بهداشتی و انگلی بررسی نمایید.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- باید توجه داشته باشید که دزدی کردن یکی از عادات بسیار بد و مخرب در حیوان است و باید سریعاً نسبت به درمان آن اقدام نمایید. باید در اولین مرحله شرایطی را ایجاد کنید که دزدی کردن و برداشتن بدون اجازه وسایل منزل برای حیوان یک نوع عادت لذت‌بخش نباشد. برای رفع مشکل باید با حیوان بدرفتاری کنید و در صورت لزوم بالحن خشن با حیوان برخورد کنید. در اکثر موارد با چندبار برخورد با حیوان و بی توجهی به کارهای او این عادت بد از سر حیوان رفع شده و دیگر برای او انجام این کارها جذابیتی نخواهد داشت چون احساس می‌کند شما از این کار خوشتان ننمی‌آید.
- برای برخورد با حیوان و ترسانیدن او به هدف تربیت و تنبیه می‌توانید از هر چیزی که سبب ترس و از جا پریدن حیوان می‌شود، استفاده نمایید. برای مثال دمیدن در یک سوت یا تکان دادن یک قوطی حلبی که داخل آن چند کلید انداخته اید و تولید صدای خشن می‌کند یا ریختن یک کیسه پر از آب روی زمین و انداختن یک دسته کلید به طرف حیوان همگی جزو مواردی است که سبب ترس و تنبیه و از جا پریدن حیوان خواهند شد. گاهی هم استفاده از سس فلفل تند یا مخلوطی از الکل طبی و آبلیمو و سرکه به نسبت مساوی با هم و مالیدن آن به وسایل و لوازمی که حیوان بیشتر علاقه به دزدیدن و پنهان کردن آن‌ها دارد سبب خواهد شد که این عادت بد را فراموش کند. انجام این کار و روش‌های تربیتی برای سگ خطری ندارد. در مواردی که سگ از آشپزخانه دزدی می‌کند می‌توان با آغشته کردن گوشت تازه پخته به فلفل تند و گذاشتن آن روی میز آشپزخانه درس بزرگی به حیواناتی که از آشپزخانه دزدی می‌کنند داد.

- هرگز به سگ خود عادت ندهید چیزی را از روی زمین بردارد و بخورد و در صورت انجام این کار او را تنبیه کنید. علاوه بر آن زمانی که مشغول غذا خوردن هستید حیوان را از اتاق خارج کنید.
- سگ‌ها و مخصوصاً توله‌ها خیلی کنجهکاو و فضول هستند و دوست دارند کل خانه را بررسی کنند، لذا سعی کنید اشیاء و لوازم مختلفی را که برای شما بالارزش هستند و یا برای حیوان خطرناکند دور از دسترس قرار دهید. علاوه بر آن غذاهای وسوسه‌انگیز و جذاب برای حیوان را در محیط خانه و در دسترس قرار ندهید.

گاهی سگ‌ها بدون اجازه
سراغ وسایل و یا کیف خرید
می‌روند و یا خوردن آنها به خود
آسیب می‌رسانند

مدفوع خواری (COPROPHAGIA)

- یکی از رفتارها و عادات بد و ناپسند در سگ‌ها مدفع خواری می‌باشد. این عادت ناپسند ممکن است در زمان ابتلا به کرم‌ها انگلی، فقدان ویتامین‌ها و مواد معدنی ضروری یا عوامل دیگر در حیوان بروز کند. سگ‌های مبتلا به نارسایی بخش غدد بروون ریز پانکراس نیز مدفع خواری می‌کنند که علت آن عدم هضم کامل مواد غذایی خورده شده و احساس گرسنگی شدید در حیوان و کاهش وزن است.
- برای تشخیص علت قطعی مدفع خواری باید آزمایش خون و سایر تست‌های تشخیصی در مورد حیوان به عمل آید. این حالت بیشتر در ژرمن شفردهای بالغ دیده می‌شود و در این موارد بهتر است سریعاً با دامپزشک مشورت نمایید. در مورد سگ‌هایی که عادت به مدفع خواری دارند باید آن‌ها را با قلاده به بیرون از منزل ببرید و پس از اتمام دفع کردن، سریعاً به محیط منزل بازگردانید تا حیوان به مدفع دسترسی نداشته باشد. برخی از فراورده‌های تجاری نیز پس از این که با غذای حیوان مخلوط شوند و خورانیده شوند باعث تولید بوی خاصی در مدفع می‌شوند که سبب می‌شود حیوان تمایلی به مدفع نداشته و این عادت رشت را ترک کند.

پارس کردن (BARKING)

یکی از اختصاصات و تفاوت‌های اصلی سگ‌های اهلی که سبب تمایز آن‌ها از گرگ‌ها می‌شود توانایی آن‌ها در اعلام حضور خود با پارس کردن می‌باشد. پارس کردن در موارد بسیار زیادی مفید است، مثلاً در زمان بروز خطر حیوان با پارس کردن خطر را اعلام می‌کند یا مثلاً در زمان نگهبانی در منزل حضور افراد غریبیه را با پارس کردن مشخص می‌نماید ولی در مواردی که حیوان بیهوده و به صورت مداوم شروع به پارس کردن کند برای انسان و همسایگان او عذاب آور خواهد بود.

علل پارس کردن:

- پارس کردن در سگ‌ها یک رفتار عادی و معمولی است و سگ‌ها به دلایل گوناگون پارس می‌کنند. برخی از سگ‌ها برای دفاع از قلمرو خود، برخی برای برقراری ارتباط با سگ‌های دیگر، گروهی برای دعوت سگ‌های دیگر به بازی و یا حتی در مواردی حیوان از شوق و شادی شروع به پارس کردن می‌کند. وحشت از تنها‌یی، نداشتن فعالیت بدنی، ترس از طوفان و آتش‌بازی هم سگ‌ها را قادر به پارس کردن می‌کند.

- برخی از نژادها بیش از بقیه سگ‌ها پارس می‌کنند به عنوان مثال نژاد بیگل (Beagle) خیلی زیاد پارس می‌کند ولی نژاد گری‌هوند (Greyhound) بر عکس کمتر پارس می‌کند. نژادهای کوچک‌تر مانند تریرها نیز خیلی پر سر و صدا و شلوغ هستند.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- در اولین گام برای رفع مشکل پارس کردن زیاد از حد سگ لازم است علت پارس کردن او و عواملی را که سبب تحریک حیوان می‌شود شناسایی نمایید. در این موارد باید دقت کرد که در کجا و چه هنگام حیوان بیشتر پارس کرده یا پارس کردن او تشدید می‌شود.
- چون پارس کردن یک رفتار طبیعی است لذا باید در صدد کاهش آن باشیم چون نمی‌توان پارس کردن حیوان را حذف کرد. بهتر است به سگ خود بیاموزید که فقط با فرمان و دستور شما پارس کند و در موقع دیگر آرام و کم سر و صدا باشد. علاوه بر آن فعالیت بدنی و تحرک زیاد هم سبب تخلیه شدید انرژی و آرام شدن حیوان می‌شود و پارس کردن او را کاهش می‌دهد.
- در صورتی که حیوان به خوبی تربیت شود با استفاده از روش‌های تشویق و تنبیه به موقع می‌توان پارس کردن سگ را کاهش داد. دمیدن در یک سوت، تکان دادن یک قوطی حلبی حاوی چند سکه، پرتاپ کردن دسته کلید و دیگر موارد مشابه را می‌توان برای منحرف کردن ذهن حیوان و کاهش پارس کردن به کار برد. باید توجه داشت که هیچ‌گاه حیوان را به خاطر پارس کردن بی موقع تشویق نکنید و حتی در این‌گونه موارد حیوان را تنبیه کنید. علاوه بر آن می‌توان به خاطر سکوت حیوان اورا تشویق کرد. در صورت تکرار در تمرین و تنبیه و تشویق به موقع می‌توان از پارس کردن زیاد از حد حیوان جلوگیری کرد.

فصل ششم

کمک‌های اولیه (FIRST AIDS)

برای مراقبت‌های اولیه و تأمین سلامتی سگ خود لازم است به نکات زیر توجه نمایید. بهتر است در منزل کیف کمک‌های اولیه را داشته باشید و نکات مهم در مورد تکنیک کمک‌های اولیه را فراگیرید. لازم است فهرستی از شماره تلفن‌های ضروری که در موقع اورژانس مورد نیاز است، تهیه نمایید که این شماره‌ها شامل

تلفن دکتر دامپزشک و یک مرکز مراقبت و درمان دامپزشکی شبانه‌روزی است. قبل از مصرف هر دارویی برای حیوان خود با دکتر دامپزشک مشورت نمایید و هرگز از داروهای متداول یا خوددرمانی برای سگ و درمان آن استفاده نکنید. برای سگ خود یک پرونده بهداشتی و درمانی تهیه نمایید و در آن نکات مورد نیاز و ضروری یا حتی نسخه‌ها را ثبت نمایید تا در موقع لزوم در دسترس باشد. در صورت نیاز و ضرورت برای هرگونه اقدام درمانی با دامپزشک مشورت نموده و از انجام هرگونه اقدام خودسرانه پرهیز نمایید.

موارد خطرآفرین در منزل (DANGERS IN THE HOME)

سگ‌ها در منزل اغلب در معرض خطر هستند و حتی گاهی دچار جراحاتی می‌شوند که نیاز به کمک‌های اورژانسی دارند. برخی از موارد خطرآفرین و حادثه‌ساز در منزل برای سگ‌ها دسترسی به مواد شیمیایی و تماس با سیم بدون حفاظ برق می‌باشد. در حیاط نیز در تماس با سموم و گیاهان سمی خطراتی وجود دارد، ولی میزان موارد خطرناک که می‌تواند حیوان را درگیر نماید در داخل منزل بیش از محیط بیرون است.

برخی از انواع موارد خطرآفرین

- مسمومیت سگ‌ها به واسطه خوردن داروهایی که در منزل استفاده می‌شود خیلی متداول است. در ۷۵٪ موارد حیوان در تماس مستقیم با انواع داروها قرار می‌گیرد و متأسفانه در ۲۰٪ موارد هم این داروها سبب مرگ‌های غیرطبیعی می‌شوند. آسپرین و دیگر داروهای انسانی که ساختار مصرفی غیر التهابی و ضد درد دارند و از دسته داروهای غیر استروئیدی می‌باشند برای سگ‌ها مسمومیت‌زا می‌باشد و علائم مسمومیت در این موارد شامل تراوش زیاد بزاق، استفراغ و ضعف می‌باشند.
- تماس با مواد شیمیایی گوناگون که برای مصارف منزل هم به کار می‌رond سبب مسمومیت‌های شدید در سگ‌ها می‌شوند. نمونه بارز آن‌ها مواد بهداشتی شوینده و تمیزکننده هستند که در صورت خوردگشدن توسط حیوان سبب آسیب به معده و استفراغ می‌شوند. مایع ظرفشویی هم سبب سوختگی دهان حیوان می‌شود.
- سگ‌ها اغلب در صورت خوردن گیاهان موجود در حیاط، استفراغ می‌کنند ولی اگر استفراغ مستمر و شدید باشد خطرناک بوده و باید به دامپزشک مراجعه کرد. از گیاهان سمی که امکان مسمومیت با آن برای حیوان وجود دارد گل بلادن (Deadly Nightshade) و گل معین التجار (Rhododendrons) می‌باشند.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:**علمیم بیماری:**

- از علائم عمدۀ مسمومیت در سگ‌ها استفراغ شدید، تراویش بزاق و ضعف‌می باشد.
- در صورت بیرون بودن سگ از منزل و ایجاد مشکل ناگهانی در تنفس این تصور ایجاد می‌شود که سگ دچار تصادف با یک وسیله نقلیه شده یا در گلوی حیوان استخوان گیر کرده است ولی اکثر اعلیٰ اصلی مسمومیت می‌باشد. تنفس آرام و کوتاه هم در برخی از موارد از علائم مسمومیت است.
- علائم دیگر شامل پنجه‌زدن به پوزه و دهان می‌باشد که این حالت مشابه زمانی است که حیوان ماده غذای داغی را خورده یا دچار انسداد در تاحیه دهان بوده و یا توسط حشرات مورد گزارش واقع شده است.

چشیدن آن‌ها برای حیوان لذت‌بخش است ولی در نهایت سبب خونریزی داخلی و مرگ حیوان خواهد شد. در صورت مصرف این طعمه‌ها برای نابودی جوندگان و حشرات موذی اطمینان حاصل کنید که دور از دسترس سگ‌ها باشند. ضمناً بهتر است جاهایی را که طعمه قرار می‌دهید مشخص و یادداشت کنید تا سریعاً برداشته شوند و حیوان فرصت استفاده از آن‌ها و خوردنشان را پیدا نکند. در صورت خوردن سموم موش‌کش اقدام به موقع و سریع و رسانیدن به موقع حیوان نزد دامپزشک ممکن است سبب نجات جان بیمار شود.

● در صورت نگهداری مواد شیمیایی در داخل منزل لازم است آن‌ها دور از دسترس حیوان و در یک محل جداگانه باشند لذا بهتر است سگ خود را از تابلو نقاشی که هنوز خوب خشک نشده یا روغن جلا و رنگ دیوار تا زمانی که کاملاً خشک نشده‌اند دور نگه دارید. در صورتی که از مواد حشره‌کش یا از بین برنده علف‌های هرز در روی درختان و چمن استفاده کرده‌اید حیوان را از تماس با آن‌ها دور نگه دارید.

● مواد دارویی و خطرناک را در انبار یا قسمت‌های بالایی کابینت‌ها قرار دهید تا دور از دسترس اعضای خانواده و حیوانات خانگی باشند.

توجه:

برخی از حشره‌کش‌های ضد مگس و کنه دارای ارگانوفسفات (Organophosphates) و کاربامات (Carbamate) هستند که فوق العاده برای سگ سمی بوده و روی سیستم عصبی حیوان تأثیر می‌گذارند. علائم مسمومیت با این نوع سموم شامل تراویش بزاق، ترشح اشک از چشم و دفع غیر ارادی مدفوع و ادرار می‌باشد. لازم است قبل از مصرف حشره‌کش‌ها برچسب و برگه‌های راهنمای آن‌ها مطالعه شوند. گاهی هم طعمه‌ها یی که برای جلب و کشتن موش صحراوی، موش خانگی، مورچه و ماهی‌های ریز قنات به کار می‌روند دارای روغن بادام زمینی و شکر هستند و سگ‌ها را به طرف خود جلب می‌کنند و چون دارای مواد محرک هستند، بوییدن و

چوک (CHOKING)

حالت خفگی (Choking) بیشتر به واسطه گیر کردن استخوان در گلو اتفاق می‌افتد. این حالت بیشتر در نزد کولی (Colli) و نزد ایجاد حالت خفگی در حیوان می‌شود. علاوه بر آن گزش زنبور عسل در حیوانات حساس به زهر زنبور نیز سبب التهاب ناحیه حلق و انقباض عضلات گلو و در نهایت حالت خفگی در حیوان می‌شود.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

ممانع بیماری:
● اوغ زدن و تهوع
● سرفه
● پنجه زدن به دهان و سعی در حذف عامل انسداد آبی رنگ شدن زبان و لثه و عدم هوشیاری در سگ از علائم این بیماری می‌باشند.

- در اولین اقدام پس از باز کردن ناحیه دهان، در صورت مشاهده جسم خارجی جا گرفته در گلو، به پشت حیوان ضربه زده و جسم را خارج کنید. این کار سریع ترین راه حل است ولی در مورد گزش ناشی از حشرات سودمند نخواهد بود.
- در صورت عدم توانایی در تخلیه جسم خارجی از گلو و دهان از مانورهای مختلف (Heimlich) استفاده کنید. در صورت سبکی حیوان و کوچک بودن جثه آن را بلند کنید و به صورت عمودی در امتداد بازوی خود قرار دهید و دست خود را مستقیماً زیر قفسه سینه حیوان گذاشته و به صورت قوی و محکم فشار دهید. در صورت سنگینی حیوان و بزرگ بودن آن و عدم هوشیاری بهتر است حیوان را به یک طرف و رو به پهلو بخوابانید و هر دو دست خود را در زیر دندنهای قرار دهید و به سرعت ۲-۱ بار به طرف پایین فشار دهید.
- به عنوان آخرین راه چاره در صورت وجود دستیار و کمک برای احیاء حیوان ضمن انجام موارد فوق و در حال اجرای آن حیوان را به کلینیک دامپزشکی منتقل نمایید. احیاء قلبی و تنفسی (CPR) فقط در مورد سگ‌هایی که قادر ضربان و تنفس باشند انجام می‌شود. برای انجام احیاء قلبی و تنفسی در مرحله اول سگ را از پهلوی راست روی زمین قرار داده و ابتدا راههای تنفسی را با گرفتن سر و گردن باز نگه می‌دارند، سپس زبان را به یک طرف قرار داده و مخاطات بینی و جلوی دهان را تمیز می‌کنند بعد با دست به قسمت پشت گردن ضربه می‌زنند.

- در مرحله دوم دهان سگ را به صورت بسته نگاه داشته و پس از انداختن یک پارچه روی ناحیه بینی حیوان، دهان خود را روی سوراخ‌های بینی حیوان می‌گذارند و ۴ بار در آن می‌دهند. در مرحله سوم کف یک دست را روی پشت دست دیگر که در ناحیه جلوی آرنج و در تماس با ناحیه سینه است قرار می‌دهند. ۵ بار این ناحیه را با کف دو دست روی هم فشار داده و بعد ۴ دفعه تنفس مصنوعی می‌دهند. این عمل را مرتب تکرار می‌نمایند. با تکرار احیاء قلبی و تنفسی باید ضربان قلبی قوی که همراه با صدا پاشد ایجاد شود. تکرار و انجام اعمال فوق تا رسانیدن حیوان به دامپزشک ضروری است.

- برای پیشگیری از خفگی سگ‌ها بهتر است استخوان و مواد خام مشابه در اختیار حیوان قرار نگیرد. ضمناً اطمینان حاصل کنید که اسباب بازی‌های در دسترس حیوان از نظر اندازه و طول دو برابر فاصله پوزه تا پس سر باشند تا حیوان قادر به بلع آن‌ها نباشد.

(CONVULSIONS) تشننج

حرکات غیرقابل کنترل و ناگهانی عضلات بدن در سگ‌ها را که بین ۱-۳ دقیقه طول می‌کشد، تشننج می‌نامند. علائم تشننج شامل تراویش بزاق و کف‌آلود شدن دهان، لرزش، پرش‌های عضلانی و سفت شدن عضلات پا یا کل بدن می‌باشد در این حالت ممکن است دفع غیر ارادی ادرار و مدفوع وجود داشته باشد. در برخی از نژادهای خاص زمینه‌های ارثی نیز مستعدکننده این بیماری هستند که می‌توانند علت اصلی تشننج باشد.

علل بیماری:

- از عمدۀ ترین علل تشننج صرع
- کاهش قند خون
- مواد سمی (مانند خدیخ و برخی از شکلات‌های فاسد)
- نارسایی کلیوی و کبدی و استعدادهای ژنتیکی می‌باشد.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- سگی که دچار حملات ناگهانی صرع و تشننج می‌شود حالت گیج و نامتعادل دارد و نسبت به محیط اطراف خود بی‌توجه است پس بهتر است حیوانات مبتلا به تشننج را جابه‌جا نکنید. توصیه می‌شود حیوان در یک محیط آرام، ساکت و تاریک قرار داده شود.
- برای افزایش سریع قند خون و بهبودی سریع‌تر توصیه می‌شود ۱-۲ قاشق شربت کارو (Karo) یا عسل را روی لشه حیوان بمالید.
- زمان تشننج کوتاه بوده و به طور متوسط حدود ۹۰ ثانیه طول می‌کشد ولی در هر حال سعی کنید موضوع را با دامپزشک در میان بگذارید.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

دکتر دامپزشک در اولین مرحله سگ را از نظر فیزیکی معاینه می‌نماید و پس از انجام آزمایش خون و ادرار، علت تشننج را مشخص می‌نماید. توصیه‌های درمانی در این موارد در همین کتاب و در بخش مربوطه بیان شده است.

(BURNS AND SCALDS)**سوختگی‌ها (ناشی از بخار و مایعات داغ)**

سگ‌های جوان بیشتر دچار سوختگی‌های ناشی از شعله آتش در داخل یا بیرون از منزل می‌شوند. موی بدن سگ‌ها خیلی قابل اشتعال بوده و زود آتش می‌گیرد که سبب آسیب‌های شدید به کل سطح بدن حیوان خواهد شد، لذا باید حداکثر مراقبت‌های لازم برای جلوگیری از سوختگی‌های ناشی از آتش یا مایعات داغ در مورد آن‌ها انجام شود.

برای کاهش میزان سوختگی از آب سرد استفاده کنید

محیط‌های خطرناک:

- برای توله‌های تازه متولد، آشپزخانه جای بسیار خطرناکی است. روغن و مایعات داغ، لمس تاوه و دیگ و دیگر وسائل داغ موجود در آشپزخانه سبب سوختگی‌های جدی برای سگ‌ها می‌شود ظرف‌هایی که برای گرم کردن غذای توله‌های تازه متولد هم استفاده می‌شود گاهی به واسطه انتقال حرارت سبب سوختگی‌هایی مشابه آفتاب‌سوختگی خواهند شد.
- توله‌های کنچکاو با جویدن پوشت سیم‌های برق دچار سوختگی‌های عمقی و از بین رفتن پوست می‌شوند.
- استشمام دود سیگار هم سبب آسیب به ریه‌ها و نارسايی تنفسی بلافاصله یا ۲۴ ساعت بعد از در معرض قرار گرفتن با دود می‌شوند.
- در اثر سوختگی‌های شدید و وسیع امکان بروز شوک در سگ‌ها وجود دارد که علت اصلی آن از دست رفتن سریع مایعات و آب بدن و کاهش حجم خون در سوختگی‌های گسترده پوست می‌باشد.

آنجه شما و دامپزشک می‌توانید انجام دهید:

- برای سوختگی‌های ساده و خفیف می‌توان از پارچه آغشته به آب یخ روی ناحیه سوخته استفاده نمود و توسط بانداز نازک ناحیه را پانسمان کرد.
- سوختگی‌های شدید باید در زودترین زمان ممکن توسط دامپزشک معاينه و درمان شوند. پيش آگهی در مورد وضعیت درمان سوختگی‌ها بستگی به درصد سوختگی سطح پوست، عمق و محل ناحیه سوخته، سن و در کل وضعیت سلامت حیوان دارد. برای درمان لازم است مراقبت‌های لازم در رابطه با شوک و برخورد با آن، مایع درمانی و سرم تراپی، توجه به وضعیت تنفسی، سرد کردن ناحیه سوخته پوست و در نهایت کاهش درد صورت گیرد. بهتر است با حذف پوست سوخته، ناحیه را تمیز کرد. کاربرد آنتی‌بیوتیک سبب کاهش ریسک عفونت ناحیه می‌شود و علاوه بر آن برای جایگزینی مواد پروتئینی و آب از دست رفته توصیه می‌شود از مواد خوراکی دارای پروتئین کافی و مایع درمانی استفاده شود.
- در مورد سوختگی‌هایی که بیش از ۵۰٪ سطح پوست را درگیر کرده باشند پیش‌گویی مطلوبی نمی‌توان کرد و در سوختگی‌های با درصد بالا (بیش از ۵۰٪) که حیوان عذاب زیادی می‌کشد توصیه می‌شود که حیوان با روش‌های انسانی و بدون درد معدوم و راحت شود که این ارزیابی در حد و صلاحیت دکتر دامپزشک است.

خطراتی که در طول تعطیلات برای سگ‌ها اتفاق می‌افتد (HOLIDAY HAZARDS)

برای لذت بردن از حضور حیوان در فصل تعطیلات لازم است بربخی توصیه‌ها و مراقبت‌های لازم را برای حفظ سلامتی او انجام دهید. سگ‌ها هم مانند انسان‌ها تفریح را دوست دارند و از بازی کردن لذت می‌برند. افراد غریب، محیط‌های جدید و ناآشنا برای حیوان و فعالیت‌های جدید همگی سبب ناراحتی و عدم آرامش حیوان می‌شوند لذا بهتر است برای حفظ آرامش سگ خود در حد امکان شرایط معمول و متداول را برای او ایجاد نمایید. توصیه می‌شود در زمان بیرون رفتن از منزل گردن بند، قلاده، زنجیر، پلاک شناسایی و شناسنامه حیوان را با خود همراه داشته باشد.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- در رابطه با سگ‌هایی که با شما به تعطیلات می‌آیند یکی از مشکلات مهم و عمدۀ سوء هضم و عوارض گوارشی به‌علت خوردن زیاد مواد مغذی و پرانرژی می‌باشد. خوردن باقیمانده‌های غذایی هم سبب استفراغ، اسهال و پانکراتیت می‌شود که در تهایت به مخاطره افتادن سلامتی حیوان را به دنبال دارد.
- سعی کنید به سگ خود استخوان ندهید چون در بربخی موارد نوک تیز استخوان وارد دیواره معده و روده‌ها شده و سبب سوراخ شدن آن‌ها می‌شود. خوردن پلاستیک‌های به هم پیچیده آغشته به باقیمانده‌های غذا، فویل (Foil) آلومینیومی آغشته به سس و ساندویچ و موارد مشابه برای سگ خطرناک بوده و سبب انسداد روده‌ها و آسیب به دستگاه گوارش می‌شوند. سعی کنید آن‌ها در دسترس حیوان نباشند و از طرفی باقیمانده‌های غذایی را از آن‌ها جدا کنید تا سبب تحریک حیوان برای خوردن آن‌ها نشود. سگ‌های شکاری گرسنه میل زیادی برای سرزدن به ظرف و پسمانده‌های جازغالی گوشت‌های کباب شده دارند که باید مراقب بود و آن‌ها را با سرپوش‌های خاص محافظت کرد تا سگ‌ها در پیکنیک و محیط جنگل به آن‌ها دسترسی نداشته باشند. خوردن بیش از حد شکلات، بیسکویت و مواد شیرین در طول تعطیلات سبب مشکلات جدی برای معده و دستگاه گوارش خواهد شد. علاوه بر آن بربخی از شکلات‌ها حاوی تئوبرومید (Theobromid) هستند که برای سیستم عصبی سگ‌ها ماده‌ای سمی به حساب می‌آید.
- شمع را در بلندی قرار دهید تا دور از دسترس پنجه‌های سگ باشد و نتواند با آن تماس داشته باشد و از سوختگی حیوان جلوگیری شود. از منبع نورسانی سالم و مناسب استفاده نمایید و سیم‌های برق را دور از تماس و خارج از دسترس حیوان قرار دهید تا امکان جویدن آن‌ها وجود نداشته باشد. زمانی که خارج از منزل هستید دوشاخه وسایل برقی در دسترس حیوان را از پریز خارج نمایید. سیم‌های لخت و بدون پوشش در اکثر موارد سبب بروز برق‌گرفتگی و گاهی سوختگی و مرگ حیوان خواهند شد.
- چون همه سگ‌ها توانایی شنا کردن را ندارند، در زمانی که کنار دریا هستید بیشتر مراقب آن‌ها باشید. در زمان قایق سواری از جلیقه‌های نجات مخصوص استفاده نمایید. در زمانی که حیوان نزدیک اسکله است از قلاده و زنجیر استفاده نمایید تا به طور اتفاقی حیوان لیز نخورد و داخل دریا نیفتند یا توسط امواج دریا دچار حادثه نگردد. در محیط‌های عمومی که ممکن است ریسک گاز‌گرفتن اتفاقی مردم توسط حیوان وجود داشته باشد از پوزه‌بند مخصوص استفاده نمایید و بدین صورت حیوان خود را تحت کنترل داشته باشید.

جراحات و خونریزی‌ها (CUTS AND BLEEDING)

یکی از متداوی ترین خطراتی که برای سگ‌ها اتفاق می‌افتد بریدگی‌ها و جراحات نواحی مختلف بدن می‌باشد. برای درمان زخم‌های جزئی و ساده کاربرد بانداز، مواد شستشو دهنده و ضد عفونی کننده زخم و پودرهای منعقد کننده (مخصوصاً برای ناخن‌هایی که بیش از حد کوتاه شده و دچار خونریزی شده‌اند) توصیه می‌شود. در زمان ایجاد زخم‌های بزرگ و عمیق باید حتماً با دامپزشک مشورت شود.

انواع زخم:

- بریدگی و جراحات در ناحیه کف پاها (کفشک پنجه‌ها) بیشتر متداوی هستند. آن‌ها بیشتر به واسطه لگد کردن و پا گذاشتن روی شیشه‌های شکسته، تکه‌های فلزات نوک تیز، تیغ بوته‌های گل و موارد مشابه ایجاد می‌شوند که سبب برش و جراحت پوست کف پا می‌شوند.
- از نظر حس لامسه پوست کف پا (کفشک) دارای حس لمسی بالاتری نسبت به پوست دیگر نواحی سطح بدن است و کفشک‌ها دارای سیستم خونرسانی بیشتر و فعال تری هستند، لذا در زمان بروز جراحت و برش در آن نواحی خونریزی بیشتری اتفاق می‌افتد.
- ناحیه زبان نیز در معرض خونریزی‌های شدید و جراحات است. در زمان دسترسی به آشغال و زبان زدن به لبه تیز قوطی‌های کنسرو برای خوردن باقی‌مانده‌های موجود در آن‌ها، زخم‌های ناحیه زبان ایجاد می‌شود. برای کنترل خونریزی ناحیه زبان و درمان آن نیاز به مراقبت‌های اورژانس و مراجعه سریع به دکتر دامپزشک است.
- به علت شبکه خونرسانی گسترده در ناحیه دهان جراحات و بریدگی‌های ناحیه دهان همراه با خونریزی زیاد و شدید می‌باشد، ولی به دلیل خونرسانی زیاد این ناحیه التیام نیز سریع‌تر است. می‌توان با قرار دادن یک سطل در زیر سر حیوان و خم کردن پوزه به طرف دهانه سطل، محوطه دهانی را با محلول سرد آب نمک رقیق به کمک یک سرنگ بزرگ شستشو داد. محلول آب نمک به کمک سرنگ چندبار داخل محوطه دهان پاشیده شده و مرتب تخلیه می‌شود. در روزهای اول و دوم جراحات دهانی توصیه می‌شود از غذای نرم مانند تان و پوره سیب‌زمینی استفاده شود اکثر جراحات دهانی سه روز بعد از ایجاد شدن التیام می‌یابند.

توجه:

در زمان بروز خونریزی‌های شدید و کاربرد تورنیکت لازم است تورنیکت خیلی محکم بسته نشود تا سبب عدم خسونتسانی بشه عضو و آسیب‌های جدی بعدی نشود. در این رابطه با دامپزشک مشورت نمایید.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

- در رابطه با کنترل خونریزی‌ها، اصول کنترل آن مشابه انسان می‌باشد. برای توقف خونریزی لازم است با اعمال فشار مستقیم روی ناحیه، خونریزی را متوقف نمایید. بهتر است اعمال فشار توسط یک تامپون یا باند تمیز و استریل انجام شود ولی در موقع اورژانسی و در دسترس نبودن وسائل اولیه می‌توان ناحیه را با دست فشار داد. پس از گذشت چند دقیقه فشار دادن روی ناحیه را متوقف کنید.
- در صورت توقف خونریزی دامپزشک زخم را مورد معاينه قرار داده و برای معاينه مطلوب و دقیق موهای اطراف ناحیه زخم و جراحات با قیچی چیده می‌شود. سپس زخم توسط صابون‌های یددار و مواد ضد عفونی کننده مناسب شستشو و ضد عفونی می‌شود. در مورد زخم‌های عمیق آن را توسط آب اکسیژنه رقیق شده (Hydrogen Peroxide) شستشو می‌دهند. برای جلوگیری از ورود موهای بلند اطراف به داخل زخم، قبل از کوتاه کردن می‌توان آن‌ها را آغشته به ژل‌های چسبنده محلول در آب کرد و سپس موها را کوتاه کرد، بدین صورت از ورود موها به داخل زخم و گسترش آسودگی جلوگیری می‌شود. پس از شستشو و ضد عفونی کردن زخم، دامپزشک آن را در صورت نیاز پانسمان می‌کند و صبح روز بعد مجدداً معاينه می‌نماید.
- در رابطه با جراحات شدید که خونریزی متوقف نمی‌شود لازم است با اعمال فشار مستقیم روی ناحیه دامپزشک آن را با روش‌های مناسب کنترل نماید. برای جلوگیری از عفونت زخم‌های تحت درمان کف پا، در صورت صلاح‌حایی دامپزشک می‌توان روی ناحیه را توسط یک جوراب ساقه کوتاه پوشانید تا ضمن تمیز ماندن پانسمان محل زخم، از دسترس و لیسیدن توسط خود حیوان محفوظ بماند. بخش بالایی جوراب را می‌توان با چسب به موهای بالای پنجه و ساق پا ثابت نمود.
- سگ‌های مجروح گاهی به واسطه استرس، ترس و اضطراب به صورت ناخواسته به صاحب خود حمله می‌کنند و یا در زمان دستکاری و تعویض پانسمان زخم‌ها، صاحب خود را گاز می‌گیرند که این حالت به واسطه درد شدید ناحیه است. برای جلوگیری از عوارض احتمالی یا جلوگیری از گاز‌گرفتن توصیه می‌شود در این موارد از پوزه‌بند استفاده شود و احتیاطات لازم در این راستا انجام شود. در صورت عدم دسترسی به پوزه‌بند مناسب می‌توان پوزه را به راحتی توسط یک طناب یا کمربند و یا حتی کراوات که به دور پوزه قرار می‌گیرد بست و از آسیب به خود جلوگیری نمود. گره زدن روی پوزه و بینی و فک به صورت ۸ لاتین انجام می‌شود و دو سر آزاد طناب یا کراوات در ناحیه پشت گوش‌ها و دور گردن گره زده می‌شود.

(DOG BITES) گازگرفتگی

متأسفانه به واسطه بی احتیاطی، سالیانه بیش از یک میلیون انسان مورد گازگرفتگی قرار می‌گیرند. این تعداد و آمار احتمالاً نصف تعدادی است که به صورت واقعی وجود دارد چون در نیمی از موارد این گازگرفتگی‌ها گزارش نمی‌شود. تصور می‌شود از این تعداد حدود ۵۰٪ بچه‌های زیر ۱۲ سال هستند که مورد گازگرفتگی قرار می‌گیرند. اکثریت نژادهای سگ‌ها توانایی گازگرفتن را دارند ولی این حالت در برخی از نژادها بیشتر از بقیه است و آن‌ها خشن‌تر هستند. این نژادها اغلب برای نگهداری، محافظت و مراقبت از کودکان، منازل، اماكن یا گله و موارد دیگر تربیت شده‌اند و از خوی و شخصیت خشن و تهاجمی برخوردارند.

چرا سگ‌ها گاز می‌گیرند

- عوامل زیاد و متعددی سبب می‌شود که سگ‌ها اقدام به گازگرفتن کنند. مثلاً حرکات ناگهانی و عبور دوچرخه از کنار سگ یا موارد دیگر سبب تحریک سگ‌ها به صورت غریزی می‌شود و گاز می‌گیرند.
- برخی از سگ‌های نگهداری که برای محافظت از اماكن استفاده می‌شوند چون برای این کار تربیت شده‌اند ممکن است افراد غریبه را گاز بگیرند. گاهی سگ‌ها در زمان بازی کردن با کودکان و گلاویز شدن بچه‌ها با آن‌ها، کودکان را گاز می‌گیرند. بازی کردن و شوختی صاحب سگ با افراد مختلف و گلاویز شدن غیرعمدی نیز سبب تحریک حیوان و دفاع از صاحب خود خواهد شد که در این موارد باید صاحب حیوان مراقب بوده و از انجام این‌گونه شوختی‌ها با افراد غریبه خودداری نماید چون حیوان بر حسب عادت برای دفاع از صاحب خود از هیچ کاری فروگذار نخواهد کرد.
- برخی از سگ‌ها در محیط طبیعی خود مثلاً داخل حیاط یا محوطه‌های باز کسی را گاز نمی‌گیرند ولی در زمان پیاده‌روی یا داخل منزل و محیط‌های محدود و بسته ممکن است افراد را گاز بگیرند که این به واسطه استرس و ناراحتی ناشی از تغییر مکان یا تماس با افراد جدید و غریبه و یا سروصدای غیرآشنا و محرک می‌باشد.
- گازگرفتن کودکان توسط سگ‌ها در برخی از موارد به واسطه حسادت است. سگ تمايل دارد و احساس می‌کند که صاحب او فقط باید برای او باشد و تمام توجه خود را به او معطوف کند. در صورت توجه بیش از اندازه به بچه‌ها در حضور حیوان، سگ بچه‌ها را به حساب یک رقیب تصور نموده و اقدام به گازگرفتن آن‌ها می‌کند. برای جلوگیری از بروز این حالت باید بچه‌ها نیز در تربیت و مراقبت از سگ نقش داشته باشند. علاوه بر آن برای جلوگیری از بروز حسادت و مشکل با کودکان باید حیوان احساس کند که جایگاه او در خانواده محفوظ است و به او اهمیت داده می‌شود.

در زمان پیاده‌روی و حضور در مکان‌های عمومی برای جلوگیری از گازگرفتن احتمالی از پوزه‌بند استفاده نمایید

توجه:

در زمان گاز گرفتن و نزاع دو سگ با یکدیگر احتمال انتقال بیماری هاری از سگ های ولگرد به سگ های شما در صورت عدم واکسیناسیون وجود دارد. لذا توصیه می شود برای حفظ سلامتی خود و چلوگیری از بروز بیماری هاری و حفظ موازین بهداشتی سگ خود را به صورت سالیانه و تحت نظر دامپزشک معتبر که دارای اختصار درمانی لازم است واکسیناسیون نمایید.

آنچه دامپزشک می تواند انجام دهد:

- در صورت گاز گرفتگی توسط سگ خود یا سگ های ولگرد لازم است سریعاً اقدامات بهداشتی و مراقبت های درمانی را انجام دهید. در صورت بروز زخم های سطحی آن را خوب تمیز و ضد عفونی نمایید و زیر آب جاری برای مدت ۱۵-۲۰ دقیقه با صابون شستشو دهید. لازم است مراقبت های خاص پزشکی و بهداشتی در مورد زخم های عمقی، متورم، دردناک، قرمزو یا زخمی که از آن ترشحات خارج می شود صورت گیرد و جدی تلقی شوند.
- برای چلوگیری از گاز گرفتگی باید سگ به طور مناسب تربیت شود و به شما احترام بگذارد و دستورات شما را اطاعت کند. در رابطه با رفتارهای نامناسب سگ خود از تنبیه های بد نی استفاده نکنید ولی همیشه این مطالب را مدنظر داشته باشید که سگ شما مانند کودکی است که هرگونه آن را تربیت کنید، به آن صورت شکل خواهد گرفت و در صورت عدم تربیت مناسب و دادن اختیارات و امتیازات بیش از حد به او، نمی توانید او را کنترل نمایید. پس رفتار شما در زمان تربیت کردن باید معقول و منطقی باشد و از لوس کردن حیوان چلوگیری نمایید. این کار می تواند با تنبیه های لفظی یا بی توجهی باشد.
- در اکثر موارد اخته کردن سگ های تریا عقیم کردن ماده ها و کاربرد هورمون های خاصی سبب کاهش حالت تهاجمی و خشونت آمیز در حیوان خواهد شد. می توان برای کاهش حس خشونت در حیوان و کنترل بهتر سگ های خشن از دامپزشک مشاوره بگیرید و با انجام توصیه های دکتر دامپزشک سگ خود را بهتر تربیت کنید. در اکثر موارد مشکلات به واسطه تربیت غلط از سوی صاحب سگ ایجاد می شود و مقصراً اصلی حیوان نیست.

(HIT BY CAR) تصادف با اتومبیل

یکی از موارد بسیار اورژانسی و مهم رسیدگی به وضعیت سگ‌ها در زمان تصادفات با اتومبیل است. برای این حالت در بین دامپزشکان به اختصار اصطلاح (Hit By Car) HBC یا تصادف با اتومبیل به کار می‌رود. برخی از حیوانات خوششانس در زمان تصادف فقط دچار زخم‌های سطحی، خراشیدگی یا پارگی‌های روی بدن می‌شوند ولی در تصادفات شدید اکثر سگ‌ها دچار شکستگی استخوان ران یا جراحات داخلی دیگر می‌شوند. در زمان اصابت سگ با اتومبیل و ایجاد عوارض سطحی یا سنگین باید فوراً توسط دامپزشک مورد معاينه و بررسی کامل قرار گیرد.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

- اکثر سگ‌هایی که دچار تصادف می‌شوند قادر به راه رفتن نیستند. برای جلوگیری از ایجاد حوادث جاده‌ای برای سگ‌ها توصیه می‌شود در زمان پیاده‌روی سعی شود که سگ جلوتر از شما حرکت کند تا از آسیب‌های ناخواسته به شما و سگ جلوگیری شود. یکی از علل اکثر تصادفات و صدمات به حیوان حرکت حیوان در پشت سر صاحب‌شش می‌باشد که در این حالت صاحب سگ نمی‌تواند مراقبت کافی را از حیوان به عمل آورد. در برخی از موارد هم حیوان از محل پیاده‌روی کنار خیابان به محظه تردد اتومبیل‌ها آمده و سبب تصادف و آسیب‌های گوناگون می‌شود. حتی این اتفاق گاهی در حیاط منزل و مکان‌هایی که بدون حفاظ بوده و در تماس نزدیک با خیابان باشد اتفاق می‌افتد که برای جلوگیری از بروز این حوادث توصیه می‌شود دور تادور حیاط و محل نگهداری در تماس با خیابان حصار یا فنس (Fence) کشیده شود.
- قبل از کمک به سگ‌های مجروح تصادفات باید دقت کرد که به حیوان آسیب بیشتری نرسد. حتی سگ‌های مجروح در این حالت ممکن است دچار درد شدیدی باشند و یا ترسیده باشند که در این موقعیت خطر گاز گرفتن از طرف آن‌ها (حتی برای صاحب حیوان) زیاد است.
- بهتر است لحظه‌ای درنگ کرد و با پوزه‌بند پوزه حیوان را بست این کار می‌تواند توسط یک تکه طناب، کمربند و یا کراوات شما انجام شود. بدین ترتیب که به صورت ۸ لاتین دور پوزه بسته شود و سپس دو انتهای آزاد طناب یا کراوات را به دور گردان و پشت گوش‌ها انداخت و گره زد.

● باید در زودترین زمان ممکن و با احتیاط کامل سگ‌های مجروح را به کلینیک دامپزشکی منتقل کرد. انتقال حیوان مخصوصاً در زمان بروز شکستگی‌ها خیلی اهمیت دارد و بی احتیاطی در حمل و نقل در این موارد ممکن است سبب توسعه عوارض شود. در مورد سگ‌های کوچک برای انتقال می‌توان آن‌ها را با قرار دادن روی دو کف دست منتقل کرد ولی در مورد سگ‌های بزرگ و سنگین وزن نیاز به انتقال با برانکار می‌باشد. برای ساختن برانکار می‌توان از یک تخته یا

تساً جهه ریلنه رف، لئا بـ، بـجـ سـتـ اـسـپـنـهـ بـ
بـ، لـفـتـسـاـ، اـمـهـ بـاـ، پـهـ بـاـ، بـهـ بـ

پتوی بزرگ استفاده نمود و با قرار دادن سگ روی پتو و کشیدن روی زمین، آن را به طرف اتومبیل برد و سپس به داخل ماشین گذاشت. برای جلوگیری از عوارض بیشتر بهتر است ابتدا کمک وارد اتومبیلی که هر دو در آن باز شده شود و پس از گرفتن سر حیوان شخص دیگر ناحیه پشت حیوان و پاهای را وارد اتومبیل کند. در کوتاه‌ترین زمان ممکن حیوان تصادفی باید به کلینیک دامپزشکی منتقل شود.

- چون سگ مجروح و تصادفی در این حالت نیاز به گرم کردن دارد می‌تواند با انداختن روکش اتومبیل یا پتو روی حیوان، درجه حرارت بدن سگ را بالا برد.
- در صورت عدم تحرک حیوان باید معاینه اولیه از نظر زنده بودن سگ انجام شود. پلک حیوان را لمس کنید در صورت زنده بودن باید حیوان چشمک بزند و پلک خود را تکان دهد.
- در صورت عدم هوشیاری کامل لازم است حیوان از نظر آسیب‌های وارد به نخاع بررسی شود. در این حالت برای حمل، حیوان باید به وضعیتی روی تخت قرار گیرد که پاهای، ستون مهره و گردن به صورت آزاد و شل نباشد بلکه سفت و محکم روی تخته قرار گیرد تا از پیشرفت آسیب به نخاع جلوگیری شود. سپس معاینه راه‌های هوایی انجام و از باز بودن مسیر تنفس باید اطمینان حاصل شود. بهتر است به آرامی سر و گردن به حالت کشیده قرار گیرد و زبان از یک طرف دهان خارج شود و با پارچه هر نوع ترشحات مخاطی را از طرف بینی و پوزه پاک کرد تا مانعی برای تنفس طبیعی حیوان وجود نداشته باشد.
- در صورت وجود خونریزی و جراحات در بدن لازم است نکات ذکر شده در رابطه با روش‌های کنترل خونریزی که قبلاً بیان شده اجرا گردد. می‌توان با فشار مستقیم و یکنواخت که توسط حوله تمیز، تامپون یا حتی دست روی ناحیه دچار خونریزی اعمال می‌شود، خونریزی را کنترل نمود.
- باید پاهای اویزان را که به طور مشخص شکسته است توسط آتل یا روزنامه یا حوله و یا حتی بالش ثابت و بی‌حرکت کرد تا از پیشرفت شکستگی و افزایش عوارض جلوگیری شود.

آنچه دامپزشک می‌تواند انجام دهد:

در زمان استقرار حیوان در بیمارستان، دامپزشک حیوان را دقیقاً معاینه می‌نماید و علائم عمدۀ حیاتی مانند درجه حرارت بدن، ضربان قلب، تنفس و رنگ مخاط لته را بررسی می‌کند. در صورت بحرانی بودن وضعیت حیوان با قرار دادن یک سوند (کنتر) داخل رگی درمان‌های دارویی از طریق داخل سیاهرگی انجام می‌شود و با استفاده از سرم، فشار خون ثابتی می‌گردد تا از ریسک بروز شوک جلوگیری شود. پس از انجام اقدامات اولیه‌ای که برای حیوان ضروری و حیاتی است، از نواحی شکسته و مجروح رادیوگراف تهییه می‌شود. پس از آن دامپزشک به شما توصیه‌های لازم درمانی را در مورد حیوان خواهد کرد. بهتر است از دامپزشک در مورد پیش‌بینی وضعیت بیمار و اقدامات بعد از مرخص شدن از بیمارستان و عوارض احتمالی بعدی که در طولانی مدت انتظار آن در مورد حیوان می‌رود سؤال شود.

خطرات فصل زمستان (WINTERTIME HAZARDS)

فصل زمستان ممکن است خطرات زیادی را برای سگ‌ها به همراه داشته باشد. برخی از نژادها مخصوصاً سگ‌های دارای پوشش بدنه کوتاه و کم مو به علت سرمای این فصل بیشتر مستعد بیماری‌ها می‌شوند. در فصل زمستان سگ‌هایی که بیرون از محیط منزل هستند و به منابع گرمایی دسترسی ندارند، باید بیش از ۵۰٪ کالری خود را صرف گرم کردن بدن کنند، لذا در این فصل باید جیره غذایی آن‌ها را پرکالری کرد و حجم غذایی را افزایش داد. مسمومیت با ضدیخ هم در این فصل به واسطه تماس بیشتر حیوان با این ماده زیاد است که حتی در مسمومیت‌های شدید سبب مرگ حیوان خواهد شد.

سرمازدگی (FROSTBITE)

علائم مسمومیت:

- لرزیدن
- تغییر رنگ پوست اندام‌های انتهایی و کم رنگ شدن آن‌ها که در نهایت به صورت ترمرم و متورم درمی‌آید از علائم سرمازدگی هستند.

● تحمل دمای ۶ درجه سانتی‌گراد زیر صفر برای سگ‌ها خیلی سخت است درجه حرارت زیر صفر و سرمای شدید می‌تواند سبب یخزده و پایین افتادن درجه حرارت بدن شود. نواحی از بدن که بیشتر مستعد یخزدگی هستند ناحیه اندام‌های انتهایی دست‌ها و پاها می‌باشند.

● رنگ بافت در زمان یخزدگی خاکستری مایل به سفید می‌شود. در رابطه با نواحی یخزدگی لازم است به تدریج و کم کم گرم شوند و نباید این نواحی را زیاد مالش داد و تحریک کرد. توصیه می‌شود با قرار دادن عضو یخ زده در آب ولرم و با خورانیدن مایعات گرم مانند سوپ تهیه شده از جوجه مرغ بدن حیوان را کم کم گرم کنند.

دیگر خطرات فصل زمستان:

● ضدیخ اتومبیل دارای اتیلن گلیکول (Etyylene Glycol) است که از اجزاء فعال ضدیخ بوده و حضور آن سبب ایجاد خطرات جدی و حتی مرگ سگ‌ها خواهد شد. به واسطه طعم شیرین ضدیخ، سگ‌ها به خوردن آن ترغیب می‌شوند و کمتر از ۳۰ سی سی از آن سبب مرگ یک سگ ۴-۵ کیلوگرمی خواهد شد. علائم مسمومیت با ضدیخ شامل افسردگی، عدم کنترل تعادل بدن، استفراغ و تشنج می‌باشد برای مؤثر بودن درمان این مسمومیت باید در کوتاه‌ترین زمان ممکن یعنی در مدت کمتر از ۲ ساعت از بروز حادثه به کمک حیوان شتافت. ضدیخ‌های دارای مونوپروپیلن گلیکول (Monopropylene Glycol) برای خانواده سگ‌سانان و حیات وحش خطر کمتری دارند و توصیه می‌شود افرادی که اقدام به نگهداری سگ می‌کنند از این نوع ضدیخ کم خطرتر استفاده نمایند. در زمان تعویض ضدیخ اتومبیل بلا فاصله ضدیخ تعویضی را معدوم و ناحیه را تمیز کنید و باقیمانده ضدیخ را در یک ظرف سربسته که تراویش نداشته باشد قرار دهید و در یک محل مناسب و دور از دسترس سگ نگهداری کنید.

● پاشیدن نمک در سطح زمین هم که برای جلوگیری از یخ زدن سطح زمین در زمستان مرسوم است، سبب آسیب و تحریک کف پای سگ‌ها می‌شود. پس از ورود حیوان به منزل در صورت امکان تماس با محیطی که روی کف آن نمک پاشیده شده، پا را با آب تمیز شستشو نموده و خشک کنید.

● در زمان پایین بودن درجه حرارت بدن سگ می‌توانید با قرار دادن پتوهای عایق روی بدن حیوان از اتلاف حرارت بدن جلوگیری نموده و درجه حرارت بدن را بدین صورت افزایش دهید.

گرمایش مکانی (HEATSTROKE)

گرمایش مکانی در زمانی برای حیوان ایجاد می‌شود که درجه حرارت محیط و رطوبت و نم‌هوا افزایش یابد و تهییه محیط و میزان آب بدن حیوان کاهش یابد. گرمایش مکانی برای سگ‌ها خطر بزرگ و مهمی تلقی می‌شود. آمار سگ‌هایی که به واسطه بی‌توجهی در فصل گرم در اتومبیل در روزهای گرم تابستان دچار گرمایش مکانی و مرگ می‌شوند بسیار بالا است.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

علائم بیماری:

بسیاری، حالت اضطراب و پریشانی قابل مشاهده، نفس نفس و لله زدن زیاد و بیش از اندازه، تراویش زیاد بزاق از دهان، عدم تعادل در پاهای، تغییر رنگ لثه به رنگ قرمز پررنگ و درخشان از علائم گرمایش مکانی هستند.

- نباید هیچ‌گاه در فصل تابستان سگ را در اتومبیل پارک شده و زیر آفتاب قرار داد. چون در تابستان هنگامی که درجه حرارت محیط بیرون 30° درجه سانتی‌گراد باشد، درجه حرارت در داخل اتومبیل که پنجره‌ها بیش بسته است در کمتر از 30° دقیقه به 40° درجه سانتی‌گراد خواهد رسید که این درجه حرارت بالا برای حیوان بسیار خطرناک بوده و گاهی سبب مرگ حیوان می‌شود. به علت عدم توانایی تعرق از کل بدن در سگ‌ها (برعکس انسان) آن‌ها خیلی مستعد گرمایش مکانی هستند. سگ‌های خیلی جوان یا مسن و نژادهای با پوزه‌های به داخل برگشته مانند پی‌کی نز یا پاگ (Pug) بیشتر مستعد گرمایش مکانی هستند.

- در رابطه با سگ‌هایی که دچار گرمایش مکانی شده‌اند باید سریعاً اقدامات اورژانس را انجام داد اگر درجه حرارت محیطی که سگ در آن قرار دارد به 41° درجه سانتی‌گراد (در صورت عدم تهییه) بررسد سبب آسیب دائمی مغزی برای حیوان خواهد شد. در صورت عدم درمان در زمان گرمایش مکانی حیوان دچار نارسايی کلیوی می‌شود. در موارد شدید و در صورت عدم توجه به موقع برای درمان گرمایش مکانی حیوان دچار کوما و مرگ خواهد شد.

- سعی کنید در اولین مرحله برای درمان سگ مبتلا به گرمایش مکانی، درجه حرارت بدن را با قرار دادن حیوان در حمام سرد، اسپری کردن آب روی بدن با لوله آب، ریختن الكل خالص روی پشت حیوان و دیگر موارد کاهش دهید. باید مرتب و هر 10 دقیقه درجه حرارت بدن با ترمومتر کنترل شود تا به حد نرمال یعنی $38-39$ درجه سانتی‌گراد بررسد. پس از رسیدن دما به حد و اندازه طبیعی خنک کردن بدن را متوقف کنید. در زمان بروز گرمایش مکانی ها حتماً با دامپزشک مشورت نمایید و در صورت وخیم بودن وضع حیوان آن را سریعاً به کلینیک دامپزشکی انتقال دهید. دکتر دامپزشک با تزریق سرم‌های زیرجلدی و دیگر اقدامات درمانی درجه حرارت بدن را در حد طبیعی نگه خواهد داشت.

موارد اورژانس (EMERGENCIES)

با وجود تمام تلاش‌هایی که برای مراقبت حیوان می‌شود در برخی از موارد برای سگ خطراتی ایجاد می‌شود که لازم است کمک‌های اولیه در مورد آن انجام شود. شما باید در مورد برخی از اقدامات اورژانس که لازم است در زمان بروز حوادث انجام دهید از دامپزشک سوال کنید. موارد خطرآفرین که نیاز به کمک‌های اولیه دارند اکثرًا در بیرون از منزل و در ساعات غیر اداری که دسترسی کمتر به دامپزشک وجود دارد اتفاق می‌افتد. در موارد اورژانسی بهتر است تا رسانیدن حیوان به کلینیک دامپزشکی با دکتر دامپزشک در تماس باشد. تماس تلفنی با دکتر دامپزشک و مشورت با او سبب آرامش شما و تضمین سلامتی حیوان در موقع اورژانس خواهد بود.

موارد اورژانسی:

عذاب‌های مسمومیت‌ها
استفراغ و اسهال در موارد خوردن مواد غذایی نامناسب، تسورم سوختگی پسونت در صورت ریختن مواد سمی خطرناک روی پوست و پشم بدن و در موارد شدید مسمومیت‌ها غش و ضعف شدید احتمالی هم دیده می‌شود.

- مسمومیت‌ها عمدۀ ترین موارد اورژانس هستند. سه منبع عمدۀ که سبب مسمومیت حیوان می‌شوند شامل خوردن ضدیخ، مسمومیت با جونده‌کش‌ها و خوردن آشغال است. هر وقت مظنون به مسمومیت سگ خود شدید، در اولین مرحله با دامپزشک مشورت نمایید. متأسفانه علائم برخی از مسمومیت‌ها حتی ۲۴-۷۲ ساعت پس از وقوع آشکار نمی‌شوند. در زمان مسمومیت با ضدیخ، ساعات اولیه برای درمان حیاتی و سرنوشت‌ساز است و اگر در ۲ ساعت اول از نظر درمانی به حیوان رسیدگی شود شанс زنده ماندن افزایش خواهد یافت و اگر از این مدت بگذرد اکثر سگ‌ها خواهند مرد چون آسیب وارد به کلیه‌ها بعد از این مرحله غیرقابل جبران و برگشت ناپذیر است.

- علاوه بر مسمومیت‌ها، تصادفات جاده‌ای، شکستگی‌های ایجاد شده در نواحی مختلف بدن، خونریزی‌های شدید، جراحات چشمی، اختلالات تنفسی، حالات ضعف و غش، عدم توانایی در کنترل ادرار، حالت خفگی و گیر کردن اجسام خارجی در گلو، استفراغ یا اسهال‌هایی که بیش از ۲۴ ساعت ادامه یابند، بی اشتہایی که بیش از دو روز ادامه یابد، افسردگی‌های شدید، نفخ معده یا نوسان حرارت بدن که کمتر از ۳۶ درجه سانتی‌گراد یا بیش از ۴۰ درجه سانتی‌گراد شود همگی جزء موارد خطرناک بوده و باید سریعاً درمان شوند.

جعبه کمک‌های اولیه:

- در موارد اورژانس برای درمان جراحات و برش‌های خفیف روی بدن یا مسمومیت‌های احتمالی جعبه کمک‌های اولیه خیلی ضروری و کاربردی خواهد بود. برخی از اقلام موجود در جعبه کمک‌های اولیه که می‌تواند در زمان بروز حوادث برای شما مفید باشد شامل موارد زیر است:
 - پراکسید هیدروژن (۳۰٪) که به عنوان عامل محرک استفراغ می‌تواند استفاده شود ولی لازم است ابتدا در مورد کاربرد آن با دکتر دامپزشک مشورت شود و در صورت صلاحیت او، آن را به کار برد. علاوه بر آن Pepto Bismol برای مشکلات معده، قرص‌های Kaopectate برای اسهال، کپسول Benadryl برای واکنش‌های آلرژی، قطره استریل چشمی برای شستشوی آلدگی‌های چشمی و اشک مصنوعی به صورت قطره برای مرتبط کردن چشم‌ها بعد از شستشو از اقلامی هستند که باید در جعبه کمک‌های اولیه وجود داشته باشد.
 - علاوه بر اقلام ذکر شده، ترمومتر برای اندازه‌گیری درجه حرارت بدن، سرنگ‌های مخصوص خوراندن دارواز

راه دهان یا برای شستشوی زخم‌ها ژل بتادین، قیچی و تامپون و چسب و باند برای پانسمان، موچین برای خارج کردن اجسام خارجی از زخم یا بررسی نیش حشرات و الكل نیز باید در جعبه کمک‌های اولیه موجود باشد.

● مواد ضد عفونی کننده با غلظت خفیف برای ضد عفونی کردن زخم‌ها و جراحات و دستکش‌های پلاستیکی برای زمانی که شما می‌خواهید زخم‌ها را شستشو دهید، از دیگر اقلامی است که باید در جعبه کمک‌های اولیه موجود باشد.

شوك:

● در صورت شناخت علائم شوک امکان دارد که شما بتوانید حیوان را از مرگ نجات دهید. علت شوک کاهش حجم خون در دستگاه گردش خون می‌باشد که سبب نرسیدن خون کافی به قلب، ریه و دیگر نواحی حیاتی بدن می‌شود. برخی از بیماری‌های خاص و خطرناک سبب به مخاطره افتادن جان بیمار و ایجاد شوک در سگ می‌شوند. شوک‌ها انواع مختلفی دارند ولی هر نوع شوک را باید جدی تلقی کرد و اقدامات اورژانسی را در مورد آن انجام داد.

● علائم شوک شامل قرمز شدن لثه‌ها و درخسان شدن رنگ آن‌ها و در مرحله بعد رنگ پریدگی و سفید شدن مخاط لثه، تندر شدن ضربان قلب، ضعف و کاهش فشار خون، لرزیدن، سرد شدن اندام‌های انتهایی بدن (مانند دست و پا و گوش‌ها) و نبض ضعیف می‌باشد. شوک شدید منجر به آسیب‌های جدی و جبران‌ناپذیر و غیرقابل برگشت خواهد شد مگر این که سریعاً درمان شود. برای درمان لازم است در اولین مرحله تزریق سرم داخل رگی انجام شود و علاوه بر آن از استروئیدهای تزریقی استفاده شود. گرم کردن بدن و سعی در افزایش درجه حرارت بدن و درمان بیماری‌هایی که شوک را ایجاد می‌کنند نیز مفید خواهد بود.

توجه:

در زمانی که شما در موقع اورژانسی با دکتر دامپزشک تماس می‌گیرید لازم است ابتدا نام و آدرس و شماره تلفن خود را در اختیار او بگذارید و بعد در مورد آنچه حیوان خورده است، میزان و حجم آنچه خورده، زمانی که علائم بیماری را مشاهده کرده‌اید و نوع سمی که در اختیار حیوان بوده اطلاعات لازم را بدهید. علاوه بر آن در رابطه با نژاد، سن، جنس، میزان وزن و هر نوع اطلاعات دیگری که می‌تواند در تشخیص دکتر دامپزشک کمک‌کننده باشد، او را راهنمایی نمایید.

● در زمان برخورد با حالت شوک در سگ برای ارزیابی وضع حیوان ابتدا با ترمومتر درجه حرارت بدن را کنترل نمایید (دماه طبیعی بدن ۳۸-۳۹ درجه سانتی گراد می‌باشد) سپس به ضربان قلب توجه نمایید (ضربان قلب طبیعی بین ۱۱۰-۱۲۰ بار در دقیقه در توله‌ها و ۸۰-۱۲۰ بار در دقیقه در سگ‌های بالغ نژاد کوچک و ۶۰-۸۰ بار در دقیقه در سگ‌های بالغ نژاد بزرگ است). علاوه بر آن به تعداد تنفس نیز توجه نمایید (تنفس طبیعی در هر دقیقه ۲۰-۲۲ بار در سگ‌های جوان و ۱۶-۱۴ بار در سگ‌های بالغ است). با گذاشتن انگشت اشاره روی مخاط لثه و برداشتن انگشت زمان برگشت به رنگ طبیعی آن را بررسی نمایید (در حالت طبیعی در کمتر از ۱-۳ ثانیه باید رنگ لثه به رنگ صورتی برگردد). شما باید به روش‌های احیاء و تنفس مصنوعی و بررسی وضع حیوان با چک کردن پلک چشم هم آشنا باشید تا ضمن تشخیص زنده بودن حیوان اقدامات لازم و مناسب را در حد توان برای آن انجام دهید.

گزش و گازگرفتن (STING AND BITES)

به علت کنجکاوی، سگ‌های جوان بیشتر در معرض حوادثی مانند گازگرفتگی توسط سگ‌های دیگر یا گزش حشرات و زنبور قرار می‌گیرند. این خطرات بیشتر در بیرون از منزل اتفاق می‌افتد. در زمان خوردن یک حشره توسط سگ، ممکن است ناحیه سقف دهان سگ مورد گزش قرار گیرد. در رابطه با سگ‌های موبلند هم محل گزش حشرات به راحتی قابل مشاهده نیست که در این حالت شما باید از طریق رفتار حیوان، گازگرفتن ناحیه یا دیگر عکس‌العمل‌های او محل گزش را تشخیص دهید.

آنچه شما می‌توانید انجام دهید:

علائم بیماری:

- در زمان گزش توسط زنبور عسل تورم اکثرآ در اطراف دهان یا گلو مشاهده می‌شود.
- در صورت مارگزیدگی لرزش، تراوش زیاد بزاق از دهان، استفراغ و ضعف شدید مشاهده می‌شود.

● زنبورگزیدگی در ناحیه پوزه سگ‌ها بیشتر متداول است. مخصوصاً این حالت در نژادها بی‌که پوزه به طرف داخل کشیده شده دیده می‌شود. شما می‌توانید با تهیه ترکیبی از بی‌کربنات دو سود و آب و قرار دادن آن روی ناحیه حیوان را به صورت اولیه درمان نمایید این کار سبب تسکین درد و آرامش حیوان می‌شود و اثرات زهر اسیدی زنبور را خنثی می‌کند. در مورد کاربرد آنتی‌هیستامین‌ها و میزان مصرف آن نیز می‌توانید با دکتر دامپزشک مشورت نمایید. آنتی‌هیستامین سبب کاهش میزان تورم ناحیه می‌شود. علاوه بر آن می‌توان یک قطره از عصاره گیاه گزنه را روی محل گزش مالید. در صورت حساسیت حیوان

به گزش حشرات دچار مشکلات تنفسی شدید و حساسیت و مرگ خواهد شد. لذا توصیه می‌شود در صورت بروز تنگی نفس و یا تورم شدید در ناحیه، سریع سگ را به کلینیک دامپزشکی منتقل نمایید. در این موارد سگ نیاز به مراقبت به مدت حداقل ۲۴ ساعت دارد.

● در نواحی که احتمال وجود مارگزیدگی وجود دارد بهتر است با شناسایی مارهای آن منطقه، پادزه‌ر مناسب آن موجود باشد. در صورت گزش سگ توسط مار، حیوان را در حد امکان آرام و بی‌حرکت نگه دارید تا از پخش شدن زهر در کل بدن جلوگیری شود و در کوتاه‌ترین زمان ممکن حیوان را برای انجام اقدامات درمانی به کلینیک دامپزشکی منتقل نمایید.

